

JAARVERSLAG 2020 VOGELBESCHERMING NEDERLAND

JAARVERSLAG 2020 VOGELBESCHERMING NEDERLAND

INHOUD BESTUURSVERSLAG

	Pagina
1. Woord vooraf	006
2. Vogelbescherming in vogelvlucht	008
3. Vogelbescherming 2020 Van maand tot maand	010
4. Trends en ontwikkelingen in 2020	020
5. Dit zijn wij	026
6. Activiteiten, resultaten, impact	032
7. Organisatie	068
8. Communicatie met de belanghebbenden	088
9. Vooruitblik 2021	094
Colofon en fotoverantwoording	133

INHOUD JAARREKENING

	Pagina
1. Kengetallen en kerncijfers	102
2. Jaarrekening 2020	103
2.1 Balans per 31 december	103
2.2 Staat van baten en lasten	104
2.3 Kasstroomoverzicht	105
2.4 Toelichting jaarrekening	106
2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2020	109
2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	118
2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	118
3. Overige informatie	124
4. Overige gegevens	126
4.1 Controleverklaring accountant	126
Bijlagen:	
Bijlage 1. Model voor kostentoerekening	130
Bijlage 2. Begroting 2021	131
Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2020	132

WOORD VOORAF
Voor Vogelbescherming Nederland was 2020 een jaar met twee gezichten. De gevolgen van de pandemie pakten zowel ongunstig als gunstig uit voor onze vereniging, paradoxaal genoeg.

1. VEERKRACHT

Ons kantoor in Zeist bleef door de COVID-19-maatregelen grotendeels leeg. We moesten daardoor – net als vele andere partijen – razendsnel nieuwe werkwijzen introduceren. Ook onze winkel was maar beperkt geopend, of zelfs gesloten. Excursies en andere activiteiten waar persoonlijk contact essentieel is, werden afgelast. Desondanks liet 2020 toch vooral ook de veerkracht zien van onze vereniging.

We konden inspelen op de toegenomen aandacht voor vogels en hun directe leefomgeving. Zonder dat die het zelf wisten, bleken ze met hun gezang en bedrijvigheid iets van troost te bieden, want ook in 2020 zette de merel weer gewoon z'n mooiste lied in en gierden de gierzwaluwen rond Koningsdag door onze straten. Het leek meer bij mensen binnen te komen dan normaal.

Die extra vogelliefde werd voor ons heel concreet door de enorme populariteit van onze online communicatie zoals de vogelwebcams van Beleef de Lente. Ook onze gratis online vogelcursussen waren niet aan te slepen. Alle mensen die Vogelbescherming hierdoor hebben leren kennen, konden we zo een positieve ervaring met onze vereniging bieden. Dit heeft onder meer geleid tot een groei van ons ledenaantal met 6,3 procent.

We dachten tijdens de eerste lockdown dat we een financieel moeilijk jaar zouden krijgen. Maar de nieuwe en vooral de trouwe leden verrasten ons met vele (extra) giften, waardoor we als vereniging geen gas terug hoefden te nemen. Zij zorgden ervoor dat Vogelbescherming het belang van vogels en natuur onverminderd kon laten horen.

Dat is ook hard nodig, want 2020 was een jaar waarin niet ten onrechte het woord 'crisis' vaak werd gebruikt. Niet alleen vanwege de coronacrisis. Er speelde en speelt nog veel meer: een stikstofcrisis, een economische crisis, een plasticcrisis, een landbouwcrisis en natuurlijk de klimaat- en biodiversiteitscrisis. Wie daarover doordenkt, ziet al gauw de gemene deler: al die crises hebben een link met onze manier van leven en omgang met de natuur.

Willen we hier wat aan doen, dan zal dat niet langer tegen de natuur in moeten, maar mét de natuur. De natuur als bondgenoot voor een betere toekomst. Dat vergt een in veel gevallen fors andere benadering.

Maar als we dat willen, kán het ook anders. Overal kunnen we heel concreet ons handelen combineren met natuurherstel. We kunnen kiezen voor natuurinclusieve landbouw. Met minder koeien in een kruidenrijk weiland, goed voor vogels en insecten. En dat scheelt meteen in vervoer van soja over zee voor veevoer en het kappen van tropisch bos. Daarom werkt Vogelbescherming mee aan de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen voor agrarische bedrijven. Boeren moeten een goede boterham kunnen verdienen als ze kiezen voor een natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Laten we ook stoppen met steeds hogere, deels geasfalteerde dijken tegen de stijgende zeespiegel en extreem weer en kiezen voor natuurrijke waterkeringen met (veilige) openingen waardoor zoet-zoutverbindingen hersteld worden en vis naar het achterland kan zwemmen. We kunnen nieuwe energieneutrale wijken bouwen met zonnepanelen in combinatie met groene daken, groene tuinen en parken met regenvijvers. De lijst van voorbeelden – die Vogelbescherming overal waar mogelijk inbrengt – is schier oneindig. De kern is steeds: denk vanuit de natuur en doorbreek het oude denken.

Dat gaat niet vanzelf, veel partijen vallen terug op bekende oplossingen, ondanks de 'wake up call' die corona ons afgelopen jaar heeft geboden. Toch, als we iets van al die crises leren, is dat het echt anders moet. Door dat te durven, maken we een mooiere gezondere wereld, vol natuur, waar vogels en andere dieren niet langer achteruitgaan. In dit jaarverslag ziet u er al vele mooie voorbeelden van.

Fred Wouters,
Directeur-bestuurder Vogelbescherming

Zeist, 30 april 2021

2. VOGELBESCHERMING IN VOGELVLUCHT

MISSIE

Vogelbescherming Nederland komt op voor in het wild levende vogels en hun leefgebieden. In Nederland en wereldwijd. Samen met mensen die bescherming van vogels en natuur belangrijk vinden. Zo dragen we bij aan het behoud van de natuur en aan een leefbare wereld.

VISIE

Vogelbescherming wil een wereld met een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur, waar mensen van genieten en zich voor inzetten.

Deze uitgangspunten komen terug in ons Strategisch Meerjarenplan 2020-2025. Vogelbescherming geeft daarin prioriteit aan:

1. Een natuurrijk platteland
2. Topnatuur voor vogels
3. Meer natuur in de stad
4. Grenzeloze natuurbescherming
5. Actieve samenleving voor vogels en natuur

ORGANISATIE

149.868

leden

95

medewerkers (73 fte)

570

vrijwilligers

Landelijke dekking via vrijwilligersgroepen, zoals WetlandWachten, Tuinvogelconsulenten, Stadsvogeladviseurs en Excursieleiders.

VOGELBESCHERMING ONLINE 2020

websites

4.300.000

unieke bezoekers Vogelbescherming.nl

1.800.000

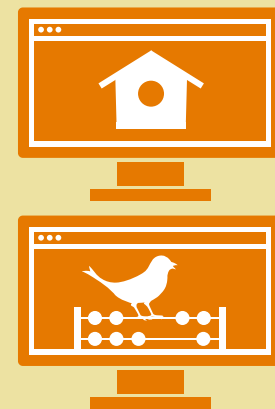
bezoekers Beleef de Lente

90.000

deelnemers Nationale Tuinvogeltelling

25.000

deelnemers Jaarrond Tuintelling

nieuwsbrief

220.000

ontvangers Vogels Digitaal

social

136.000

volgers Facebook Vogelbescherming

35.000

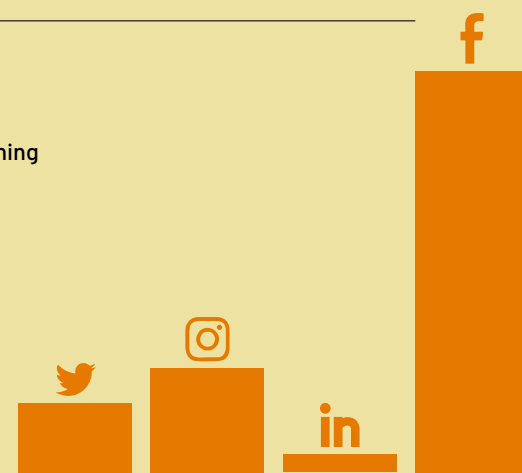
volgers Twitter

35.000

volgers Instagram

6.500

volgers LinkedIn

BESTEED AAN DE DOELSTELLING

82%

van de lasten is besteed aan de doelstelling. De overige uitgaven zijn besteed aan de organisatiekosten en fondsenwerving.

RESULTATEN 2020

Vogelbescherming medeondertekenaar Noordzeeakkoord. Met o.a. als resultaat: geen windmolenparken in natuurgebieden, die bij kwalificering voor de EU-Vogelrichtlijn ook een wettelijke beschermde status krijgen en een verduurzaming van de visserij.

Afronding voorbeeldproject PolderPracht op Terschelling met de opening van een kaasfabriek. Weidevogels op het eiland duurzaam beschermd.

Bruine Bank (in de Noordzee) wordt aangewezen als Natura 2000-gebied voor zeevogels, een gebied zo groot als het IJsselmeer.

Vernieuwing Mosselconvenant. In 2029 zal de schadelijke visserij van mosselzaad op de bodem van de Waddenzee geheel beëindigd zijn.

In Zeeland en Zuid-Holland tientallen nesten van strandplevier, bontbekplevier en dwergstern beschermd door vrijwilligers zodat deze soorten niet uit Nederland verdwijnen.

■ NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

10 jaar IJsvogelfonds. In totaal heeft Vogelbescherming 141 lokale vogelbeschermingsprojecten ondersteund, dankzij de Nationale Postcode Loterij, met 215 duizend euro. Daardoor was cofinanciering mogelijk tot een waarde van 490 duizend euro.

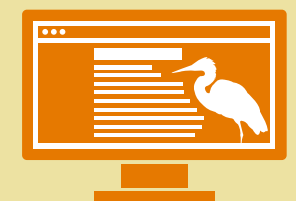
2 vogelvriendelijke buurten worden samen met Ballast Nedam Development ontwikkeld in Eindhoven en Rotterdam.

ONLINE RECORDS

Hoogste aantal deelnemers Tuinvogeltelling: 90 duizend
Hoogste aantal kijkers Beleef de Lente: 1,8 miljoen
Hoogste aantal bezoekers website Vogelbescherming in 1 jaar: 4,3 miljoen.

40 duizend handtekeningen verzameld en samen met BirdLife Partner SPEA aangeboden aan Portugese regering tegen nieuw vliegveld in de Taag-monding dat o.a. trekkende grutto's bedreigt.

Broedsucces voor de tapuit na zeer magere jaren, mede dankzij intensief beschermingswerk.

3.

3. VOGELBESCHERMING 2020
VAN MAAND
TOT MAAND

3. VOGELBESCHERMING 2020

01 JANUARI

Overijssel gaf ten onrechte vergunning ganzenafschot af

De Rechtbank Overijssel heeft een vergunning vernietigd voor ganzenafschot in en om zeven beschermde natuurgebieden in Overijssel met Natura 2000-status. Vogelbescherming en Faunabescherming voerden met succes aan dat de provincie de vergunning toekende, terwijl de gevolgen van de jacht op de beschermde waarden van de natuurgebieden onvoldoende waren getoetst. De impact van deze uitspraak is groter. De provincie moet nu voortaan steeds een passende beoordeling verstrekken als er ganzen worden gedood bij Natura 2000-gebieden en dat vereist een stevig onderzoek. Andere provincies weten zich gewaarschuwd.

Nieuwe kaasfabriek op Terschelling geopend

De deuren van de nieuwe kaasfabriek op Terschelling zijn geopend. En dat is niet alleen goed nieuws voor kaasliefhebbers, maar ook voor weidevogels op het eiland. Dit feestelijke moment markeerde de afsluiting van het PolderPracht-project. De afgelopen zes jaar is door Vogelbescherming samen met boeren en

ondernemers hard gewerkt aan het veiligstellen van weidevogels op het eiland. Zo wordt er pas na 15 juni gemaaid, waardoor weidevogels de kans krijgen om hun kuikens groot te brengen. Alle boeren op Terschelling hebben zich inmiddels aangesloten bij het initiatief. PolderPracht werd mede mogelijk gemaakt dankzij de Nationale Postcode Loterij. Vogelbescherming blijft nauw betrokken bij het weidevogelbeheer op Terschelling en zet zich in om deze succesvolle werkwijze ook in de rest van het land te introduceren. In 2020 is door de coronapandemie de groei van de afzet helaas wat achtergebleven ten opzichte van de verwachtingen.

Recordaantal tellers zien opvallend veel pimpelmezen

Een recordaantal deelnemers deed in 2020 mee aan de Nationale Tuinvogeltelling. Zij zagen opvallend veel pimpelmezen. De mees met het blauwe petje eindigde op de 3e plek, achter de huismus en koolmees. Ruim 90 duizend mensen telden in totaal meer dan 1,5 miljoen tuinvogels. Dat zijn bijna 13 duizend tellers meer dan vorig jaar.

02 FEBRUARI

Nestkasten voor vogels en vleermuizen in nieuwbouwwijken

Ballast Nedam Development en Vogelbescherming Nederland hebben een samenwerkingsovereenkomst getekend om in de nieuwbouwwijk Berckelbosch in Eindhoven 500 'tiny houses' te realiseren in de vorm van zowel vogelneststenen als vleermuiskasten. De bewoners van de wijk zijn enthousiast over deze samenwerking, bleek uit onderzoek en doen volop mee met het aanleggen van een vogelvriendelijke tuin. Ook ontvangen de nieuwe bewoners, van Ballast Nedam Development, een lidmaatschap voor een jaar van Vogelbescherming.

Later in het jaar gaven beide partijen de samenwerking een vervolg door de aanleg van een vogelvriendelijke wijk in Rotterdam, Vrijlandt.

03 MAART

Groot internationaal verzet tegen nieuw vliegveld aan de Taag

Mede op verzoek van onze BirdLife Partner SPEA in Portugal protesteerde Vogelbescherming fel tegen de beoogde aanleg van een nieuwe grote burgerluchthaven in de monding van de Taag. Een plek waar vele grutto's een tussenstop maken, maar nog veel meer vogelsoorten foerageren, rusten en broeden. Bijna 40.000 handtekeningen van bezorgde burgers uit Nederland en vele andere landen zijn opgehaald door Vogelbescherming en door SPEA aangeboden aan de president van Portugal én de Portugese regering. Ze zijn vergezeld door 14 brieven van belangrijke natuurbeschermingsorganisaties uit de hele vogeltrekroute. Met één boodschap: schrap de plannen voor de luchthaven Montijo en bescherm dit internationaal zeer belangrijke vogelgebied. Ook de provincie Friesland heeft zich tegen de luchthaven uitgesproken in een brief aan de Portugese regering. De internationale steun onderstreept het belang van de juridische stappen die de Portugese natuurbescherming heeft ondernomen om dit project tegen te houden.

06 JUNI

Jonge boeren leren werken met de natuur

Het project 'Greener future for young farmers' werd afgerond in juni 2020. Of eigenlijk begon het toen pas: in dit samenwerkingsproject is het de bedoeling om jonge boeren mee te nemen naar een groene toekomst. In hun opleiding lag altijd de nadruk op gewaskennis, schaalvergroting en techniek. Het werken met natuur kreeg niet veel aandacht. Het hoofddoel van 'Greener future for young farmers' was dan ook het ontsluiten van kennis en het maken van kant-en-klaar lesmateriaal over natuurinclusieve landbouw. Dat is gelukt via een kennisportaal natuurinclusieve landbouw. Een en ander werd gefinancierd door de EU. Via verschillende deelprojecten zal Vogelbescherming hierbij betrokken blijven.

Noordzeeakkoord is van groot belang voor vogels

In juni werd het Noordzeeakkoord afgesloten en voor bekrachtiging aan de Tweede Kamer aangeboden. Het akkoord bevat afspraken over wat Nederland allemaal wil doen op de Noordzee. De belangen van natuur, visserij en energieopwekking zijn er zorgvuldig in afgewogen en het kabinet heeft 200 miljoen euro beschikbaar gesteld om het uit te voeren. Belangrijk voor de toekomst van de natuur van de Noordzee én de vogels die er leven. Vogelbescherming heeft actief bijgedragen aan het akkoord en is tevreden over het eindresultaat.

Het akkoord bevat belangrijke maatregelen voor de bescherming van vogels en hun leefgebieden. Zo worden er bijvoorbeeld meer natuurgebieden aangegeven en komen daarin helemaal geen windparken. Bij de aanleg van de windparken elders wordt rekening gehouden met vogels. Het Noordzeeakkoord bepaalt verder onder meer dat alle visserij moet passen binnen de ecologische draagkracht van de Noordzee en dat het nodig is te komen tot een rendabele en duurzame visserij die past bij de nieuwe situatie op de Noordzee.

07 JULI

Nieuw record Beleef de Lente

Seizoen 2020 van Beleef de Lente gaat de boeken in als 'zeer memorabel'. Ieder seizoen heeft memorabele momenten, maar Beleef de Lente 2020 zal door het nieuwe bezoekersrecord niet snel worden vergeten. Stond het hoogste aantal unieke bezoekers in één seizoen tot 2020 op 1,1 miljoen, tijdens het verslagjaar stakte de teller pas bij 1,8 miljoen. Ongeveer 1 op de 9 Nederlanders keek in 2020 naar Beleef de Lente. En waarschijnlijk nog meer, want het adres van een instelling – bijvoorbeeld een school – telt als één unieke bezoeker, terwijl we weten dat Beleef de Lente ook populair is op basisscholen. De coronapandemie zorgde duidelijk voor veel meer belangstelling. Beleef de Lente komt mede tot stand dankzij de kolossale inspanningen van meer dan 80 vrijwilligers (clipmakers, bloggers en moderators), die bijna een half jaar in touw zijn geweest. Letterlijk dag en nacht.

08 AUGUSTUS

Het krioelt van het leven op het akkerland van PARTRIDGE

Dankzij PARTRIDGE zijn er in vijf Europese landen tien voorbeeldgebieden ingericht. Op deze stukken boerenland van 500 hectare is het optimaal leven voor de patrijs, maar óók voor andere vogels, zoogdieren en insecten. Het doel van het project is dan ook om de biodiversiteit met 30 procent te laten toenemen. Dat vraagt om een nauwkeurige monitoring. Zo kunnen we onderzoeken of onze maatregelen effectief zijn. Tijdens de vele tellingen zien we niet alleen zeldzame soorten. Ook blijkt dat we een goed leefgebied en voortplantingsmogelijkheden bieden voor bekendere soorten. Dit jaar zijn er voor het eerst drie broedparen van de roodborsttapuit ontdekt. De insectenmonitoring liet daarnaast zien dat vele bijen en vlinders hun weg weten te vinden naar de voorbeeldgebieden.

Succes in Portugal en Spanje: olijfolie nu vogelvriendelijk

Wat we eten heeft impact op het milieu en de natuur – en dus ook op vogels. Olijfolie is niet weg te denken uit de keuken (en uit cosmetica), maar er kleefde tot voor kort een bittere bijsmaak aan. Vogels die overnachten in Zuid-Europese olijfboomgaarden werden massaal slachtoffer van de nachtelijke machinale oogst. Dankzij BirdLife: wérden. Want door acties van onze Zuid-Europese collega-vogelbeschermers is de oogst van Europese olijfolie nu vogelvriendelijk.

11 NOVEMBER

Zeevogel-eldorado Bruine Bank wordt toch Natura 2000-gebied

Vogelbescherming is heel blij dat de Bruine Bank in de Noordzee zal worden aangewezen als Natura 2000-gebied voor zeevogels. Daarmee is een belangrijk voedselgebied voor alken, zeekoeten en nog vele andere vogelsoorten beschermd. Vogelbescherming had een bezwaar ingediend tegen de beslissing van minister Schouten (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) om de Bruine Bank niét aan te wijzen als Vogelrichtlijngebied. Dit bezwaar is gegrond verklaard, waardoor niets de aanwijzing van dit voor zeevogels belangrijke deel van de Noordzee nog in de weg staat.

12 DECEMBER

Tapuit in Nederland veert weer licht op

De tapuit in Nederland heeft enkele succesvolle broedseizoenen achter de rug. Dat is goed nieuws, want de aantallen tapuiten nemen al gedurende decennia af en deze trend lijkt nu gestopt. Stabiele zomers, met droogte en warmte gedurende het broedseizoen, spelen vermoedelijk een positieve rol. Maar ook intensief beschermingswerk werpt zijn vruchten af. Zo werden nesten beschermd en werden beheermaatregelen toegepast. Samenwerking tussen vele partijen, waaronder Vogelbescherming, hebben tot deze trendbreuk geleid. Aandacht blijft nodig, omdat Nederland anders Vlaanderen achterna gaat, waar deze vogel als broedvogel is verdwenen.

Schadelijke mosselzaadvisserij in Waddenzee binnen 10 jaar gestopt

Goed nieuws voor wadvogels! In 2029 zal de schadelijke visserij van mosselzaad op de bodem van de Waddenzee, als aan alle randvoorwaarden voldaan kan worden, geheel beëindigd zijn en de mosselvisserij duurzaam zijn. Zo is afgesproken in het 'Mosselconvenant', een akkoord dat de Coalitie Wadden Natuurlijk - waar Vogelbescherming deel van uitmaakt - heeft gesloten met de mosselvisserij en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar herstel van de bijzondere

natuur in de Waddenzee. Mosselbanken vormen immers een onontbeerlijk onderdeel van het ecosysteem van de Waddenzee als 'biobouwer' en als voedselbron voor honderdduizenden wadvogels als eider en scholekster. Vogelbescherming had liever gezien dat in 2020 de mosselbanken in de Waddenzee al volledig beschermd zouden zijn en de mosselzaadvisserij gestopt. Dit was namelijk al in 2008 afgesproken. Maar de praktijk bleek weerbarstig. Het nieuwe convenant heeft een juridische basis, wat een groot voordeel is. Vogelbescherming zal er de komende jaren bovenop blijven zitten.

4.

4. 2020: TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

4. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN IN 2020

Gevolgen pandemie

Net als alle organisaties moest ook Vogelbescherming Nederland zichzelf opnieuw uitvinden als gevolg van de pandemie. Dat lukte wonderbaarlijk snel. Werkprocessen bleken veelal gewoon doorgang te kunnen vinden, ook vanuit huis.

Ons beschermingswerk bestaat voor een groot deel uit langjarige projecten in de buitenlucht. Die konden ook in 2020 in verreweg de meeste gevallen doorgang vinden, al is de organisatie erachter met (nieuwe) samenwerkingspartners soms complex.

Voor werkzaamheden vanuit de afdeling Communicatie (inclusief marketing, fondswerving en winkel/webshop) bood de situatie een wat meer gespleten beeld. Overal waar persoonlijk contact belangrijk is, moesten zaken anders aangepakt worden of konden ze geen doorgang vinden. Zo werd de Nationale Vogelweek afgelast en konden reguliere excursies en veel andere vrijwilligers-activiteiten vaak niet doorgaan. Ook de winkel was beperkt of niet open. Advertenties in het blad Vogels droogden goeddeels op.

Aan de andere kant waren online activiteiten van Vogelbescherming niet eerder zo succesvol als in 2020. In vergelijking met 2019 keken 1 miljoen mensen méér naar vogels in Beleef de Lente (1,8 miljoen). Deden vele tienduizenden mensen vanaf maart mee met een online vogelcursus. Liep de webshop uitstekend en gaven veel leden 'coronasteun' in de vorm van een extra donatie. Wij hebben met succes kunnen inspelen op de hype die vogels kijken in 2020 bleek te zijn. Ook het ledenaantal zat - na jaren stabiel/licht neergaand te zijn geweest - ineens weer in de lift. Van 141 duizend stegen we naar bijna 150 duizend leden.

Publieke steun

In 2020 bleek ook dat veel mensen de waarde van natuur extra hebben ervaren door de COVID-19-pandemie. Vogelbescherming kreeg een grote toeloop te verwerken voor onze online activiteiten, een toegenomen ledenaantal en veel extra donaties. Een breed publiek bleek ook van mening dat natuur een belangrijk onderdeel zou moeten zijn van de herstelplannen voor ons land na de COVID-19-crisis. Vogelbescherming liet dat onderzoeken door Motivaction tijdens de zomer van 2020. Ondanks dat er ook tegengestelde signalen zichtbaar waren in Nederland - velen leken vooral bezig het oude normaal terug te krijgen - biedt dat toch óók hoop op veranderingen in de samenleving ten gunste van natuur en vogels. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor de meer dan een miljoen Europeanen die een oproep

van 100 ngo's (waaronder Vogelbescherming) ondertekenden om te komen tot een krachtige EU-Bossenwet. Dat is wetgeving die regelt dat er geen producten meer mogen worden verhandeld die door ontbossing tot stand zijn gekomen. De wet is er (nog lang) niet, maar het is een glashelder signaal. Of de vele initiatieven die er zijn onder de bevolking om kortere voedselketens te creëren tussen boer en bord. De trends zijn er. Vogelbescherming maakt vol overgave deel uit van deze maatschappelijke beweging die de rooibouw op de planeet wil stoppen en probeert zulk gedachtegoed verder aan te wakkeren.

Klimaatdoelen

Op regionaal niveau werd afgelopen jaar in Nederland onderzocht waar en op welke manier er ruimte is voor de opwekking van duurzame energie, als uitwerking van het Klimaatakkoord. Een belangrijk doel op de korte termijn daarbij was het aanwijzen van zoekgebieden voor de plaatsing van zonnepanelen en windmolens. Deze plannen werden vastgelegd in een Regionale Energiestrategie (RES). Nederland is hiervoor onderverdeeld in dertig zogenaamde RES-gebieden. Voor Vogelbescherming zijn deze RES'en belangrijk, omdat ze van grote invloed kunnen zijn op het leefgebied van vogels.

Uit de plannen die in 2020 bekend werden bleek al snel dat in sommige regio's ook beschermde natuurgebieden zijn aangewezen als mogelijke locatie van windmolenparken en zonneweides. Vogelbescherming is groot voorstander van de energietransitie, maar vindt dat dit niet ten koste mag gaan van natuur. Naast de klimaatcrisis hebben we immers ook een biodiversiteitscrisis. Het plaatsen van zonnepanelen of windmolens op grote schaal in natuurgebieden heeft vérstrekkende gevolgen voor de kwaliteit van het leefgebied van veel soorten vogels, waaronder bedreigde soorten. Daar zullen we ons dan ook tegen verzetten én aansturen op alternatieve locaties en methoden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het plaatsen van zonnepanelen op daken bij bedrijven, scholen en huizen en windmolens in industriegebieden. Op de Noordzee vond veel meer regie plaats dan bij de discussies over windenergie op land en kwamen alle betrokken partijen na een lange onderhandeling tot een Noordzeeakkoord. Ook Vogelbescherming ondertekende het akkoord afgelopen jaar. Afgesproken is dat er geen windparken komen in natuurgebieden op zee. En dat er optimaal rekening wordt gehouden met vogels bij de aanleg van de geplande windparken door

zorgvuldige positionering van de parken en turbines. En het waar nodig stilzetten van turbines tijdens veel vogeltrek over zee en het stimuleren van innovatie en onderzoek.

Woningbouwopgave

Nederland staat door tal van ontwikkelingen aan de vooravond van een enorme inhaalslag op het gebied van woningbouw. 1 miljoen woningen zouden er moeten worden bijgebouwd binnen zo'n 10 jaar. Een belangrijke keuze die daarbij werd gemaakt, is om zoveel mogelijk van die woningen binnen de stadsgrenzen kwijt te kunnen. Dat zou wel eens ten koste kunnen gaan van het toch al niet overvloedige groen in het stedelijk gebied en staat haaks op een andere trend die steeds meer voet aan de grond heeft gekregen, niet in de laatste plaats dankzij Vogelbescherming: het natuurinclusief bouwen.

Steeds vaker dringt het besef door dat we de stad delen met (bedreigde) dieren en planten en dat we daarvoor moeten zorgen. En als je er in een vroeg stadium bij bouw en renovatie rekening mee houdt, dan kan dat zonder veel kosten. 'Inbreiding', het bouwen binnen bestaande bebouwing, moet dan ook natuurinclusief plaatsvinden volgens Vogelbescherming. Niet alleen voor de stadsvogels en andere flora en fauna, maar ook voor de (toekomstige) bewoners zelf. Hoe meer groen in onze directe omgeving, hoe gelukkiger we zijn.

Natuur decentraliseren

Decentraliseren! Het is al vele jaren het credo van opeenvolgende kabinetten als het om natuur gaat. Deze decentralisatie gaat nog steeds door. Zo nemen in de nieuwe Omgevingswet de taken voor ruimtelijke inrichting van provincies en gemeenten verder toe. Na meerdere keren uitstel treedt de wet naar alle waarschijnlijkheid per 1 januari 2022 in werking. Dat heeft grote consequenties voor natuur en dus ook vogels. Decentralisatie op zich is niet slecht. Lokaal en regionaal weten de betreffende besturen vaak beter wat er mogelijk is. Maar veel problemen overstijgen de lokale of regionale schaal. Het oplossen van de stikstofcrisis, het redden van weidevogels, de transitie in de landbouw en het tot staan brengen van de biodiversiteitscrisis: dat zijn problemen die niet zonder een landelijke of zelfs Europese, dan wel wereldwijde aanpak kunnen.

Ja, gemeenten en provincies kunnen goed burgers en bedrijven ondersteunen die zelf initiatieven nemen. Maar voor de grotere problemen is meer regie nodig en gaat het ook om grotere investeringen dan er centraal mogelijk zijn. Juist in het samenspel tussen lokaal en regionaal ontwikkelde goede voorbeelden én een

voortvarende nationale aanpak ligt volgens Vogelbescherming de sleutel voor een rijke natuur in Nederland. Dat geldt zowel voor de grote natuurgebieden en extensieve boerenlandschappen als voor groen in de stad.

Kans op basiskwaliteit

De aanstaande Omgevingswet biedt ook een kans voor lokale partijen en burgers die zich om de natuur bekommeren. Gemeenten worden namelijk geacht een omgevingsvisie en omgevingsplannen op te stellen en zijn daarbij verplicht geïnteresseerden te betrekken. Zo kan iedereen invloed uitoefenen op het beleid.

Het concept dat zich hier volgens Vogelbescherming het best voor leent, is dat van een Basiskwaliteit Natuur. Dat proberen we dan ook onder de aandacht te brengen van gemeenten en we roepen andere partijen en particulieren op ons daarbij te steunen.

Deze basiskwaliteit bestaat uit drie onderdelen: goede milieuocondities (geen pesticiden en overbemesting bijvoorbeeld), de inrichting van een gebied (niet alle poeltjes dempen, beken kanaliseren en houtwallen kappen enz.) en het gebruik/beheer van een gebied. Basiskwaliteit Natuur is dus de natuur die we 'vanzelf' krijgen als de milieuocondities, de inrichting van het landschap en het beheer en gebruik op orde zijn. In Oost-Gelderland heeft Vogelbescherming het concept als pilot verder uitgewerkt.

Bomen met beleid

Politieke partijen, vele organisaties en particulieren willen bomen planten. Het is een fenomeen waar veel (mooie) symboliek bij komt kijken. Vogelbescherming steunt deze bomenliefde – een belangrijk tegengeluid tegen almaar doordenderende ontbossing. Jaarlijks gaat er wereldwijd veel te veel primair bos tegen de vlakte, een oppervlakte ter grootte van een land als Denemarken. Ook in Europa met de beste natuurwetten ter wereld is bos niet veilig. Jaren geleden al wist BirdLife International aan te tonen dat te veel bos gekapt wordt en dan via biomassacentrales zogenaamd groene stroom levert. Bij monde van Frans Timmermans wil Europa nu 3 miljard bomen planten de komende tien jaar, in het kader van de EU-biodiversiteitsstrategie.

Wie denkt dat de bomenliefde in eigen land leidt tot goede zorgen voor bestaande bossen, heeft het mis. Veel van het Nederlandse bos is de afgelopen tijd rijker, gevarieerder en ouder kunnen worden. En we laten dode bomen liggen. Maar wie verder kijkt, ziet dat onze bossen verdrogen door te lage waterpeilen en snelle ontwatering. De veelbesproken stikstofdepositie verstoort ook de voedselbalans in bossen. Dat zou

allereerst moeten verbeteren.

Nederland heeft verder waardevolle natuur, juist door het ontbreken van bomen. In een weidevogelgebied verwijder je bomen, want daarin schuilen predatoren. In onze veenweidegebieden plant je geen boom, maar verhoog je waterpeilen. Beter voor de biodiversiteit en tegen de uitstoot van broeikasgas. Ook moeten we open stuivende duinen waar nog tapuiten leven vooral openhouden, net als heideterreinen met nachtzwaluwen.

Dan blijven er veel gebieden over die schreeuwen om meer bomen. Zo kunnen we duizenden kilometers inheemse bomen en struiken aanplanten die in de afgelopen decennia zijn opgeofferd aan schaalvergroting in de landbouw. Kunnen we zorgen voor natuurverbindingen en goed bosbeheer én soortenrijk bossen. Meer bos is ook nodig bij steden, waar mensen tot rust komen tussen zingende vogels. In 2021 publiceert Vogelbescherming een bossenstandpunt en geven we dat de komende jaren handen en voeten.

Een stille lente

Geen Kievit te zien, geen grutto of veldleeuwerik te horen. Dit schrikbeeld dreigt niet alleen, maar is nu al werkelijkheid in grote delen van ons agrarische gebied. Dit bleek in 2020 eens te meer uit de Boerenlandvogelbalans van onder meer Sovon Vogelonderzoek Nederland.

De verklaring van de achteruitgang van onze boerenlandvogels is complexe materie. Maar er is één grote, bepalende factor: het sterk geïntensiveerde landge-

bruik. Die veroorzaakt een keten van veranderingen in het leefgebied van vogels, die op elkaar inwerken. Van bodemleven tot kruiden, van vogels tot zoogdieren, alles is met elkaar verweven tot een ecologisch systeem. De hele biodiversiteit op het boerenland staat onder druk.

Daarom wil Vogelbescherming om te beginnen belangrijke weide- en akkervogelgebieden veiligstellen en uitbreiden. Voor weidevogels bestaan er al zulke gebieden: kernen van optimaal ingericht weidevogelgebied zoals reservaten, met een schil van boerenland eromheen waar men in de bedrijfsvoering rekening houdt met weidevogels. Voorbeelden zijn Eemland en Amstelland.

Om écht zoden aan de dijk te zetten, is een ander landbouwbeleid nodig. Helaas heeft het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de Europese Unie (GLB) in 2020 een geheel verkeerde afslag genomen. De Europese Raad van landbouwministers en een meerderheid van het Europees Parlement stemden in met voorstellen die de nadruk leggen op verdere intensivering. Vreemd genoeg staat het beoogde nieuwe GLB volkomen haaks op ander EU-beleid, zoals de Green Deal, de Farm2Fork-strategie en de biodiversiteitsstrategie. Op deze manier blijven we koersen op een agro-industrieel platteland. Het nieuwe beleid met een looptijd van vijf jaar treedt op zijn vroegst in 2023 in werking. Vogelbescherming zet daarom, samen met haar koepelorganisatie BirdLife International, alles op alles om waar nog mogelijk dit beleid (nationaal) bij te sturen.

5.

5. DIT ZIJN WIJ

5. DIT ZIJN WIJ

Vogelbescherming verbindt mensen, bedrijven en instellingen om vogels en natuur te beschermen. Met velen bereiken we meer. Vogelbescherming verrijkt die emotionele verbondenheid met wetenschappelijk onderbouwde kennis. Dat inspireert om effectief te werken aan natuurbescherming. Vogelbescherming is onderdeel van BirdLife International. Door deze mondiale verbondenheid met miljoenen andere vogel- en natuurbeschermers hebben we meer impact. We werken aan duurzaam natuurherstel waar ook mensen baat bij hebben. Alleen dat garandeert dat natuur op langere termijn behouden blijft.

Vogelbescherming opereert op basis van een Strategisch Meerjarenplan, dat loopt van 2020 tot 2025. Hierin zijn de strategie en de daaruit volgende strategische programma's vastgelegd. Het gaat om zowel de beschermingsprogramma's als activiteiten op het gebied van communicatie, fondswerving en bedrijfsvoering. In de nieuwe planperiode werken we per onderdeel met een Theory of Change. Daarin beschrijven we wat ons langetermijndoel is en welke impact we willen bereiken en hoe we daar stapsgewijs en waar mogelijk meetbaar naar toewerken. Een verkorte versie van dit meerjarenplan vindt u op de website van Vogelbescherming, vogelbescherming.nl/strategie.

Op basis van het Strategisch Meerjarenplan stelt Vogelbescherming jaarlijks een Jaarplan op. Daarin worden concrete activiteiten vertaald naar de inzet van geld en uren van medewerkers. Dit Bestuursverslag geeft een beeld van de mate waarin we het Jaarplan 2020 hebben kunnen realiseren: de successen, de mijlpalen en soms ook de tegenvallers.

Aan de basis van de activiteiten van Vogelbescherming liggen onze missie en visie. Onze missie en visie liggen in het verlengde van de strategische uitgangspunten van onze koepelorganisatie BirdLife International. Die uitgangspunten zijn:

- Vogelsoorten sterven niet meer uit;
- 'Gewone' vogels moeten gewoon blijven;
- Natuurgebieden worden goed beschermd;
- Productie vindt ecologisch duurzaam plaats;
- Mensen zetten zich actief in voor vogels en natuur.

Welke impact wil Vogelbescherming hebben?

Vogelbescherming wil de achteruitgang stoppen van algemene vogelsoorten en van bijzondere vogelsoorten waarvoor Nederland van internationaal belang is. Om deze impact te kunnen hebben, ziet Vogelbescherming

een natuurinclusief Nederland voor zich, waar natuur en vogels bewust onderdeel uitmaken van economische en maatschappelijke keuzes.

De gewenste ecologische impact per 2025:

- Een verbetering van de basiskwaliteit van Nederlandse natuur buiten natuurgebieden (Basiskwaliteit Natuur);
- Meer kerngebieden van voldoende omvang voor akker- en weidevogels;
- Vitalere vogelpopulaties en leefgebieden in kust- en intergetijdengebieden;
- Meer voedsel en veiligheid voor vogels in het IJsselmeergebied;
- Natuurinclusief bouwen en beleid voor urbane biodiversiteit is de norm in het stedelijk gebied;
- Een betere bescherming van de trekroutes van vogels;
- Een betere bescherming van vogels en natuur op de Dutch Caribbean.

Manier van werken

Om onze missie en visie als onderdeel van BirdLife waar te kunnen maken, legt Vogelbescherming in de komende vijf jaar de prioriteit bij de volgende vijf doelen:

1. We stoppen de achteruitgang van boerenlandvogels samen met boeren, consumenten, terreinbeheerders, voedingsindustrie, supermarkten en overheden;
2. Met brede coalities zorgen we voor gezonde vogelpopulaties in de belangrijke natte natuurgebieden door herstel van natuurlijke overgangen en duurzaam medegebruik van deze gebieden;
3. We zorgen voor vogelvriendelijke tuinen, gebouwen en parken samen met bewoners, bouwers en overheden;
4. We werken aan natuurherstel in de Sahel voor de lokale bevolking, klimaat en vogels. Dat doen we samen met onze BirdLife Partners in Afrika en het bedrijfsleven;
5. We werken aan een Basiskwaliteit Natuur zodat gewone vogels niet verder achteruitgaan. Dit doen we overal en met iedereen die daarin met ons wil samen werken.

Wij werken aan deze ambitieuze doelen door onze passie voor vogels en natuur, die we delen met velen, te combineren met op wetenschap gebaseerde kennis, een breed nationaal en internationaal netwerk, een

onafhankelijke positie en een duurzame toekomst als uitgangspunt. Daarmee onderscheiden we ons van andere organisaties en zijn van grote toegevoegde waarde.

In de praktijk betekent onze manier van werken dat we eerst analyseren waar bepaalde vogelsoortgroepen last van hebben. Vervolgens moeten we inzicht verkrijgen in welke maatregelen ook echt effect sorteren, we werken science & evidence based. Daarbij brengen we altijd in kaart welke actoren cruciaal zijn om dat effect te bereiken en hoe we deze actoren het best kunnen bewegen om ook daadwerkelijk tot handelen te komen. Onze lijn daarbij is dat we met experimenten en voorbeeldprojecten andere partijen meenemen in een gewenste aanpak om vervolgens tot opschaling te komen waarmee we impact bereiken.

Per bedreiging kan deze lijn heel verschillend uitpakken, eenvoudigweg omdat er veel verschillende partijen bij betrokken zijn, van zuivelaars tot ambtenaren en van terreinbeheerders tot vrijwilligers. De basis van onze aanpak is telkens om vanuit gegronde kennis en ervaring, in samenwerking met belangrijke actoren, te komen tot duurzaam herstel van leefgebieden voor vogels.

Deze strategie leidt soms tot snel succes, maar meestal is herstel van leefgebieden van vogels een zaak van (heel) lange adem. Enerzijds omdat natuur zich slechts zelden snel kan herstellen, anderzijds omdat we te maken hebben met complexe maatschappelijke vraagstukken, waarbij voor veel betrokken partijen de natuur slechts een bijzaak is.

Kennis als basis

Vogelbescherming blijft zich de komende periode positioneren als kennisautoriteit op het gebied van vogels en natuur. Onze kennis en onze goede voorbeelden worden ingezet om andere partijen te motiveren zich in te zetten voor natuur en vogels. Dat wordt door stakeholders gezien als een belangrijke kracht van Vogelbescherming. Ook om maatschappelijke veranderingen in gang te zetten, is een goede basiskennis nodig. Daarom moeten we naast ecologische kennis dus ook al bestaande kennis over maatschappelijke veranderingsprocessen gebruiken. In 2021 krijgt dit extra aandacht.

Sinds 2013 zijn we gaan werken met systematische analyses van omgevingsfactoren die de kwaliteit van leefgebieden bepalen en invloed hebben op de vogelsoorten die daar leven. Steeds vaker passen we die kennis toe in diepgaande demografische analyses van

vogelsoorten. Hierdoor krijgen we nog beter inzicht in de gezondheid van vogelpopulaties. Dit kan enerzijds leiden tot een vroegtijdiger ingrijpen, waardoor wordt voorkomen dat soorten op de Rode Lijst belanden, en anderzijds tot een beter begrip van noodzakelijke beschermingsacties.

Om tot deze analyses te komen, werken we samen met het NIOO-KNAW, Sovon en Radboud Universiteit in het Centre for Avian Population Studies (CAPS). Doel van CAPS is beter te begrijpen waarom de populaties van vogels zich ontwikkelen zoals ze doen en welke factoren daarbij een cruciale rol spelen. Onderdeel van deze aanpak is ook het vragen van feedback van een wetenschappelijke begeleidingscommissie. In 2020 werd (online) gesproken over onder meer de monitoring van het programma Wij & Wadvogels, de effecten van de Regionale Energiestrategieën (RES'en) op vogels (denk aan: plaatsing van windparken en zonneweides in natuurgebieden) en over de vervolgstappen van het patrijzenproject PARTRIDGE.

Voortgang tussentijds evalueren

Voor de beoordeling van onze resultaten en impact gebruikt Vogelbescherming verschillende meetlatten, die per programma kunnen verschillen. De kernvraag is: maken we onze beloften waar als het gaat om geplande investeringen? Maar hoe belangrijk ook, de beloofde en geleverde inspanningen zeggen niet altijd iets over het behaalde resultaat, laat staan over de impact van ons werk. Daarom vindt er per inhoudelijk programma - beschreven in hoofdstuk 5 - gedurende het jaar in een tweetal interne Voortgangsrapportages ook een kwalitatieve weging plaats. In welke mate realiseren we ook de inhoudelijke doelstellingen van de verschillende activiteiten binnen de programma's is dan de vraag.

Een belangrijke meetlat vormen ook de monitoringgegevens van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Sovon houdt in Nederland het voorkomen en de ontwikkeling van Nederlandse vogels bij en kijkt daarbij naar de voor- of achteruitgang van vogels, en naar het hoe en waarom daarvan.

Vogelbescherming heeft in 2020 veel ondernomen. Hoewel soms ingewikkelder te organiseren kon ons beschermingswerk veelal gewoon z'n voortgang vinden. Op het gebied van marketing, fondsenwerving en communicatie was het enerzijds onzekerheid troef, zoals rondom de opening van onze winkel en het al dan niet kunnen geven van excursies. Anderzijds was er voor de online activiteiten een overweldigende belangstelling en ontvingen we, ook financieel, veel

steunbetuigingen. In hoofdstuk 6 bieden we een overzicht op hoofdlijnen van hoe we tijdens het verslagjaar onze voornaamste doelen hebben gerealiseerd.

- Vogelbescherming werd in 1899 opgericht en is daarmee de oudste Nederlandse natuurbeschermingsorganisatie.
- Vogelbescherming is een onafhankelijke particuliere organisatie. Inkomsten zijn afkomstig van leden, donateurs, bedrijven, particuliere organisaties en projectbijdragen van fondsen en overheden.
- Vogelbescherming is onderdeel van BirdLife International, een koepelorganisatie van ongeveer 120 vogel- en natuurorganisaties met bij elkaar 10 miljoen leden en supporters. Daarmee is BirdLife de grootste natuurorganisatie ter wereld.
- Vogelbescherming is een vereniging met ruim 149.000 leden, 570 vrijwilligers en 95 (73 fte) medewerkers. We werken samen met zo'n 400 lokale en regionale groepen die zich actief inzetten voor vogels en natuur.

6.

6. ACTIVITEITEN,
RESULTATEN,
IMPACT

6. ACTIVITEITEN, RESULTATEN, IMPACT

6.1 Een natuurrijk platteland

6.1.1 Context

Aan de verarming van het platteland is nog geen einde gekomen. Van de 87 Rode Lijst-soorten is meer dan de helft geheel of gedeeltelijk afhankelijk van boerenland. De enige langetermijnoplossing die Vogelbescherming ziet om hier verandering in te brengen is een fundamentele hervorming van de landbouw. Kansen op herstel van biodiversiteit zijn er door de focus te verleggen van bulkproducten voor de exportlandbouw naar kwaliteitsproducten. Waarbij een betere prijs voor producten het mogelijk maakt rekening te houden met natuur binnen de agrarische bedrijfsvoering. Vogelbescherming is sinds enkele jaren initiatiefnemer en aanjager van een natuurinclusieve landbouw. Via onder meer grootschalige voorbeeldprojecten inspireren we andere partijen en laten we zien dat het anders kan. Op korte termijn blijft de grootste prioriteit om de resterende goede weide- en akkervogelgebieden veilig te stellen als brongebieden voor toekomstig populatieherstel. Het werk van Vogelbescherming is in het landelijk gebied opgesplitst in weidevogels, akkervogels en inspanningen om een betere Basiskwaliteit Natuur in het gehele landelijke gebied te verkrijgen.

Onze langetermijndoelen:

- Behoud en herstel populaties van algemene soorten in het landelijk gebied.
- Kerngebieden van voldoende omvang voor weidevogels (100.000 hectare) en akkervogels (37.500 hectare).

6.1.2 Red de boerenlandvogels

Vogelbescherming zet zich in om de samenleving bewust te maken van de vogel- en natuurcrisis in het landelijk gebied en mee te krijgen in een transitie naar een natuurlijke landbouwpraktijk. We hebben via onze communicatiemiddelen consumenten opgeroepen zuivel te kopen van boeren die iets extra's doen voor natuur en vogels. Op onze website hebben we een zuivelwijzer gepubliceerd, om inzichtelijk te maken welke zuivelinitiatieven een bijdrage leveren aan de bescherming van weidevogels. Zo hebben we vele tienduizenden mensen bereikt.

6.1.3 Voorbeeldprojecten en kerngebieden

Aan de hand van aansprekende voorbeeldprojecten voor vogels werkt Vogelbescherming aan een andere manier van werken in het landelijk gebied. De voorbeeldprojecten helpen bovendien vogelpopulaties in kerngebieden te versterken.

PolderPracht Terschelling

In het laatste jaar van ons langjarige voorbeeldproject PolderPracht kwam een doorbraak tot stand. Alle FrieslandCampina-boeren op Terschelling hebben besloten een deel van hun melk op het eiland te laten verwerken tot Skylger kaas. In 2019 werd met deze klapper het project formeel afgesloten. Dat betekende echter niet het einde van PolderPracht, maar de start van een nieuwe fase. Vanaf 2020 wordt stapsgewijs gewerkt aan het doel om alle melk op het eiland te verwerken, waarbij de weides steeds vogelvriendelijker worden.

Amstelland

In Amstelland kreeg Boeren van Amstel definitief gestalte, mede dankzij Vogelbescherming. Om het weidevogelbeheer ook in de toekomst goed te kunnen blijven doen, en zelfs nog te verbeteren, zijn de Amstelland-boeren op zoek gegaan naar een alternatief verdienmodel. De Boeren van Amstel leveren hun melk aan de door hun opgerichte melkfabriek in Ouderkerk aan de Amstel. Van daaruit wordt Amsterdam e.o. van zuivel voorzien: korte ketens dus. Voor de weidevogels worden op basis van 6 ontwikkelde poldernatuurplannen maatregelen zoals vernatting, kruidenrijke slootkanten en extra percelen met een rustperiode tot ver in het broedseizoen gerealiseerd. In 2020 werd het mogelijk om dankzij een zeer succesvolle crowdfundingactie de melk te leveren aan grote supermarkten in Amsterdam: niemand in de hoofdstad en directe omgeving kan meer om de Boeren van Amstel heen. Deze doorbraak was ook hard nodig omdat de afzet richting de horeca sterk verminderde vanwege de coronapandemie waardoor de melkfabriek ook in zwaar weer terecht kwam.

Rijke Weide Vogelfonds

Vogelbescherming zet zich actief in om belangrijke weidevogelgebieden te behouden en verder te verbeteren. Daarover adviseren we het Rijke Weide Vogelfonds. Dat fonds is opgericht om op strategische plekken

weidevogelgrond te kopen. Die wordt vervolgens verpacht aan boeren als zij in hun beheer maximaal rekening houden met de vogels. Het fonds heeft al 45 hectare gekocht in de Groningse Onnerpolder en in het Friese Idzega. Zo blijven topgebieden duurzaam beschikbaar voor weidevogels.

In de nazomer van 2020 zijn de percelen in de Grutte Polder te Gaastmeer geoptimaliseerd voor weidevogels. Dat is gebeurd in opdracht van het Rijke Weide Vogelfonds. Voor een optimaal leefgebied zijn de slootkanten verflauwd, plasdrasgreppels aangelegd en een toegangshek geplaatst zodat er in het broedseizoen voldoende rust is. De braakliggende grond is daarna met een kruidenrijk mengsel ingezaaid dat geschikt is als kuikenland voor weidevogels.

PARTRIDGE

Het internationale project voor de patrijs, PARTRIDGE, liep ook in 2020 door. Verschillende natuurorganisaties hebben de handen ineengeslagen om de patrijs te redden en daarmee de hele biodiversiteit op het boerenland sterk te verbeteren. De genomen maatregelen blijken zo hoopgevend dat de EU via Interreg in 2019 een extra subsidie gaf. Zo kon het project worden uitgebreid van 5 naar 7 landen en kan het effect van de maatregelen beter in kaart worden gebracht. In 2020 bleek tijdens diverse tellingen dat het krioelde van het leven op de akkernatuur die in Nederland is aangelegd.

Zomertortel

In 2020 kregen de noodmaatregelen om de zomertortel voor Nederland te behouden een vervolg. Er is bijgevoerd en er zijn maatregelen genomen ter verbetering van het leefgebied op plekken waar ze nog voorkomen. Verder hebben we bijgedragen aan zenderonderzoek om te zien hoe zomertortels van hun omgeving gebruik maken en zijn we betrokken om het onderzoek een vervolg te geven in 2021. Daarmee kunnen beschermingsmaatregelen nog gericht worden genomen. De EU heeft intussen mede dankzij lobbywerk van BirdLife International de lidstaten Spanje en Frankrijk in gebreke gesteld. Beide landen moeten beter voor de zomertortel zorgen – en dus minder of geen jacht toestaan.

Slaperdijken

Met het door het Waddenfonds gehonoreerde pilotproject 'Natuurrijke slaperdijken Groningen' willen Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, Landschapsbeheer Groningen en Vogelbescherming de Groningse slaperdijken nieuw leven inblazen. Door natuur en landschap sterker aan de oude slaperdijken te koppelen,

willen we bereiken dat de waardering voor slaperdijken toeneemt. Struweelvogels en soorten zoals blauwe kiekendief en velduil moeten ervan profiteren. In 2020 is op de in de pilot betrokken dijktrajecten een extensiever beheer toegepast en zijn op een 25-tal locaties struwe-len aangeplant. De effecten daarvan op onder andere vogels wordt in de komende jaren gemonitord.

6.1.4 Strategische coalities en beleidsbeïnvloeding

Door samen te werken met veel partijen in de landbouwketen – van boer tot producent – is Vogelbescherming aanjager van een transitie naar een meer natuurvriendelijke landbouw. Steeds meer melkveehouders en ketenpartijen maken intussen afspraken die boerenlandvogels zoals Kievit en grutto betere kansen moeten geven om hun jongen groot te brengen. Ook ontstaan er steeds meer initiatieven in de samenwerking tussen boeren en burgers, waarbij eerste stappen worden gezet in verduurzaming en die een bijdrage leveren aan het realiseren van Basiskwaliteit Natuur in het landelijk gebied.

Aanvalsplan Grutto

De weidevogelstand in Nederland gaat zó hard achteruit dat Nederland koerst op lege weilanden zonder weidevogels. De Boerenlandvogelbalans, die in 2020 is gepubliceerd, is een van de vele onderzoeken die dat aangeeft. De grutto, onze nationale vogel, dreigt uit ons land te verdwijnen. Overheden, Rijk en provincie moeten de regie nemen om samen met boeren en natuurbeschermers weidevogels te behouden én om aan onze internationale verplichtingen te voldoen. Daar zijn stevige maatregelen en extra middelen voor nodig. Dat staat in het Aanvalsplan Grutto dat initiatiefnemer Pieter Winsemius (voormalig minister van VROM, VVD) in november aanbod aan de minister van landbouw Carola Schouten. Het aanvalsplan is een initiatief van Winsemius, It Fryske Gea, de Friese Milieu Federatie en Vogelbescherming. Het is met inbreng van zes weidevogelprovincies, landbouworganisaties, natuurorganisaties en wetenschappers opgesteld. Het aanvalsplan is nodig om de teloorgang van de grutto en andere weidevogels waar Nederland een internationale verantwoordelijkheid voor heeft te stoppen, naast ander natuurbeleid zoals het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en maatregelen tegen stikstofdepositie.

Vliegveld Lissabon

Veel problemen voor grutto's liggen in de Nederlandse broedgebieden. Maar helaas zijn ze ook elders langs hun

trekroute niet veilig. In 2020 bleek dat in de monding van de Taag een groot nieuw burgerluchtvaart-vliegveld is gepland, een belangrijk gebied voor 'onze' grutto's. Onze Portugese BirdLife Partner vecht deze ontwikkeling juridisch aan als onderdeel van een coalitie van acht natuur- en milieuorganisaties. In overleg heeft Vogelbescherming het initiatief genomen om deze ontwikkeling internationaal op de agenda te zetten.

Lobby in Brussel

Onderdeel van onze activiteiten is samen met een coalitie van natuurorganisaties te lobbyen voor een groener Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU (GLB, in het Engels: CAP). Dat doen we op basis van een eerder verschenen position paper. Ook in Brussel roert Vogelbescherming zich op het vlak van GLB. We maken onderdeel uit van de Agricultural Taskforce van BirdLife International. Helaas vielen onze lobbyinspanningen in het niet bij die van de agro-industrie. De Raad van Ministers en het Europees Parlement kozen zeer teleurstellend voor een nieuw landbouwbeleid dat onvoldoende rekening houdt met natuur en milieu. Bizar genoeg staat deze keuze haaks op eerdere keuzes van de Europese Commissie voor een groenere landbouw en de wens om de biodiversiteit te herstellen via de Green Deal en de Farm2fork-strategie. De klacht die door Vogelbescherming in 2016 is ingediend bij de Europese Commissie over de gebrekkige bescherming van weidevogels leidde ook in 2020 niet tot het besluit van de commissie een inbreukprocedure te starten tegen de Nederlandse overheid. Vogelbescherming informeert de Europese Commissie tussentijds over relevante ontwikkelingen. De bewijzen dat de Nederlandse overheid te weinig doet in de bescherming van weidevogels stapelen zich intussen op.

Helaas heeft het kabinet niet onverkort het voorstel voor stikstofreductie ter hand genomen, zoals de commissie Remkes had geadviseerd. Vogelbescherming heeft daar met andere natuur- en milieuorganisaties voor en achter de schermen voor gepleit. Nu wordt die reductie naar de toekomst verschoven en is onduidelijk of het besluit nu wél voldoet aan de Europese habitatrichtlijnen. Een teleurstellende pappen-en-nathouden-uitkomst van een tumultueus maatschappelijk debat.

6.1.5 Kennis vergroten

Vogelbescherming werkt op basis van wetenschappelijke inzichten. Behalve dat we onze beschermingsmaatregelen daarop baseren, 'vertalen' we deze kennis ook naar een breder publiek van professionals en belang-

stellenden (zoals tijdens congressen en via factsheets). Daarnaast initiëren we onderzoek om kennislacunes aan te vullen. Samen met onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen is op initiatief van Vogelbescherming een plan geschreven voor een systematisch meerjarenonderzoek naar hoe predatoren leven in onder andere het landelijk gebied. Met de verzamelde kennis uit dit onderzoek kunnen we op termijn weidevogels en andere bodembroeders beter beschermen. In 2020 is dit onderzoek in Eemland van start gegaan met subsidie van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag bij NWO voor een uitbreiding met drie andere locaties werd positief beoordeeld, maar viel net buiten de boot wat betreft financiering. In 2021 zoeken we naar alternatieve financieringsmogelijkheden. Verder financiert Vogelbescherming jaarlijks onderzoek naar de overleving van grutto's. In 2020 liet de rapportage een desastreus beeld zien. Er kwam nog minder dan de helft van het aantal jonge grutto's groot dan nodig is om de populatie te redden.

Vergroening curriculum agrarisch onderwijs

Het samenwerkingsproject 'Greener future for young farmers' wil jonge boeren meenemen naar een groenere toekomst. Vanuit de EU is subsidie toegekend voor dit initiatief van Vogelbescherming, dat het mogelijk maakt voor docenten om samen met het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving en Hogeschool Van Hall Larenstein materiaal over natuurinclusieve landbouw te verzamelen en te ontwikkelen voor het groene mbo en hbo. Het werken met natuur kreeg in het verleden weinig aandacht in het agrarisch onderwijs, maar door de wereldwijde biodiversiteitscrisis is dat aan het veranderen. Het project past naadloos in de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw in het Onderwijs die alle betrokken onderwijsinstellingen en overheden hebben ondertekend. In 2020 werd het project succesvol afgerond en werden diverse aantrekkelijke online middelen opgeleverd. Vogelbescherming blijft bij diverse deelprojecten betrokken om zo te kunnen bijdragen aan een andere manier van boeren.

6.1.6 Juridische acties

Vogelbescherming kiest voor samenwerking om haar doelen te bereiken. Maar mocht het nodig zijn, dan trekken we als onafhankelijke partij een scherpe lijn en voeren we bijvoorbeeld ook juridische procedures. In 2020 hebben wij positieve resultaten geboekt in verschillende procedures, waaronder die over afschot van ganzen:

- De rechtbank Noord-Nederland verklaarde het beroep van Vogelbescherming gegrond tegen het grootschalig afschot van overwinterende brandganzen, grauwe ganzen en kolganzen in Friesland. De rechtbank draagt de provincie Friesland op om de bezwaren van Vogelbescherming opnieuw te beoordelen. Het afschot van maximaal 150.000 ganzen gaat helaas gewoon door: de rechter zag geen aanleiding om dat voorlopig te stoppen.
- De rechtbank Overijssel vernietigde een vergunning voor ganzenafschot in en om zeven beschermde natuurgebieden in Overijssel met Natura 2000-status. Vogelbescherming voerde met succes aan dat de provincie de vergunning toekende terwijl de gevolgen van de jacht op de beschermde waarden van de natuurgebieden onvoldoende waren getoetst.

Ook waren we betrokken bij de procedure rondom het afschot van smienten in Zuid-Holland:

- De provincie en de faunabeheereenheid stelden hoger beroep in tegen de uitspraak van de rechtbank Den Haag die ons beroep eind 2019 gegrond had verklaard. Die uitspraak luidde dat er geen afschot van smienten mag plaatsvinden in Zuid-Holland. De uitslag van het hoger beroep volgt in 2021.

6.2 Topnatuur voor vogels

6.2.1 Context

De parels van de Nederlandse vogelnatuur zijn de kust en de waterrijke gebieden. Voor miljoenen vogels zijn deze plekken van wezenlijk belang. Vogelbescherming kan hier het verschil maken en is daarom op vele manieren betrokken bij de bescherming van deze topnatuur zoals de Waddenzee, de Zuidwestelijke Delta, de Noordzee en het IJsselmeergebied. Dat is vaak hard nodig. Ondanks dat de natuurbescherming op papier vaak goed geregeld is, zijn de bedreigingen legio. Het betekent ook dat Vogelbescherming de natuurbeschermingswetgeving kritisch volgt en een actieve inbreng heeft rondom de regelgeving van Natura 2000-gebieden. Verder heeft Vogelbescherming een netwerk van vrijwillige en deskundige WetlandWachten, de 'ogen en oren' in het veld bij de waterrijke natuurgebieden in Nederland. Steeds streeft Vogelbescherming naar verbetering van de Nederlandse natuur, zowel via concrete voorbeeldprojecten als beleidsmatig. Daarin trekt Vogelbescherming veelal samen op met terreinbe-

herende organisaties en andere terreineigenaren. Belangrijk ingrediënt hierbij is dat Vogelbescherming wil dat recreanten kunnen genieten van vogels. Daarom werkt Vogelbescherming ook aan het vergroten van de mogelijkheden daartoe. Bekend maakt bemind. Tegelijk willen we voorkomen dat genieten leidt tot verstoring van het leefpatroon van vogels.

Onze langetermijndoelen:

- Populaties en leefgebieden van vogels van kust- en intergetijdengebieden, stranden en duinen in Wadden, Noordzee en Zuidwestelijke Delta zijn vitaal.
- Gezonde leefgebieden voor vogels in zoet water en wetlands en duurzame instandhouding van gezonde vogelpopulaties.

6.2.2 Waddengebied

Wij & Wadvogels

Het Waddengebied is jaarlijks van belang voor miljoenen vogels maar vormt helaas een zwakke schakel in de zogenaamde East Atlantic Flyway – de Oost-Atlantische route die veel trekvogels volgen. Vogels vinden er te weinig geschikte plekken om te rusten, broeden en foerageren. Om die reden werkt Vogelbescherming samen met veel partijen in het gebied om te komen tot meer geschikte broed-, foerageer- en rustplekken voor vogels en aan het draagvlak voor natuur en vogels door betere mogelijkheden om van vogels te genieten zonder te verstoren. Dat leidde eerder tot het succesvolle programma Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen. Omdat we nog lang niet klaar zijn met het herstel en de ontwikkeling van leefgebieden voor vogels in het Waddengebied, zijn Vogelbescherming en partners aan de slag gegaan met de volgende fase. Onder de naam Wij & Wadvogels schalen we op en verbreden we onze inzet, nu ook met educatie, voorlichting, onderzoek en kennisuitwisseling met andere gebieden langs de trekroute van 'onze' wadvogels. In 2020 is Vogelbescherming samen met de projectpartners voortvarend aan de slag gegaan met de eerste serie deelprojecten die moeten leiden tot belangrijke verbeteringen voor vogels in het Waddengebied, waarbij er ook oog is voor mensen die in het gebied wonen, werken of recreëren.

Holwerd aan Zee

Vogelbescherming en de andere betrokken partijen ontvingen in 2019 het forse bedrag van 15 miljoen euro uit het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij om Holwerd aan Zee te realiseren. Vogelbescherming is ontzettend trots op deze toekenning, waardoor voor

het eerst op deze schaal de Waddenzee met het achterland wordt verbonden door een opening in de dijk bij het Friese dorp Holwerd. Zo ontstaat achter de dijk een getijdenmeer, waar niet alleen de natuur maar ook de mensen van profiteren door economische groei die voortkomt uit nieuwe recreatiemogelijkheden. In 2020 is hard gewerkt aan de uitwerking en aan verdere financiering van het project. Het Waddenfonds besloot tijdens het verslagjaar om 8,3 miljoen euro bij te dragen aan het project en waarschijnlijk in een latere fase nogmaals 6,7 miljoen euro. Financiering door het Rijk is afgelopen jaar ook waarschijnlijker geworden. Definitieve besluitvorming hierover wordt in de zomer van 2021 verwacht.

Belangrijk vraagstuk voor Holwerd aan Zee is of er niet te veel slib vanuit de Waddenzee in het nieuwe getijdenmeer terechtkomt. In 2020 zijn de vragen hierover met de Waddenacademie geïnventariseerd. Dit is het startpunt voor een studie in 2021 naar plannen om sliboverlast tegen te gaan. Zonder grond geen project. Tijdens het verslagjaar is een grondstrategie opgesteld en heeft Vogelbescherming 32 hectare grond in het gebied als ruilgrond gekocht voor 2,7 miljoen euro.

Mosselconvenant

Vogelbescherming zet zich in voor duurzame visserij in de Nederlandse wateren. Zo maken we in het Waddengebied onder meer deel uit van het Mosselconvenant dat in 2008 werd ondertekend door natuurorganisaties, mosselvisserij en de overheid. Samen streven we naar natuurherstel én verduurzaming van de mosselvisserij. Via dit Mosselconvenant zijn verschillende resultaten geboekt. Zo wordt inmiddels op veel plekken geen mosselzaad meer van de bodem gevisst, waardoor die zich kan herstellen. Maar het ambitieniveau dat eerder voor 2020 werd vastgesteld is niet gehaald. Wel kwamen er aanvullende afspraken over de vervolgstappen om de transitie naar duurzame mosselzaadvisserij alsnog te realiseren. Die werken de partijen in 2021 verder uit naar een uitvoeringsprogramma.

Programma naar een Rijke Waddenzee en Coalitie Wadden Natuurlijk

Vogelbescherming speelt een verbindende rol in het Waddengebied. In dat kader maken we niet alleen deel uit van het programma Rijke Waddenzee (PRW) als opdrachtgever (via de Coalitie Wadden Natuurlijk), maar stellen we ook menskracht beschikbaar voor de uitvoering van programma-activiteiten van PRW. PRW is een samenwerkingsverband dat werkt aan de natuurverbetering van de Waddenzee en aan transities naar een duurzaam medegebruik. Vogelbescherming is

binnen PRW verantwoordelijk voor het thema Vogels. In 2020 heeft PRW samen met de Waddenacademie een literatuurstudie laten uitvoeren naar de effecten van klimaatverandering op de vogels die gebruik maken van de Oost-Atlantische trekroute. Dit is een belangrijke eerste stap om te komen tot beheermaatregelen die deze effecten kunnen mitigeren.

Daarnaast was PRW in 2020 voor het laatst gedelegeerd opdrachtgever voor de flyway-monitoring. Het basisrapport van de simultaantelling in 2020 is gepubliceerd en het opdrachtgeverschap is overgedragen aan het ministerie van LNV. Daarmee is ook de toekomstige financiering geborgd.

Vogelbescherming maakt ook deel uit van de Coalitie Wadden Natuurlijk, de samenwerking tussen zeven natuurorganisaties en terreinbeheerders in het Waddengebied.

In 2020 hebben we onder meer bijgedragen aan de inhoud van de Gebiedsagenda Wadden 2050, namen we deel aan het Omgevingsberaad Waddengebied, zijn we penvoerder van het programma Wij & Wadvogels en hadden we zitting in de werkgroep Visserij. Op die manier werken we aan verduurzaming van de visserij in het Waddengebied.

Internationale samenwerking

Het internationale belang van de Waddenzee voor vogels is moeilijk te overschatten. Mede op verzoek van de Rijksoverheid zet Vogelbescherming zich om die reden in om de samenwerking met andere landen te verbeteren. Niet alleen met de andere 'Wadden-landen', Duitsland en Denemarken, maar ook met de gebieden die via de trekroute van vogels sterk aan de Waddenzee zijn gelieerd. Dat doen we binnen het EU-programma LIFE-IP Deltanatuur.

6.2.3 Noordzee

Noordzeeakkoord

In 2020 is het Noordzeeakkoord vastgesteld, waaraan Vogelbescherming actief heeft meegewerkt. In het Noordzeeakkoord zijn afspraken gemaakt over een voedsel-, natuur en energietransitie. Daarmee hoopt Nederland de doelen van het klimaatakkoord te realiseren binnen de ecologische draagkracht van de Noordzee. In het akkoord staan belangrijke afspraken voor vogels. Dat gaat onder meer over de aanwijzing van beschermde gebieden, onderzoek naar gebieden die kwalificeren als Natura 2000-gebieden, het vrijwaren van gebieden van windparken en het opstellen en uitvoeren van soortbeschermingsplannen.

Bezwaarprocedure Bruine Bank

Het gebied dat bekend staat als de Bruine Bank zal dankzij Vogelbescherming worden aangewezen als Natura 2000-gebied voor vogels. Daarmee is een belangrijk voedselgebied in de Noordzee voor alken, zeekoeten en nog vele andere vogelsoorten beschermd. Vogelbescherming had een bezwaar ingediend tegen de beslissing van minister Schouten (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) om de Bruine Bank niét aan te wijzen als Vogelrichtlijngebied. Dit bezwaar is in 2020 gegrond verklaard, waardoor niets de aanwijzing van dit voor zeevogels belangrijke deel van de Noordzee nog in de weg staat.

6.2.4 IJsselmeergebied

Actieplan toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied

Vogelbescherming zet zich niet alleen in de Waddenzee en de Noordzee in voor duurzame visserij, maar ook in het IJsselmeergebied. In 2019 werd een welhaast historische doorbraak bereikt. Na tien jaar onderhandelen kwam er een actieplan voor duurzame visserij in het IJsselmeer, ondertekend door alle partijen, waaronder Vogelbescherming. De overheid stelt geld beschikbaar om het plan de komende drie jaar uit te kunnen voeren. Vogelbescherming is blij met dit resultaat. Visbestanden krijgen nu weer een kans om te herstellen. De beroepsector gaat daarvoor ‘oogsten uit de rente’, de natuurlijke aanwas van de visbestanden. Zo ontstaan gezonde visstanden. Een deel van de vissers krijgt hierdoor een beter toekomstperspectief, terwijl andere vissers die besluiten te stoppen gecompenseerd worden. In 2020 kreeg het actieplan steeds meer vorm. Een belangrijke doorbraak is dat alle visserij-inspanningen getoetst gaan worden aan eisen die het IJsselmeer als natuurgebied stelt. In het verleden moest Vogelbescherming dat via de rechter afdwingen. Een jarenlange strijd van Vogelbescherming en de partners in het Blauwe Hart Natuurlijk wordt hiermee beloond. Ons doel is een gezonde visstand en een florerende vogelstand.

Naast bovenstaand overheidstraject werken de maatschappelijk betrokken partijen ook onderling samen. Samen met de visserijbiologen, beroepsvissers, sportvissers en de stichting Transitie IJsselmeervisserij is Vogelbescherming het project Verstandig Vissen gestart. Met een EU-subsidie werken we ook op deze manier naar een duurzame visserij.

Meer IJsselmeer

Vogelbescherming werkt, dankzij een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij, samen met partners aan de

aanleg van vier natuurvriendelijke oevers waarmee we land-waterovergangen van het IJsselmeergebied ontwikkelen zonder afbreuk te doen aan de waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Dit creëert rust-, paai- en broedplekken voor vissen en vogels. Hiermee maken we slimme visverbindingen, zodat vissen het achterland weer kunnen bereiken en nutriënten het IJsselmeergebied in en uit kunnen stromen. Met dergelijke verbindingen kan de natuurlijke rijkdom in het IJsselmeer sterk verbeteren.

Ondanks dat de schop nog de grond in moet werpen de voorbeeldprojecten al wel eerste vruchten af. Het gedachtegoed is breed omarmd. Zo wordt vanuit de Programmatische Aanpak Grote Wateren 110 miljoen euro geïnvesteerd in ecologisch herstel van het IJsselmeergebied. In 2020 hebben we verder veel aandacht besteed aan het agenderen van het gebied als belangrijke natuur, onder meer door een artikelenreeks in regionale dagbladen. Verder hebben we op goedbezochte locaties gratis vogelherkenningskaarten verspreid, in totaal 30.000 exemplaren. Verder hebben we webinars voorbereid waarmee we ‘het Blauwe Hart’ de aandacht geven die het verdient.

Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk

Vogelbescherming maakt deel uit van de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (Het Flevolandschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer en PWN). In deze coalitie bundelen we onze krachten voor een gezond en vitaal IJsselmeergebied. In 2020 hebben we flink van ons laten horen bij de Regionale Energiestrategieën. Onze inzet is het IJsselmeergebied (Natura 2000-gebied) te vrijwaren van (nog meer) windparken en velden met drijvende zonnepalen die ten koste gaan van de natuur en vogels. We hebben daarom een alternatief plan ontwikkeld voor de aanleg van achteroevers met nieuwe moerasnatuur in combinatie met drijvende zonnepanelen. Dit zorgt bovendien voor paai- en opgroeigebied van jonge vis, iets wat het gebied hard nodig heeft en waar het hele systeem van profiteert, ook de vele visetende vogels.

6.2.5 Zuidwestelijke Delta

Samen voor een dynamisch Haringvliet

In januari 2019 gingen de Haringvlietstuinen op een kier. Na 48 jaar een belangrijke eerste stap naar herstel van de verbinding tussen de grote Europese rivieren Rijn en Maas met de Noordzee. De afgelopen jaren heeft Vogelbescherming – als onderdeel van een coalitie met andere natuurorganisaties – met steun uit het Droomfonds van de Nationale

Postcode Loterij daarop gepreludeerd met een reeks natuurherstelprojecten en activiteiten om van die natuur te kunnen genieten zonder die te verstoren. De natuurorganisaties rondten het succesvolle Droomfondsproject in 2019 af met de opening van vogelobservatorium Tijn in Stellendam. Ook de komende jaren blijven we samen actief in het gebied. Zo coördineerde Vogelbescherming een nieuw programma voor natuurherstel en recreatieve ontwikkeling voor de Landschapstafel Haringvliet. In deze Landschapstafel zijn de gemeenten van de omliggende eilanden, het waterschap en natuur- en recreatieorganisaties vertegenwoordigd. In 2020 hebben we ons met de natuurpartners met succes ingezet voor een visserijvrije zone rond de Haringvlietdam. Ook denken we actief met Rijkswaterstaat mee hoe de natuur maximaal kan profiteren van ‘de kier’.

In 2020 kwam het vogelobservatorium Tijn bij Stellendam op de longlist voor de Building of the Year Award van ArchDaily; de best bezochte architectuursite wereldwijd. Daarnaast was Tijn samen met negen andere gebouwen in de race voor BNA Beste Gebouw 2020 en eindigde het op de tweede plaats in de race om de publieksprijs. Vogelbescherming is zeer verheugd met deze erkenning. Ons doel met Tijn was een spectaculaire vogelkijkplek te realiseren die niet alleen vogelaars trekt, maar juist ook nieuwe doelgroepen de natuur laat ontdekken. Tegelijk wilden we ook een voorbeeld laten zien van natuurinclusief bouwen. Ruim een jaar na de oplevering is die missie geslaagd. Veel mensen genieten van deze mooie plek.

Westerschelde-estuarium

Vogelbescherming heeft zich ook in 2020 hard gemaakt voor het realiseren van het noodzakelijk natuurherstel in het Westerschelde-estuarium. Het gebied is van essentieel belang voor honderdduizenden broed- en trekvogels. Natuurherstelmaatregelen en plannen in het estuarium houden we nauwlettend en kritisch in de gaten, onder andere door het indienen van zienswijzen op nieuwe besluiten en actieve deelname aan de Schelderaad.

Coalitie Delta Natuurlijk

Vogelbescherming maakt deel uit van de Coalitie Delta Natuurlijk. Samen staan we sterker en volgen we nauwgezet de plannen van overheden met grote invloed op de Zuidwestelijke Deltanatuur. Samen met de coalitiepartners volgen we ontwikkelingen op de voet, zoals de inbreng van gedempt getij in de Grevelingen. En ondernemen we actie, zoals rondom het handmatig

kokkels vissen in de Oosterschelde.

We hebben steeds duidelijker in beeld welke knelpunten er voor kustvogels in dit gebied optreden en welke maatregelen nodig zijn. In 2020 heeft Vogelbescherming initiatief genomen voor een Actieplan Vogels van de Zuidwestelijke Delta. Dit plan moet eind 2021 leiden tot een set concrete maatregelen om de knelpunten op te lossen. Vooral strandbroeders en kolonievogels in het gebied profiteren daarvan.

6.2.6 Grote Wateren

Natuurwinstplan

Het Rijk heeft twee belangrijke ambities voor de grote wateren in Nederland. Het herstel van het oorspronkelijke (dynamische) karakter van het watersysteem en het behalen van de Natura 2000-doelstellingen. Hierbij ligt de focus op het behoud en herstel van de biodiversiteit. Om deze ambities waar te maken werken het programma LIFE IP Deltanatuur en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (zie hieronder) samen aan een strategie voor een Natuurwinstplan Grote Wateren. Vogelbescherming is als vertegenwoordiger van het natuurbelang betrokken bij de ecologische en juridische uitwerking van dit Natuurwinstplan. Wij zien erop toe dat daadwerkelijke natuurwinst wordt geboekt, zonder in te leveren op de huidige natuurdoelen. Het Natuurwinstplan wordt eind 2021 afgerond.

Investeren Programmatische Aanpak Grote Wateren

De rijksoverheid investeert vanuit de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) fors in een viertal natuurprojecten in het IJsselmeergebied. Dankzij ons lobbywerk en de intensieve samenwerking met partners hebben we dit voor elkaar gekregen. Waar gaat het om? In 2030 zal de Friese kust meer voor- en achteroevers hebben met grote oppervlakken riet. Nabij Den Oever wordt een brakwaterzone ontwikkeld om iets van de oude glorie van de Zuiderzee te herstellen. Samen met het herstel van het onderwaterlandschap vormt dat een belangrijke stimulans voor vissen en vogels. De Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen krijgen een verbinding met het Markermeer. Voor beide gebieden een belangrijke verbetering van het ecosysteem. De kust en het achterland tussen Amsterdam en Enkhuizen wordt met een kralensnoer van herstelprojecten verbeterd voor natuur, zowel onder water als in de oeverzones. Al deze projecten sluiten naadloos aan bij onze visie op het IJsselmeergebied en Vogelbescherming is actief betrokken bij de planvorming. In 2020 hebben we ons ingezet om de gelden uit de tweede en derde tranche van PAGW in te zetten voor

(een masterplan voor) projecten waar de natuur ook echt van profiteert. Alleen zo kan systeemherstel van de grote wateren plaatsvinden.

6.2.7 Gebiedsbescherming

Vogelbescherming richt zich niet alleen op de ‘grote’ wateren, maar ook op andere kostbare natuur in Nederland.

Natuurinclusieve energietransitie

Vogelbescherming heeft zich in 2020 op veel fronten ingezet voor een ‘natuurinclusieve’ energietransitie, waarbij negatieve effecten op vogels en andere kwetsbare soorten worden geminimaliseerd en tegelijkertijd de mogelijkheden om biodiversiteit te behouden en te herstellen worden gemaximaliseerd. Onze boodschap: groene energie die ten koste gaat van de natuur is niet groen. Enkele voorbeelden van wat wij doen:

- We hebben actief bijgedragen aan het Noordzeeakkoord, waarin is afgesproken dat er geen windparken komen in natuurgebieden op zee. En dat er optimaal rekening wordt gehouden met vogels bij de aanleg van de geplande windparken door zorgvuldige positionering van de parken en turbines, het waar nodig stilzetten van turbines tijdens veel vogeltrek over zee en het stimuleren van innovatie en onderzoek;
- Windparken en hoogspanningsverbindingen op land: wij werken mee aan de totstandkoming van een akkoord voor een natuurinclusieve energietransitie op land. In dat akkoord staan afspraken over mitigerende maatregelen bij windparken en hoogspanningsverbindingen, een landelijk monitoring- en onderzoeksprogramma, en de ontwikkeling van populatieversterkende maatregelen;
- Regionale Energiestrategieën (RES'en): wij zetten ons in om ervoor te zorgen dat natuurgebieden zo veel mogelijk worden gemeden bij de planning en aanleg van windparken en zonneparken. Waar we problemen zien ontstaan in de RES'en springen we in waar mogelijk. In het IJsselmeergebied (dat verdeeld is over 5 energieregio's) hebben we bijvoorbeeld meerdere acties lopen. Zo spreken we actief landelijke, regionale en lokale bestuurders aan en zorgen we voor media-aandacht waarin we onze zorgen uiten;
- Naleving van het natuurbeschermingsrecht: wij stimuleren de naleving van het natuurbeschermingsrecht bij de aanleg en exploitatie van windparken en de bijbehorende infrastructuur. We nemen juridische stappen als dit noodzakelijk is.

Alle plannen en projecten die betrekking hebben op de energietransitie moeten voldoen aan de regels die gelden voor de bescherming van vogels en hun leefgebieden.

Wij procederen alleen tegen specifieke windparken als duidelijk niet aan de wettelijke vereisten is voldaan en er een goede kans van slagen is om dat bij de rechter aan te vechten. Dat dit niet eenvoudig is blijkt uit onze procedure over de aanleg van windpark Fryslân in het IJsselmeer. Die zaak werd verloren. Daarom proberen wij procedures te vermijden door in een zo vroeg mogelijk stadium de vogelbelangen goed onder de aandacht te brengen van beleidsmakers en projectontwikkelaars.

Netwerk WetlandWachten

De vrijwillige en zeer deskundige WetlandWachten van Vogelbescherming (zo'n 100 in getal) volgen ontwikkelingen in 'hun' gebied en rapporteren daar jaarlijks over. Acute bedreigingen signaleren ze meteen en ze gaan dan gelijk over tot actie. Vogelbescherming ondersteunt ze bij hun werkzaamheden. Zulke ogen en oren in het veld zijn hard nodig. Op papier zijn de natuurgebieden in Nederland vaak goed beschermd, in de praktijk zijn er veel bedreigingen. WetlandWachten weten vaak lokaal of regionaal belangrijke overwinningen te boeken voor de natuur, of ze dragen daaraan bij. Zo werd tijdens het verslagjaar voorkomen dat een zonnepark wordt ontwikkeld in Buffer-Zuid van het Bargerveen, na lang aandringen is eindelijk een storend scheepswrak verwijderd uit het IJmeer en gaat de provincie Noord-Holland werk maken van de verstoring door recreatie op de Gouwzee.

Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers

Vogelbescherming maakt onderdeel uit van de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers. Natuurlijke klimaatbuffers kunnen een grote bijdrage leveren aan een klimaatbestendig Nederland. Het zijn gebieden waar natuurlijke processen de ruimte krijgen. Zo kunnen ze meegroeien met klimaatverandering en profiteren mens en natuur. Overal in het land zijn al prachtige voorbeelden van natuurlijke klimaatbuffers te zien. We willen dat het vanzelfsprekend wordt om niet tégen het water te werken maar juist mét. Waardoor meerdere maatschappelijke doelen worden gehaald: inrichting van de ruimte, natuurbescherming en -beleving. Vogelbescherming heeft hier in 2020 voor gelobbyd. Klimaatbuffers kunnen ook een oplossing bieden voor andere maatschappelijke opgaven zoals de stikstofdepositie en de droogte waar Nederland mee kampt.

Stikstofcrisis

De Raad van State heeft in 2019 een streep door het Programma Aanpak Stikstof (PAS) gezet. De Raad oordeelde dat het programma in strijd is met de Europese Habitatrichtlijn. Het Programma Aanpak Stikstof maakte het mogelijk om stikstof uitstotende activiteiten toe te laten, vooruitlopend op de positieve effecten van PAS-maatregelen. Zo'n toestemming 'vooraf' is niet toegestaan, oordeelde de Raad van State. Veel natuurgebieden in Nederland hebben te lijden onder stikstofuitstoot als gevolg van vooral de intensieve landbouw en verkeer. De gevolgen van de uitspraak bleken verstrekkend. Na diverse tussenstappen kwam het kabinet in 2020 met een teleurstellend plan. Een te ver afgezwakte versie van het advies van de commissie Remkes. Vogelbescherming blijft het dossier op de voet volgen, te meer omdat onduidelijk is of het plan nu wel voldoet aan de Europese habitatrichtlijnen.

6.2.8 Soortbescherming

Sommige vogels redden het niet met alleen gebiedsbescherming, die hebben nog iets extra's nodig om te kunnen overleven in Nederland.

Grote karekiet

Vogelbescherming zet zich in om de grote karekiet voor Nederland te behouden, omdat de populatie afgelopen decennia sterk is gedaald. Onderdeel van het reddingsplan is het herstel van rietkragen én onderzoek naar het broedsucces van de grote karekiet. In het verslagjaar verscheen opnieuw een onderzoeksrapport over het rietherstel door de geplaatste beschermingsrasters. Duidelijk werd dat de rietkragen dankzij de gaasrasters duidelijk zijn verbeterd (verbreed), waardoor de grote karekiet op meer plekken kan broeden. Het aantal broedparen is afgelopen jaar groter dan voorheen; er was dus sprake van een licht herstel van de populatie en dat is heel goed nieuws.

Tapuit

De geringe omvang van de tapuitenpopulatie in Nederland maakt dat we nog steeds speciale aandacht aan deze soort besteden. De aanpak van gericht beheer van het leefgebied in combinatie met nestbescherming is in 2020 voortgezet. In de duinen van Noord-Holland gebeurt dit als deelproject van Wij & Wadvogels en in het Drents-Friese Wold is in 2020 een door Vogelbescherming gecoördineerd 5-jarig project van start gegaan. In beide gebieden en op de Waddeneilanden kon een goed broedsucces worden genoteerd.

Strandbroeders

Bij de Westerschelde is de aanleg van een zoutpan met regelbare stuw afgerond, die als nieuw broedgebied voor strandbroeders moet gaan fungeren. Op de stranden in de Zuidwestelijke Delta hebben we voor het tweede jaar groepen vrijwilligers ondersteund die zich inzetten voor strandbroeders. Zij beschermen en monitoren broedgevallen op de stranden en geven voorlichting aan strandbezoekers. Essentieel, want verstoring door recreanten en honden is een groot probleem voor broedende strandplevieren, bontbekplevieren en dwergsterns. Komend jaar zal Vogelbescherming partner worden binnen het meerjarige project Het Groene Strand (ondersteund door de Nationale Postcode Loterij). In dit project gaan we ons inzetten om natuurlijke broedstranden te realiseren langs de hele Nederlandse kust, voortbordurend op de ervaring die in het zuidwesten is opgedaan.

Zwarte stern

In 2020 hebben we een nestbeschermingsproject uitgevoerd om nesten van zwarte sterns te beschermen tegen grondpredatoren. De zwarte stern broedt in Nederland bijna alleen nog op kunstmatige vlotjes die elk voorjaar uitgelegd worden door vrijwilligers en terreinbeheerders. De kolonies staan op meerdere plekken onder druk. De vlotjes maken de kolonies kwetsbaar voor grondpredatoren die in één nacht een hele kolonie kunnen leegroven. In 2020 is er een scherm ontwikkeld dat om een kolonie geplaatst kan worden; dit werd bij een aantal kolonies geplaatst. Daar kregen de zwarte sterns in ieder geval hun jongen succesvol groot. Of dat dankzij het scherm is, kunnen we nog niet zeggen. We kijken of we de proef in 2021 kunnen voortzetten.

Grondbroeders Marker Wadden

In 2020 is een project voor grondbroeders op de Marker Wadden van start gegaan. In het vroege voorjaar zijn op een klein eiland proefvlakken aangelegd met verschillend substraat, zoals grind, schelpen en betongranulaat en met wel en geen zout. We willen de komende drie jaar testen welke ondergrond de vegetatiegroei het meeste afremt. Elk broedseizoen monitoren we welke vogels op de proefvlakken broeden en na het broedseizoen bekijken we de vegetatiegroei. Dit levert belangrijke beschermingsinformatie op voor terreinbeheerders die zich inzetten voor pioniervogels die broeden op een kale ondergrond. Zulke plekken zijn in Nederland niet meer ruim voorhanden.

6.3 Meer natuur in de stad

6.3.1 Context

Vogelbescherming werkt hard aan een beter leefbare stad voor vogels en mensen en richt zich daarbij op zowel particulieren als professionals (beleidsmakers, ontwikkelaars, ontwerpers en bouwers). Iedereen kan wat doen voor vogels door in de eigen tuin of op het eigen balkon een bijdrage te leveren aan een vogel-vriendelijke stad.

Vogels gelden als een graadmeter voor de kwaliteit van de leefomgeving. Gaat het goed met de vogels in een stad, dan gaat het goed met het groen in de stedelijke omgeving. Dat werkt ook weer omgekeerd: mensen die in een groene omgeving wonen, voelen zich niet alleen gezonder, uit onderzoek blijkt dat ze dat ook daadwerkelijk zijn.

Helaas gaat het niet altijd goed met vogels in de stad. Veel gebouwen zijn bijvoorbeeld te netjes afgewerkt om nog een nestplek te vinden. Dat schaadt vooral de soorten waarvoor de bebouwde omgeving het belangrijkste leefgebied is. Als er in een vroeg stadium rekening wordt gehouden met de vogels, is broedgelegenheid meestal zonder veel kosten in te passen. Al zo'n vijftien jaar zet Vogelbescherming zich met succes in voor natuur in het stedelijk gebied. Mede dankzij dit stadsvogelprogramma heeft er een kentering plaatsgevonden: vogels in steden en dorpen kunnen zich in een toenemende belangstelling verheugen en de term natuurinclusief bouwen is inmiddels ingeburgerd geraakt.

Onze langetermijndoelen:

- Het creëren van vogelvriendelijke tuinen.
- Het verbeteren van de Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde kom.
- Gebouwen worden natuurinclusief.

6.3.2 Elke tuin een vogeltuin

Iedereen kan wat doen

In 2020 ontplofte de vraag naar ons aanbod voor mensen die graag wat in de eigen tuin of op het eigen balkon voor vogels willen doen. Vele tienduizenden mensen schreven zich in voor de gratis online tuinvoelcursus (waar ze naast tips voor herkenning ook tuintips krijgen) en voor MijnVogeltuin - waar je je postcode invult en dan op maat online adviezen krijgt voor meer natuur in je tuin (niet alleen voor vogels, maar sinds 2020 ook voor vlinders en vleermuizen). Vogels dichtbij en tuinieren stonden hoog op de agenda van iedereen die aan huis was gekluisterd. In onze

adviezen gaat het vaak over minder tegels in de tuin én meer ruimte voor (inheemse) planten en struiken. Ook via andere media verspreidt Vogelbescherming kennis over tuinen. Zo bereiken we jaarlijks vele honderdduizenden mensen. Via populaire acties als de Nationale Tuinvogeltelling en de Jaarrond Tuintelling vragen we aandacht voor natuurvriendelijke tuinrichting. Het laatste platform bestaat intussen ruim vijf jaar en draagt steeds meer bij aan onze kennis over stadsnatuur.

Tuinvogelconsulenten geven persoonlijke adviezen op maat over tuinrichting. Ondanks de COVID-19-pandemie daalde het aantal gegeven adviezen met slechts 18 procent naar 282. De tevredenheid was groot: de adviezen kregen een waardering van 8,9 (In 2017 was dit nog een 8,0). We verwachten dat de groei in aantal adviezen na de coronacrisis weer doorzet.

Aanbod vergroten

Behalve particulieren spreekt Vogelbescherming ook partijen aan, zoals tuincentra. Met marktleider Intratuin hebben we een langlopende overeenkomst om gezamenlijk te werken aan natuurlijke tuinen in Nederland. Intratuin zorgt voor een toenemend aanbod van planten en struiken waar vogels echt iets aan hebben. In 2020 liep de verkoop op sommige momenten storm, maar lag die op andere momenten helemaal stil. In 2021 gaan we samen nog meer vogelvriendelijke planten aanbieden.

Gifgebruik in de tuin

Tuinbezitters zijn de afgelopen jaren meer gif in hun tuin gaan gebruiken. Het verbod uit 2016 waardoor gemeenten geen gif met glyfosaat meer mochten gebruiken is eind 2020 door de rechter van tafel geveegd. Vogelbescherming gaat zich in 2021 inzetten om het gifgebruik in tuinen en openbare ruimte verder terug te dringen. Tuinbranche Nederland heeft al besloten om per 1 januari 2022 geen glyfosaat meer in de schappen aan te bieden, een eerste stapje in de goede richting.

6.3.3 Steeds meer gemeenten betrokken

Vogelbescherming heeft de afgelopen jaren belangrijk bijgedragen aan het overtuigen van gemeenten om een vogelvriendelijker beleid te voeren. Zeven van de tien grote gemeenten hebben daar intussen beleid voor of hebben een motie in de gemeenteraad aangenomen. In de provincie Noord-Brabant lopen de gemeenten op dit gebied voorop. Tijdens het verslagjaar 2020 hebben we een vervolg gegeven aan onze inspanningen om samen

met de Zoogdiervereniging alle Brabantse steden betrokken te krijgen bij natuurinclusief bouwen, om zo het aanbod aan nest- en verblijfplaatsen voor vogels en vleermuizen te vergroten. Dat kan mede dankzij financiering van de Provincie Noord-Brabant. In dat kader zijn in 2020 voor het eerst monitoringsrondes uitgevoerd. Ook werden in Den Bosch en Breda (online) congressen georganiseerd rondom het thema natuurinclusief bouwen.

Stadsvogeladviseurs

Verspreid over heel Nederland waren in 2020 49 vrijwillige Stadsvogeladviseurs actief namens Vogelbescherming. Zij enthousiasmeerden, informeerden en adviseerden verschillende partijen in de stad over hoe vogels te beschermen. Dat was het afgelopen jaar een stuk moeilijker. Desondanks zijn de adviseurs actief geweest, onder meer met een advies over nieuwbouw in Utrecht, het plaatsen van een gierzwaluwtil en het initiëren van diverse groene projecten in de buurt.

6.3.4 Allianties smeden

Om de impact van ons werk te vergroten sluit Vogelbescherming samenwerkingsovereenkomsten. We kunnen het niet alleen. Daarbij richten we ons niet alleen op de eerdergenoemde overheden en de partijen in de tuinbranche, maar ook op de woningbouwsector. In 2020 kreeg onze samenwerking met zowel Vesteda, een grote woningbelegger in Nederland, als met Ballast Nedam Development een vervolg.

Samen met Ballast Nedam Development maakten we een plan om een hele nieuwe buurt in Rotterdam vogelvriendelijk te maken (Tuinbuurt Vrijlandt). Dat betekent onder meer dat nest- en verblijfplekken voor vogels en een vleermuizenstandaard worden opgenomen in de woningontwerpen. Daarnaast ontvangen alle nieuwe bewoners een compleet pakket om vogels in hun tuin aan te trekken. Na oplevering krijgen de bewoners een vogelsafari in hun eigen buurt aangeboden. Ook is er aandacht voor vogelvriendelijk groen rondom de woningen, zoals bessenstruiken. Het is de bedoeling dat we samen ook elders in Nederland deze aanpak gaan volgen.

Voor het grootste waterwinbedrijf Vitens schreven we eerder een advies hoe zij vogelvriendelijk kunnen handelen. In 2020 werden daarvan maatregelen geïmplementeerd. We hopen dat nu ook andere waterwinbedrijven aansluiten.

Een brede coalitie van wetenschappers en natuurorgani-

saties – waaronder Vogelbescherming – tot grote spelers in de bouw en het uitgebreide NL Greenlabel-partnernetwerk heeft gezamenlijk een brief opgesteld en verstuurd aan het kabinet. In deze brief, die ondersteuning kreeg vanuit de Tweede Kamer, dringen we aan om natuurinclusief bouwen tot norm te verheffen. Deze brief is vervolgens goed opgepakt. In 2021 volgt de uitslag van een onderzoek naar de knelpunten die er zijn om natuurinclusief bouwen de standaard te laten zijn en hoe deze opgelost kunnen worden.

Onderdeel van natuurinclusief bouwen als nieuwe standaard is de wijziging van de nationale bouwreggeving. Zoiets kan verstrekkende gevolgen hebben. In 2010 hebben we zodoende voor elkaar gekregen dat niet alle gaatjes in huizen werden dichtgemaakt en er zo ruimte overblijft voor onze gevleugelde stadsgenoten om te nestelen.

6.3.5 Kennis verspreiden

Om beter te kunnen beschermen is kennis van de natuur in het stedelijk gebied onontbeerlijk. Daarom ondersteunde Vogelbescherming onder meer het Meetnet Urbane Soorten van Sovon. Daarnaast hebben we, zoals hiervoor genoemd, ruim vijf jaar geleden het citizen science-project Jaarrond Tuintelling in het leven geroepen. Bijna 25.000 tellers gaven alleen al in 2020 meer dan 1 miljoen waarnemingen door. We krijgen steeds meer kennis van de stadsnatuur. Dat leidde in 2020 tot een wetenschappelijke publicatie in De Levende Natuur.

De opgedane kennis ‘vertaalt’ Vogelbescherming ook naar de diverse betrokken partijen in het stedelijke gebied. Behalve via de hiervoor al genoemde middelen doen we dat ook via speciale factsheets. In 2020 is gewerkt aan een nieuwe reeks, die 2021 het licht ziet. Daarnaast bieden we kennis aan via een online checklist natuurinclusief bouwen, een nieuwsbrief voor de vijf grote Brabantse steden, speciale (online) kennissessies met professionals, een nieuwsbrief voor vogelwerkgroepen en door op te treden als kennispartner. Dat zijn we onder meer bij het snel groeiende platform stichting Steenbreek, het Nationaal Daken Plan, NL Green Label en de Stroomversnelling, het project waarbij tienduizenden woningen de komende jaren energieneutraal worden gemaakt en waarbij tegelijk kunstnesten worden aangebracht.

Toolbox Natuurinclusief Bouwen

Vogelbescherming en de Zoogdiervereniging hebben eerder al de Toolbox Natuurinclusief Bouwen gelanceerd. Op de website bouwnatuurinclusief.nl kunnen

bouwprofessionals en beleidsmakers inspiratie opdoen en praktische informatie vergaren over maatregelen waarmee zij hun projecten natuurinclusief maken. Dankzij ondersteuning van de provincie Noord-Brabant, maar ook van de provincie Overijssel en gelijkgezinde organisaties als RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), konden Vogelbescherming en de Zoogdiervereniging de Toolbox doorontwikkelen. De samenwerking met deze partners zorgt er mede voor dat natuurinclusief bouwen steeds meer het ‘nieuwe normaal’ wordt. In 2020 hebben we gewerkt aan de inhoud van de site met een reeks boeiende artikelen.

TU Delft

Vogelbescherming heeft een Research Fellowship mogelijk gemaakt aan de TU Delft/ faculteit Bouwkunde. Zo krijgt in Nederland het vakgebied Urban Ecology een duwtje in de goede richting. Onze inzet is steeds dat ontwerpers, bouwers, ontwikkelaars en gemeenten in een vroeg stadium al rekening houden met vogels en natuur. Met de bouwopgave die Nederland boven het hoofd hangt, is dat van essentieel belang. Als we bij de studenten de ecologie als boeien- en belangrijke factor tussen de oren krijgen, is dat winst voor de lange termijn.

6.4 Grenzeloze natuurbescherming

6.4.1 Context

Vogels houden zich niet aan menselijke grenzen. Veel van onze broedvogels zijn maar enkele maanden per jaar in Nederland. Na het broedseizoen vertrekken ze naar het zuiden. Broedvogels uit het noorden komen in die periode (massaal) naar Nederland. Deels om hier te overwinteren, deels om op te vetten en te rusten voor hun reis verder zuidwaarts. Deze trekvogels overleven alleen als de keten van gebieden waar ze gebruik van maken veilig is langs hun gehele trekroute. Dat is nog lang niet overal het geval. De bedreigingen zijn legio: vernietiging van leefgebied door nieuwe infrastructuur, intensieve landbouw, houtkap, jacht en grote waterwerken zoals stuwdammen. Alles nog versterkt door de gevolgen van klimaatverandering. Om deze redenen kijkt Vogelbescherming nadrukkelijk ook over de grenzen. Om focus aan te brengen in onze internationale inspanningen werken we vooral samen met BirdLife Partners langs de Oost-Atlantische flyway van trekvogels. Dan gaat het zowel om vogels die langs de kust leven, als de landvogels die naar de Sahel trekken en nog verder zuidelijk. Vogelbescherming legt

binnen deze trekroute het accent op Noord- en West-Afrika. In zuidelijk Afrika biedt de Britse BirdLife Partner RSPB ondersteuning. Behalve voor trekvogels in ons deel van de wereld – wat de grootste prioriteit heeft – spant Vogelbescherming zich internationaal ook in voor goede natuurbescherming in Indonesië en de Dutch Caribbean. In alles wat Vogelbescherming doet, gaat het om een leefbare wereld voor vogels én voor mensen.

Onze langetermijndoelen:

- De bescherming van de Oost-Atlantische trekroute voor zowel kustvogels als landvogels. De nadruk ligt daarbij op Noord- en West-Afrika.
- Herstel van vogelpopulaties in de Dutch Caribbean en betere bescherming van leefgebieden van trekvogels die overwinteren op de eilanden.

6.4.2 East Atlantic Flyway Initiative

Vogelbescherming speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van het Global Flyways Programme van BirdLife. Via deelname aan de begeleidingscommissie stelt Vogelbescherming kennis en ervaring beschikbaar over het beschermen van de vogeltrekroutes. Daarnaast coördineert Vogelbescherming samen met andere Partners de ontwikkeling van een ambitieus programma voor de bescherming van trekvogels die gebruik maken van de Oost-Atlantische trekroute, onze ‘eigen’ flyway. Onder de noemer van het East Atlantic Flyway Initiative stimuleren we de nadere samenwerking en afstemming tussen Partners langs de hele trekroute. Begin 2020 – toen dat nog kon – kwamen alle betrokken Partners bij elkaar om kennis uit te wisselen en te prioriteren.

Voorbeeldprojecten

Vogelbescherming zorgt via voorbeeldprojecten langs de Oost-Atlantische trekroute voor direct natuurherstel. Maar door samen te werken binnen dergelijke projecten ontstaan ook sterkere onafhankelijke organisaties in landen waar dat niet vanzelfsprekend is. In 2019 heeft Vogelbescherming de mogelijkheid in het leven geroepen voor Afrikaanse BirdLife Partners (in spe) om een financiële bijdrage te vragen voor kleinere concrete projecten die ten goede komen aan kustvogels. Ondanks de coronapandemie is het toch gelukt om in 2020 te starten met een reeks projecten. Zo konden we bijdragen aan het verbeteren van natuurgebied Tocc-Tocc in Senegal, het herstel van de monding van de rivier de Berg in Zuid-Afrika, en de bescherming en monitoring van grutto's in Rio Mansoa in Guinee-Bissau.

Wij verwachten dat projecten in Ghana en Marokko in de eerste maanden van 2021 kunnen starten. Deze bijdragen fungeren als een katalysator. Daardoor kunnen de betrokken organisaties andere partijen betrekken en zorgen voor meer inkomsten, wat de impact ten goede komt. Zo hebben de BirdLife Partners in Senegal en Mauritanië toestemming gekregen van zowel de Darwin Foundation als de Prince Albert of Monaco II Foundation om het grensoverschrijdende natuurherstelproject bij Tocc-Tocc verder op te schalen.

Actieplan voor West-Afrika

In 2020 heeft Vogelbescherming in BirdLife-verband ook gewerkt aan een grote aanvraag voor een betere bescherming van de Oost-Atlantische trekroute met de nadruk op West-Afrika. Het IKI-Fonds heeft dit plan goedgekeurd en gaat in 2021 de samenwerkende partijen ondersteunen, zodat er vanaf 2021 gedurende 8 jaar een actieplan kan worden uitgevoerd.

Samenwerking Great Green Wall Initiative

Om onze impact te vergroten, deelt Vogelbescherming met zoveel mogelijk betrokken organisaties kennis over natuurherstel waar vogels ook echt baat bij hebben. In 2020 kreeg de samenwerking van BirdLife met het Great Green Wall Initiative meer gestalte. Vogelbescherming is de motor achter deze samenwerking die moet leiden tot meer aandacht voor biodiversiteit bij natuurherstelprojecten en voor de monitoring daarvan. Het project is geslaagd als de BirdLife Partners ter plaatse concreet kunnen gaan samenwerken met de nationale partnerorganisaties van het Great Green Wall Initiative. Omdat die gelieerd zijn aan overheden en regeringen kan BirdLife zo dicht op het vuur van de besluitvorming kennis inbrengen over effectieve natuurbescherming en kan er een netwerk ontstaan. Een project van lange adem, maar van groot belang.

Simultaantelling

In 2020 heeft Vogelbescherming een nieuwe simultaantelling ondersteund van vogels langs de hele flyway (net voor uitbraak van de pandemie). In 2021 publiceert Sovon de resultaten van het onderzoek. Dit was de derde telling sinds 2014. In 2022 volgt een nieuwe telling. Zo krijgen we steeds beter inzicht in de knelpunten langs deze trekroute.

Plannen voor vliegveld in de Taagmond

Een bijzonder slechte ontwikkeling langs de Oost-Atlantische trekweg was de toestemming van de Portugese overheid om een groot vliegveld te bouwen in de monding van de Taag, een beschermd natuurgebied. Precies op de plek waar onder meer ‘onze’ grutto's in groten

getale een tussenstop maken. In nauw contact met de Portugese vogelbescherming, BirdLife Partner SPEA, zijn we een online petitie gestart. De 40.000 opgehaalde handtekeningen zijn aangeboden aan de premier en de president van Portugal. Daarnaast biedt Vogelbescherming achter de schermen hulp aan SPEA en Client Earth die samen met andere Portugese natuurbeschermingsorganisaties een rechtszaak zijn begonnen tegen de Portugese overheid. Daar gaan we in 2021 mee door. Vogelbescherming helpt via het East Atlantic Flyway Initiative met de coördinatie van internationale inspanningen van verschillende Partners om SPEA te helpen.

Kennis vergroten

Vogelbescherming stimuleerde samen met het Wereld Natuur Fonds ook in 2020 de kennisontwikkeling rondom trekvogels door een bijdrage aan de leerstoel van Theunis Piersma aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Birds, Bees & Business

Samen met onze partners in Sahel-landen en ontwikkelingsorganisatie Cordaid zoeken we naar manieren om (meer) inkomsten te genereren uit noten van de sheaboom, onder meer met steun van de Nationale Postcode Loterij. Het project heeft als noemer Birds, Bees & Business. Van de noten produceren vrouwen hoogwaardige olie voor cosmetica en voedsel. Deze olie is internationaal een zeer gewilde grondstof. Door hun economische waarde blijven de sheabomen staan, terwijl andere bomen worden gekapt, waardoor op veel plekken een monocultuur is ontstaan. Om het tij te keren werken we samen met lokale gemeenschappen. Zo herstellen we het landschap. Naast de inzet van duurzame landbouwmethoden (o.a. minder gifgebruik en kunstmest) worden er ook bomen geplant (inclusief vogelvriendelijke soorten) en worden er betere omstandigheden voor bestuivende insecten gecreëerd. Dat leidt niet alleen tot hogere shea-productie, maar zorgt ook voor een landschap met een rijkere natuur, wat ook weer goed voor vogels is. Het project loopt eind 2022 af. In 2021 werken we aan mogelijkheden het project daarna een vervolg te kunnen geven. Tijdens het verslagjaar hebben we veel aandacht voor Bird, Bees & Business kunnen generen bij een breed publiek, zowel via de eigen communicatiemiddelen als via een televisieoptreden en onze project-ambassadeurs Eddy Zoey en model Lauren Lewis. Daarnaast zijn we begonnen met de ontwikkeling van zeep waarin ingrediënten zijn verwerkt uit de projectgebieden. De zeep wordt in Nederland in 2021 geïntroduceerd en zal o.a. worden verkocht bij Ekoplaza. Verder is er een film over het project geproduceerd, die in 2021 bij National Geographic te zien is.

Partner van Global Shea Alliance

Het Green Climate Fund heeft in 2020 het project 'Ghana Shea Landscape Emission Reductions Project' goedgekeurd. Het gaat in totaal om een bijdrage van 30 miljoen dollar aan een programma ter waarde van 55 miljoen dollar. De Global Shea Alliance is verantwoordelijk voor de uitvoering van een onderdeel dat gaat over landschapsherstel. BirdLife en Vogelbescherming zijn partner in dit programma dat in 2021 meer vorm zal krijgen.

Kennis vergroten

We zijn betrokken bij de Migrant Landbird Study Group, waarbinnen onderzoekers en beschermers kennis delen. Door de COVID-19-pandemie werden geplande bijeenkomsten verplaatst naar 2021.

6.4.3 Partnerontwikkeling en versterking BirdLife

Gevolgen COVID-19-pandemie

De pandemie had een grote impact op alle Partners van BirdLife. In sommige natuurgebieden kwam er door het stilvallen van de economie meer rust en dat was positief. Net als de extra belangstelling voor natuur, wat soms meer leden of inkomsten opleverde. Op andere plekken noteerden onze Partners een toename van illegale activiteiten zoals bomkap en stroperij, onder meer door het wegblijven van toeristen en dus het ontbreken van inkomsten. Belangrijk nadeel waarmee Partners in Europa te maken kregen: om de economie weer aan te zwengelen worden door landen regels en wetten op het gebied van natuurbescherming helaas versoepeld. In 2020 heeft Vogelbescherming aan haar leden een extra bijdrage gevraagd, zodat we onze Afrikaanse BirdLife Partners kunnen helpen om door de pandemie te komen. Dat leverde ongeveer 150.000 euro op. Het geld wordt besteed waar de nood het hoogste is.

Organisatieversterking

Om duurzame natuurbescherming mogelijk te maken zijn sterke organisaties belangrijk. Vogelbescherming helpt BirdLife Partners in Noord- en West-Afrika zich verder te ontwikkelen. Maar ook andere natuurorganisaties worden uitgenodigd om deel te nemen aan projecten en bijeenkomsten waar wij bij betrokken zijn om kennis te delen. Zo vergroten we de impact van onze activiteiten. Mede dankzij onze hulp zijn organisaties in Marokko, Mauritanië en Burkina Faso de afgelopen jaren uitgegroeid tot volwaardige BirdLife Partners. Vogelbescherming assisteert bijvoorbeeld met adviezen over strategie, fondswerving, lobby en

communicatie. Samen met het secretariaat van BirdLife Africa hebben we intussen vergelijkbare contacten met Guinee-Bissau. We ondersteunen deze partijen ook financieel, waarvoor we contracten met ze afsluiten. Deze meerjarige overeenkomsten vormen zo een belangrijke basis, juist ook in tijden van de pandemie.

Vogelbescherming maakt ook deel uit van de taskforce Partnerontwikkeling van BirdLife International. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat Partners langs de trekroute plannen maken die complementair zijn en dat de samenwerking in de regio een impuls krijgt. Partners die al verder zijn in hun ontwikkeling kunnen die in buurlanden helpen. Zo helpt de Tunesische BirdLife Partner die in Marokko. Vogelbescherming stimuleert dergelijke verbanden.

Vogelbescherming heeft in 2020 financieel en inhoudelijk bijgedragen aan een uitgave van BirdLife met daarin 114 'best practices' over hoe particulieren te motiveren bij te dragen aan natuurbescherming.

Burung Indonesia

In 2020 is de succesvolle samenwerking met Burung Indonesia beëindigd. Deze BirdLife Partner kan het nu zonder onze hulp redden en heeft in de Duitse en Engelse BirdLife Partners nieuwe aanspreekpunten binnen BirdLife. Als slotakkoord van de samenwerking heeft Vogelbescherming samen met Burung een project opgezet om de wildvang van vogels op Java te vermindern. Daarvoor heeft Vogelbescherming in 2020 de leden om een extra bijdrage gevraagd. De leden gaven zo'n 85.000 euro.

6.4.4 Dutch Caribbean

In de Dutch Caribbean (Aruba, Curaçao, St. Maarten en Caribisch Nederland) werkt Vogelbescherming samen met Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA). Deze organisatie vormt de koepel van natuurterreinbeherende organisaties. Na een tijdlang te hebben stilgelegen, kreeg onze samenwerking vanaf 2019 een vervolg. In 2020 is een werkgroep van DCNA begonnen met het maken van een gestructureerde analyse van de knelpunten waar vogels mee te maken hebben op de eilanden. Dat is de eerste stap in het prioriteren en aanpakken van de problemen. Vogelbescherming is als adviseur nauw betrokken bij deze werkgroep en faciliteert de analyses en andere activiteiten.

Zomer 2020 publiceerde de Nederlandse regering een nieuw Natuur- en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030. Het plan beschrijft de doelen

van het beleid voor de natuur en leefomgeving op de Caribisch Nederlandse eilanden Saba, St. Eustatius en Bonaire. Hoewel het er tijdens de voorbereidingen goed uitzag, is Vogelbescherming zeer teleurgesteld over het uiteindelijk door de Tweede Kamer vastgestelde plan: geen ambitie, te weinig duidelijke doelstellingen en nauwelijks extra geld voor natuur. Omdat het budget te wensen overlaat moeten de eilanden zelf veel bijdragen, maar die last kunnen de kleine eilandgemeenschappen niet dragen. Bovendien kampen de eilanden en de natuurorganisaties op de eilanden momenteel met grote financiële problemen als gevolg van de COVID-19-crisis. Door het wegvalen van het toerisme zijn de inkomsten grotendeels weggevalen. Vogelbescherming blijft zich ervoor inzetten dat de rijksoverheid toch meer verantwoordelijkheid neemt en meer actie onderneemt en zich werkelijk gaat inzetten om de natuur op de eilanden te herstellen. De unieke natuur van Caribisch Nederland verdient veel meer aandacht.

Kennis vergroten

Vogelbescherming werkt samen met een aantal onderzoekspartners in het Centre for Avian Population Studies (CAPS). Door CAPS is een studie uitgevoerd naar de toestand van de iconische flamingo's op Bonaire, die in 2018 en 2019 grote aantallen jongen verloren. De hamvraag daarbij was in hoeverre die sterfte van jonge vogels het voortbestaan van de populatie onder druk zette. Gelukkig bleek dat niet het geval. De flamingo's zijn langlevende vogels, waardoor incidentele jaren met weinig broedsucces niet bedreigend zijn op populatieniveau.

6.5 Activeren samenleving, marketing en fondswerving

6.5.1 Context

Vogelbescherming wil zo veel mogelijk mensen bereiken en hen betrekken bij vogels, het beschermen van vogels en bij de organisatie Vogelbescherming Nederland. Zowel het algemene publiek als specifieke doelgroepen. We willen mensen daarbij enerzijds op een positieve manier in contact brengen met vogels en natuur. En ze anderzijds concrete handelingsperspectieven bieden om zich daarvoor in te zetten. Zo verbindt Vogelbescherming mensen om samen kansen te creëren voor vogels en natuur en dragen we bij aan een leefbare wereld. Vogelbescherming wil iedereen die zich betrokken toont zo veel mogelijk 'op maat' bedienen met informatie die voor hem of haar aantrekkelijk en relevant is. Zo

leveren we een bijdrage aan een band die langer duurt dan een enkel contactmoment. Hiervoor zetten we een breed palet aan communicatiemiddelen in. Organisaties met een helder en herkenbaar profiel zijn over het algemeen succesvoller dan organisaties die dat missen. In onze communicatie streven we er daarom naar een duidelijke positionering van Vogelbescherming over het voetlicht te brengen. Zo willen we duidelijk maken dat we een verbindende partij zijn, dat we internationaal opereren, dat we met wetenschap en voorbeeldprojecten inspireren en dat we inzetten op duurzame langetermijnoplossingen.

Ons langetermijndoel:

- Een maatschappij waarin de goede keuzes worden gemaakt en maatregelen worden genomen waardoor vogels en mensen een gezonde leefomgeving hebben.

6.5.2 Activeren samenleving

Vogelbescherming richt zich op een samenleving die zich meer inzet voor het herstel van biodiversiteit, waaronder vogels en hun leefgebieden. We motiveren mensen om zich actief in te zetten voor vogels en hun leefgebieden. Dat begint in veel gevallen bij het ontdekken en ervaren van vogels en natuur.

Vogels ontdekken

Op veel manieren brengt Vogelbescherming een breed publiek in contact met vogels en natuur. Dit vormt de basis van onze communicatie. We gaan ervan uit dat mensen zich vooral inzetten voor vogels en natuur als zij een persoonlijke betrokkenheid bij het onderwerp hebben. Daaraan werken we door campagnes en communicatie-uitingen die bij mensen een latent positieve houding tegenover vogels en natuur manifest maken. In het COVID-19-jaar 2020 hebben we ongeveer 120.000 mensen kennis kunnen laten maken met Vogelbescherming via onze acties en cursussen.

Beleef de Lente

Beleef de Lente is al sinds 2007 een succesvol instrument van Vogelbescherming om een breed publiek kennis te laten maken met vogels, ze te laten genieten van vogels en ook bewondering voor vogels op te wekken. Webcams brengen broedende vogels in beeld, zonder ze te verstoren. Dankzij dit project dragen we bij aan een basis voor betrokkenheid bij vogels. Met veel mensen aan huis gekluisterd ontpopte 2020 zich tot een recordjaar: 1,8 miljoen mensen hebben gemiddeld 19 minuten naar Beleef de Lente gekeken. Het filmpje

waarbij jonge nijlgansjes één voor één uit het 15 meter hoge nest naar beneden springen – en dat allemaal overleefden –, is het best bekeken filmpje van het afgelopen seizoen.

Online vogels ontdekken

Naast Beleef de Lente bieden we een reeks andere laagdrempelige online mogelijkheden om vogels te ontdekken, zoals via verschillende vogelcursussen. Die waren in 2020 niet aan te slepen. Er ontstond zelfs even een hype waarbij het NOS Journaal aandacht besteedde aan het fenomeen. De stilte op straat tijdens de eerste lockdown maakte veel mensen bewust van vogels. In totaal volgden 55.000 mensen een cursus (17.000 in 2019).

Ook populair was de nieuwe webapp 'Mijn Vogelvinder', waarmee iedereen boeiende informatie kan oproepen over de vogels van het gebied waar hij/zij zich bevindt. In februari 2020 hebben we de app gelanceerd en die werd eind 2020 door 75.000 mensen gebruikt.

Excursies en Nationale Vogelweek

Waar de online activiteiten van Vogelbescherming records lieten zien, moesten we helaas veel excursies en de Nationale Vogelweek in mei afgelasten vanwege de coronamaatregelen. Gelukkig konden we in het najaar nog wel een 60-tal goed gewaardeerde excursies aanbieden met kleine groepen waarbij iedereen goed afstand van elkaar hield. Zo konden we op bescheiden schaal deelnemers het wonder van de vogeltrek laten meebeleven. Komende jaren hopen we hiermee door te kunnen gaan.

Via Fietsnetwerk.nl kunnen mensen zelfstandig op verschillende plaatsen fietsroutes volgen die door Vogelbescherming zijn uitgezet in vogelrijke gebieden. Deze voeren langs locaties waar Vogelbescherming actief is. In 2020 hebben we verschillende nieuwe routes toegevoegd.

Jeugdprogramma

Het jeugdprogramma van Vogelbescherming richt zich op kinderen in de basisschoolleeftijd. Met educatieve projecten zoals Beleef de Lente in de klas, de Tuinvogeltelling voor Scholen en vogelvriendelijke schoolpleinen laten we leerkrachten en leerlingen in het basisonderwijs vogels en natuur ontdekken. Het bij Beleef de Lente en Tuinvogeltelling horende lesmateriaal is geschikt voor alle groepen in het primaire onderwijs en gratis te downloaden.

Nieuw in 2020 was de ontwikkeling van lessen op het online platform LessonUp. Docenten zetten daar lessen op met aantrekkelijke verwerkingsopdrachten en gebruiken elkaars lesmateriaal. Organisaties zoals het

Van Goghmuseum en Kidsweek bieden lessen aan via dit platform en nu Vogelbescherming ook, onder andere ter voorbereiding op de Nationale Tuinvogeltelling en op Beleef de Lente.

Naast het uitgebreide schoolprogramma bedienen we 'individuele' kinderen via het Juniorlidmaatschap. Zij helpen mee aan het beschermen van vogels en krijgen 5x per jaar het vrolijke natuur- en vogelmagazine Vogels Junior opgestuurd, waarmee we ze verder willen inspireren vogels en natuur te ontdekken en zich ervoor in te zetten.

Handelingsperspectief

Vogelbescherming zorgt ervoor dat zowel grote groepen in de samenleving als specifieke doelgroepen meedoen met het beschermen van vogels.

Vogels tellen

Via een grootschalig evenement als de Nationale Tuinvogeltelling biedt Vogelbescherming alle deelnemers en belangstellenden een actieve kennismaking met vogels dichtbij huis. Deze telling staat intussen vast op de agenda van vele redacties en biedt zo ook uitstekende reclame voor vogels en onze vereniging. In 2020 waren er 90.000 deelnemers. Het was een recordjaar.

Voor wie de smaak te pakken heeft van het 'tuintellen' is er de Jaarrond Tuintelling, waarmee mensen kunnen doorgeven wat er allemaal aan flora en fauna voorkomt in hun tuin. Deze telling kan zich in toenemende belangstelling verheugen en draagt daadwerkelijk bij aan kennis van stadsnatuur. Er doen nu zo'n 24.000 mensen mee. Nu deze telling vijf jaar bestaat komen er steeds meer gegevens over de stadsnatuur in Nederland naar voren en raken ook steeds meer mensen betrokken bij het tellen van vogels, wat ons een belangrijke bijdrage levert aan de kennis over vogels.

Vogelvriendelijke tuinen en balkons

Via beide tellingen brengt Vogelbescherming ook de mogelijkheid onder de aandacht de eigen tuin of het balkon vogelvriendelijk in te richten. Dat doen we ook nog op veel andere manieren. Van een gratis te bestellen magazine, geregelde aandacht in onze eigen (sociale) media, vrije publiciteit enz.

Sinds twee jaar kwam daar nog een mogelijkheid bij: MijnVogeltuin.nl. Met leuke en eenvoudige adviezen willen we mensen die Vogelbescherming nog niet zo goed kennen, bewust maken van vogelsoorten in de eigen omgeving én van de noodzaak om de eigen tuin natuurlijker in te richten dan met tegels en schuttingen. Het aantal Mijnvogeltuin-deelnemers is in het verslagjaar met 60.000 deelnemers gegroeid naar ruim

155.000 deelnemers. MijnVogeltuin lifte mee op de belangstelling voor vogels én voor tuinieren tijdens het pandemie-jaar.

Vogelvriendelijke producten

Vogelbescherming heeft zich ook in 2020 ingezet voor het op de markt krijgen en de promotie van vogelvriendelijke (zuivel)producten, zoals onder meer de zuivel van de Boeren van Amstel. Wie kiest voor vogelvriendelijke producten, draagt rechtstreeks bij aan de bescherming van weidevogels. Tegelijk is het ook een belangrijk signaal. Zo kunnen consumenten aangeven voorstander te zijn van een ander verdienmodel in de landbouw, waarbij boeren voldoende verdienen om iets extra's te kunnen doen voor vogels en natuur.

Petities

In 2020 steunde Vogelbescherming de Portugese BirdLife Partner SPEA met een online petitie tegen een nieuw grootschalig vliegveld in de monding van de Taag. SPEA heeft de bijna 40.000 handtekeningen van de petitie, ook uit andere landen, aangeboden aan het Portugese kabinet en de president. Vogelbescherming was één van de 100 natuur- en mensenrechtenorganisaties die in 2020 heeft gestreden voor een sterke EU-bossenwet. Die wet moet onder meer de import verbieden van producten die dankzij ontbossing of vernietiging van landschap tot stand zijn gekomen. Gezamenlijk zorgden de ngo's ervoor dat ruim 1,1 miljoen mensen de publieksconsultatie van de Europese Commissie over deze wet hebben ingevuld; een groot succes. Nederland leverde de meeste ondertekenaars. Voordat deze wet is aangenomen zullen er helaas nog vele bomen moeten wijken voor economisch gewin.

Vrijwilligersbeleid

Mensen kunnen ook als vrijwilliger meehelpen met vogels beschermen. Vogelbescherming biedt daarvoor een reeks aan mogelijkheden: van excursies leiden tot deelname aan onze Raad van Toezicht en Ledenraad, promotionele activiteiten, deskundige verkoop in de winkel en het monitoren van wetlands om zo relevante ontwikkelingen en mogelijke bedreigingen te signaleren en waar mogelijk in te grijpen. Ook is het een hechte groep vrijwilligers die Beleef de Lente mede mogelijk maakt en geven weer anderen tuinadviezen aan particulieren en lobbyen ze in het stedelijk gebied voor meer stadsnatuur en ruimte voor vogels. Elke vrijwilliger heeft een eigen contactpersoon vanuit Vogelbescherming die zorgt voor de begeleiding. Sommige vrijwilligers hebben meerdere functies. Vogelbescherming vindt het belangrijk dat haar vrijwilligers een

goede relatie met de organisatie hebben. Helaas kon het jaarlijkse uitje voor alle vrijwilligers niet doorgaan en heeft Vogelbescherming een filmpje gemaakt met een woord van dank. Zonder de hulp van vrijwilligers zou Vogelbescherming niet zo'n grote impact kunnen hebben.

Vogelwerkgroepen

Vogelbescherming hecht aan een goede band met vogelwerkgroepen in Nederland. Meer dan 250 groepen krijgen maandelijks van Vogelbescherming nieuws over (projecten van) Vogelbescherming, vogels beschermen of ander relevant nieuws. Vogelbescherming biedt verder op allerlei vlakken (juridisch, financieel, ecologisch of in praktische zin) directe ondersteuning aan vogelwerkgroepen. In 2020 kwamen er bij benadering maandelijks dertig van dergelijke verzoeken binnen. Verder is er aanvullend op het IJsvogelfonds voor ruim 6.000 euro bijgedragen aan activiteiten van negen vogelwerkgroepen, wat lager dan verwacht, vermoedelijk als gevolg van de pandemie.

Ook in 2020 hadden vogelwerkgroepen en andere vrijwillige vogelbeschermers de mogelijkheid om hun projecten te verwezenlijken door middel van een bijdrage van het IJsvogelfonds. Het IJsvogelfonds is een speciaal initiatief van Vogelbescherming en de Nationale Postcode Loterij. Vogelwerkgroepen kunnen er twee keer per jaar projectvoorstellen indienen voor projecten waarvoor de benodigde financiële ruimte ontbreekt. Voor het fonds was in 2020 een bedrag van 20.000 euro beschikbaar. Het IJsvogelfonds werd in 2011 in het leven geroepen. Vogelbescherming kreeg in de afgelopen tien jaar (over twee rondes per jaar) zo'n 240 projectaanvragen onder ogen. Hieruit selecteerden we zo'n 140 projecten, waaraan het IJsvogelfonds een totaalbedrag van 217.000 euro uitkeerde. Dankzij deze bijdrage konden de werkgroepen bovendien vaak aanspraak maken op cofinanciering bij andere fondsen. Hierdoor is het totaalbedrag opgelopen tot zeker 490.000 euro. Een regelrechte en ruime 'prijsverdubbelaar' dus!

In oktober 2020 vond de jaarlijkse Euro Birdwatch plaats. Dit is een internationale vogel(trek)telling, die Vogelbescherming in Nederland coördineert en waarvoor we samenwerken met vogelwerkgroepen. Op 165 telposten waren vrijwilligers op die dag aan het werk om de vogeltrek vast te leggen. Veel media nemen elk jaar berichten op over de altijd grote aantallen vogels die voorbij komen. Zo kunnen we het belang van Nederland voor trekvogels over het voetlicht krijgen. Dit jaar vond de 25e editie van dit evenement in de

huidige vorm plaats. En organiseerden we tegelijkertijd een 'coronaproof' Trekvogelweekeinde waarbij deelnemers konden meegenieten van de massale vogeltrek in het najaar. Het plan bestaat om dat de komende jaren opnieuw te doen.

6.5.3 Ledenwerving en fondswerving

Ledenwerving

Toen de pandemie zich in maart ook in Nederland manifesteerde, hebben we ons bij Vogelbescherming even achter de oren gekrabd. Om allerlei redenen, niet in de laatste plaats vanwege de vraag of we veel opzeggingen zouden krijgen vanwege de financiële implicaties. En ook: heeft het eigenlijk zin om mensen te vragen lid te worden? Onze zorgen bleken ongegrond. Het leek er eerder op, dat onze leden in 2020 nog eens extra hun loyaliteit betuigden. Want er zijn minder leden afgehaakt dan in een normaal jaar, er kwamen extra veel nieuwe leden bij en we kregen veel donaties. Veel mensen lieten dus juist hun betrokkenheid bij vogels en natuur blijken en steunden Vogelbescherming. Daar zijn we hen zeer erkentelijk voor. Dat was deels ook het gevolg van hard werken. We hebben

ons met man en macht ingezet om met leden en potentiële leden in gesprek te komen of te blijven. Veel mensen waardeerden ook onze inspanningen om vogels bekender te maken via de gratis vogelcursussen en het webcam-project Beleef de Lente en zetten daarom de stap naar een lidmaatschap van de oudste natuurbeschermingsorganisatie van Nederland.

	Nieuw in 2020	Stand 1-1-2020	Stand 31-12-2020
Jeugdleden	266	2.375	2.641
Vaste donateurs	-110	2.264	2.154
Volwassen:			
· 65+	-1.071	9.264	8.193
· Lid voor het Leven	-28	1.017	989
· Gewoon lid	5.879	124.087	129.966
· Actieleden	3.733	533	4.266
· Periodiek schenken	161	1.498	1.659
Totaal Volwassenen	8.674	136.399	145.073
Eindtotaal	8.830	141.038	149.868

Klantcontactstrategie

Informatietechnologie heeft ons leven de afgelopen decennia sterk veranderd. Een wereld waarbij informatie niet binnen een paar muisklikken voorhanden is

kunnen jongere generaties zich helemaal niet voorstellen. Als ‘oude’ vereniging moeten we ons staande houden ten opzichte van clubs die helemaal op internet georiënteerd zijn. Dat doen we door onze relaties zo goed mogelijk te koesteren en te waarderen. De klant nog meer centraal stellen in onze benadering. Dat zijn de mensen die met ons vogels en natuur willen beschermen. We richten daarvoor Vogelbescherming zo in dat we goed kunnen luisteren naar wat mensen ons te melden hebben. Waar hebben ze behoefte aan? En hoe tevreden zijn ze in de hoedanigheid van ‘klanten’? Gelukkig kan de techniek ons helpen om alle wensen van de miljoenen contacten die wij jaarlijks hebben, steeds beter in beeld te brengen. Zo bouwen we een relatie op. Uitgaande van de visie dat we eerst waarde moeten bieden als Vogelbescherming aan onze relaties/klanten en pas daarna iets kunnen en mogen terugvragen. In 2020 is verder gewerkt aan de techniek achter het analyseren van klantwensen.

Fondswervingsstrategie

Om onze ambities voor het behoud van vogels en natuur waar te maken, is een fondswervingsstrategie voor een lange termijn noodzakelijk. Heel belangrijk blijft daarbij de steun van onze leden. De jaarlijkse contributie vormt de basis voor het werk van Vogelbescherming. Dankzij de gegroeide aandacht van Vogelbescherming voor specifieke projecten zijn er meer mogelijkheden voor het werven van bijdragen van zowel institutionele fondsen als van ‘middle donors’ (die vanuit grote betrokkenheid bereid zijn grotere bedragen te doneren) én ‘major donors’ (mensen die zeer hoge bedragen doneren). Vogelbescherming mikt op diverse bronnen van inkomsten om op onafhankelijke wijze vogels te kunnen blijven beschermen. Naast bijdragen van particulieren en fondsen, ontvangen we ook geld van bedrijven en voor specifieke projecten ook wel van overheden.

Contributies

Met de opbrengsten uit contributies van de leden kan de vereniging haar kerntaak vervullen: vogels beschermen. Vogelbescherming mag zich verheugen in een schare leden die vaak al decennialang lid zijn en bovendien met meer dan de minimaal gevraagde contributie het werk voor vogels ondersteunen. Hetzelfde kan gezegd worden van de leden die minder lang geleden ‘instapten’. De opbrengsten uit contributies lieten in 2020 een forse groei zien. Groei die te danken is aan een groot aantal nieuwe leden, een verhoging van de minimale contributie per 1 oktober, maar zeker ook aan de

ruimhartige (extra) bijdragen van de bestaande achterban. Alsof de leden zich hebben gerealiseerd dat in een jaar waar zoveel in de wereld tot stilstand is gekomen, juist de vogels moeten blijven vliegen.

Extra giften

Voor het uitvoeren van speciale projecten of als er sprake is van een situatie die snel ingrijpen vraagt doet Vogelbescherming een beroep op haar achterban voor een extra gift. In 2020 ging het om een uitbreiding van het succesvolle project voor de grote karekiet in eigen land en steun voor onze West-Afrikaanse BirdLife partners. Met de opbrengst kan Nature Mauritanie bijvoorbeeld een goed lopend programma in Aftout en Saheli en Lac de Mâl ondanks strenge COVID-19-maatregelen voortzetten. Eerder geboekte successen voor trekvogels gaan zo niet verloren. Ook richtten we ons tot onze leden en supporters met verzoeken voor een gift voor stadsvogels en vogels in het algemeen. Dit biedt de mogelijkheid om de opbrengst daar in te zetten waar die het hardst nodig is of tot het beste resultaat leidt.

In totaal ontvingen wij 22.000 giften, niet alleen voor deze projecten, maar ook via spontane giften met daarbij vermeldingen als ‘korting die ik als lid ontvang bij aanschaf van mijn verrekijker’ of ‘extra coronagift’. Ook namen veel mensen de moeite voor inzamelingen bij verjaardagen, afscheidsbijeenkomsten en jubilea.

Campagnes en activiteiten

Voor fondswerving richten we ons niet alleen op leden maar ook op mensen die interesse tonen in campagnes en activiteiten zoals Red de Boerenlandvogels, Beleef de Lente en vogelcursussen. Een eenmalige donatie past veel deelnemers beter dan een lidmaatschap. Fondswerving is er steeds meer op gericht om mensen te benaderen op basis van hun interesses. Met de introductie van doneren via Tikkie is de drempel om te geven nog wat lager. Samen waren deze campagnes en activiteiten goed voor 1.250 giften.

Major donors

In 2020 ontving Vogelbescherming 98 giften van 1000 euro of meer. Het totaalbedrag dat deze ‘grote gevers’ samen bijdroegen was ruim 20 procent hoger dan in de voorgaande jaren. We zijn bijzonder dankbaar dat de vogels kunnen rekenen op zo veel trouwe steun. Bijna twee derde van alle grote giften mochten we naar eigen inzicht besteden. De andere gevers kozen in overleg met Vogelbescherming een specifieke bestemming voor hun bijdrage. Velen steunden bijvoorbeeld de boerenlandvogels. Dankzij enkele uitschieters van 25.000 en 10.000 euro werd de inrichting van twee gebieden

in het Friese Idzega verbeterd. Dit weidevogelparadijs wordt alsmoer mooier! Na onze oproep werd opnieuw grif gegeven voor de grote karekiet. En onze internationale collega's van Nature Mauritanie ontvingen eveneens royale donaties om hun goede werk voort te zetten. Eind december verraste een echtpaar ons nog met een bijdrage van maar liefst 50.000 euro, die zal worden ingezet om broedeilanden op te knappen van sterns en plevieren in het Haringvliet.

Periodiek schenken

Het aantal relaties dat haar steun bekrachtigt met een periodieke schenking is gegroeid naar 1.659 voor een bedrag van 348.000 euro op jaarbasis. Ruim 300 mensen sloten voor het eerst een schenking af of vernieuwden een aflopende schenking. Een periodieke schenking is aantrekkelijk omdat de gift fiscaal aftrekbaar is en men zo bruto meer kan doneren dan men netto betaalt. Meer geven voor hetzelfde bedrag blijkt goed nieuws voor vogels.

Nalatenschappen

Met 54 nalatenschappen in 2020 volgt het aantal de stabiele lijn die we in de voorbije 15 jaren zien. Het bedrag uit nalatenschappen is wat minder goed voorspelbaar dan het aantal en dat blijkt eens te meer in 2020. De inkomsten bedroegen 5,4 miljoen euro, ongeveer 3 maal het langjarig gemiddelde. Wij zijn alle mensen die Vogelbescherming een nalatenschap gunden, dan wel hebben opgenomen in hun testament, zeer dankbaar.

Bedrijven

Begin 2020 besloten we onze samenwerking met een reeks vogelreispartners af te bouwen. Ook al pakken vogelreizen in het buitenland lokaal vaak zeer gunstig uit – de komst van toeristen geeft een duidelijke reden om vogelgebieden te beschermen – toch menen we dat het promoten van reizen ons niet meer goed past. De belasting voor het milieu van vlieguren is niet meer te rijmen met onze visie op natuurbescherming. Maar door de crisis bouwden we de relaties met de reispartners minder snel af. Vogelbescherming werkt voor de ontwikkeling van producten samen met CJ WildBird Foods/Vivara. Deze samenwerking bestaat al 25 jaar en is in de loop van de jaren verder uitgebreid tot een succesvol partnerschap. Zo is er een groot assortiment producten ontwikkeld met het logo van Vogelbescherming dat in tuincentra en webshops verkocht wordt. Ook zorgt CJ WildBird Foods/ Vivara voor de complete fulfilment van de webshop van Vogelbescherming en er wordt samengewerkt in de advisering van overheden en het bedrijfsle-

ven bij het vogelvriendelijk inrichten van gebieden. In 2020 leek het of iedereen in Nederland aan de slag ging in zijn tuin. Velen hadden hierbij extra aandacht voor vogels en hingen bijvoorbeeld een nestkast op. Zo is Vogelbescherming extra zichtbaar. We hebben in de tweede helft van 2020 onze lange werkrelatie goed geanalyseerd en een koers uitgezet voor de toekomst. Een belangrijke pijler daarin is: het nóg makkelijker maken om tuin of balkon vogelvriendelijk in te richten.

Sinds langere tijd ontvangt Vogelbescherming sponsoring van Stern Groep. In 2020 waren we blij met een bijdrage voor een project om sterns in het IJsselmeer-gebied te helpen.

We werken samen met bedrijven als Vesteda en Ballast Nedam Development aan natuurinclusief bouwen. Net als wij zijn ze ervan overtuigd dat dat de norm moet worden binnen de bebouwde kom. Want dankzij groen en vogels komen steden en dorpen pas écht tot leven. Gezamenlijk maken we bewoners bewust van wat ze zelf kunnen doen in hun tuin. Hiervoor ontvangen nieuwe bewoners een welkomstpakket boordevol vogelvriendelijke producten en informatie. Maar ook plaatsen Vesteda en Ballast Nedam Development bij bouw en renovatie gelijk nestkasten voor gierzwaluwen en huismussen, en is er aandacht voor (het juiste) groen in de directe omgeving van de huizen.

In de zomer startte onze samenwerking met Birds Brewery, een jonge hippe bierbrouwerij uit Amsterdam. Oprichters Rik en Ralph hebben een liefde voor bier en vogels en hun biertjes hebben dan ook vogelnamen, zoals Rumoerige Roodborst, Nog Eendje en speciaal voor ons: Stern Stof. Daarnaast is er in hun proeflokaal aandacht voor Vogelbescherming en organiseren we samen excursies. Ander bedrijven waarmee we samenwerken: Natuurhuisje en Ventisquero wines (Yali), Kosmos en KNNV Uitgevers, Kite optics, Blocbirds, Metalbirds, en Bekking & Blitz Uitgevers.

Nationale Postcode Loterij

Begin maart tijdens het jaarlijkse evenement in Amsterdam maakte de Nationale Postcode Loterij bekend dat ze in 2020 met ruim 376 miljoen euro 123 organisaties hebben kunnen ondersteunen voor een betere wereld. Tijdens het verslagjaar kregen daarnaast nog eens 18 organisaties een eenmalige schenking. Dit fantastische bedrag is te danken aan de 3 miljoen deelnemers van de Postcode Loterij. De Postcode Loterij is uniek in de wereld als het gaat om het financieel ondersteunen van organisaties die

opkomen voor een rechtvaardige en groene wereld. Naast doneren wil de loterij ook investeren in een groenere en rechtvaardigere wereld. Vogelbescherming ontving bijvoorbeeld 1 miljoen euro om te investeren in samenwerking met boeren in de ontwikkeling en inzet van duurzame bedrijfsmodellen. Verdienen de boeren voldoende, dan kunnen zij ook de Nederlandse weidevogels helpen beschermen. Sinds 1996 steunt de Postcode Loterij Vogelbescherming met een jaarlijkse bijdrage van 1,8 miljoen euro. Dat is voor ons een onmisbare bijdrage aan vogel- en natuurbescherming. In 2020 werd ons vijfjarige contract uitvoerig geëvalueerd en kregen we te horen dat we ons ook de komende 5 jaar gesteund weten door de loterij met deze jaarlijkse bijdrage.

Fondsen / stichtingen en overheden

Het project Holwerd aan Zee wordt nu ook gesteund door het Waddenfonds met 8,3 miljoen euro. Holwerd aan Zee is het eerste project waarin met een grote opening in de dijk en een getijdemeer achter de dijk bij Holwerd een open verbinding tussen de Waddenzee en het achterland tot stand komt. Eerder heeft de Nationale Postcode Loterij via Vogelbescherming al vijftien miljoen euro aan Holwerd aan Zee bijgedragen. Bijdragen kreeg het project verder vanuit de provincie Fryslân, gemeente Noardeast Fryslân en vanuit de zogeheten regiodeal vanuit het Rijk.

Andere projecten werden mogelijk gemaakt door Ars Donandi + Tringa, de Barbara Eveline Keuning Stichting, het Bettie Wiegmanfonds, Stichting Edwin Bouw Fonds, Stichting Haagvalken, het Jaap van Duijn Vogelfonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

RVO steunt Vogelbescherming en andere partijen in het project Verstandig Vissen. Samen met een groot partnerschap startte in 2020 het project All4Biodiversity, waarvoor de financiering afkomstig is vanuit de EU (LIFE IP-project).

Nieuw was in 2020 de samenwerking met Fonds 1999, dat een educatief project mogelijk maakte, en Stichting De Harpij, die de zomertortel steunde.

Blij verrast werden we bovendien met spontane donaties van Stichting Abri, Stichting Doelwijk, Stichting Mazzel, de Pieter de Joode Stichting en Stichting TeuntjeAnna.

Winkel / webshop / trade

De winkel kende een vliegende start in het eerste kwartaal van 2020. Maar dat kwam abrupt tot stilstand

toen Nederland op 15 maart in lockdown ging. Onze winkel in Zeist is bij elkaar maanden dicht geweest. De huiskamer van de vereniging ontbeerde bezoekers; winkelmedewerkers en vrijwilligers zaten ontheemd thuis. In juni zijn we op een veilige manier weer open gegaan. Zo werd er in overleg met het RIVM een ontsmettingskast aangeschaft. Daarmee is optiek na gebruik met UV-licht te ontsmetten. Daarnaast was de winkel helaas alleen op afspraak open om optiek te kopen en te testen, om weer geheel te sluiten tijdens de tweede lockdown eind 2020. Dat zorgde ervoor dat de omzet met bijna 50 procent terugliep. Gelukkig hebben we een webshop, uitbesteed aan CJ WildBird Foods. Daar konden mensen 24/7 op veilige wijze vogelproducten aanschaffen. Gezien de situatie hebben we besloten geen bezorgkosten in rekening te brengen voor onze leden. Gelukkig wisten veel mensen de weg naar de webshop te vinden. Zo groeide de omzet met meer dan 65 procent, tot bijna 2,4 miljoen euro. Producten die in 2020 veel verkocht werden, waren pindakaas, vetbollen en diverse zadenmixen. In 2021 gaan we nog meer vogelvriendelijke planten aanbieden. Voor de tuincentra was 2020 een apart jaar. Er waren tijden dat ze gesloten waren en tijden dat er grote drukte was, maar in het algemeen groeit de vraag in kwalitatief goede producten voor vogels. CJ WildBird Foods levert deze producten met het logo van Vogelbescherming erop.

Advertenties

Vogelbescherming plaatst passende advertenties in het blad Vogels. In 2020 liep de bereidheid tot adverteren door de pandemie terug. Deze inkomstenbron leverde de vereniging in 2019 een bedrag op van 60.000 euro. In 2020 was dat 44.000 euro. De verwachtingen voor 2021 zijn niet gunstig.

6.5.4 Pers & Publiciteit

Vogelbescherming heeft veel belang bij 'vrije publiciteit'. Daarmee kunnen we bereikte resultaten laten zien, de druk op beslissers opvoeren, kennis overdragen over vogels en hun leefgebied en mede op die manier draagvlak voor vogels en vogelbescherming creëren. In 2020 kwam Vogelbescherming vaak in het nieuws, zowel in kranten en tijdschriften, als op radio, televisie en online. Een en ander werd vooral aangewakkerd door de belangstelling voor vogels die met name tijdens de eerste lockdown ontstond. Zo waren we onder meer te zien in het NOS Journaal. Vrije publiciteit kregen we ook via onze nieuwe collega Hanne Tersmette die een geliefde gast is van redacties als het om natuur gaat, net als onze ambassadeur Camilla Dreef.

Onderwerpen waarmee we op de voorgrond traden waren onder meer het beoogde vliegveld in de monding van de Taag, windparken en zonneweides in natuurgebieden, een desastreus nieuw EU-landbouwbeleid en het Aanvalsplan grutto van Vogelbescherming en initiatiefnemer Pieter Winsemius. In de regionale pers verschenen veel berichten over MijnVogeltuin.nl waarbij je op postcodeniveau tuintips voor vogels krijgt. Vogelbescherming verstuurde in 2020 zo'n 50 persberichten en wist verschillende opiniestukken (op opiniesites en in kranten) geplaatst te krijgen. Ook weten de media berichten op onze eigen site en Nature Today te vinden. De Nationale Tuinvogeltelling en Beleef de Lente zijn de twee grootste evenementen wat betreft persaandacht. Beide evenementen deden het in 2020 zeer goed in de media en zijn zo van onschatbare waarde voor Vogelbescherming.

6.5.5 Eigen Media

Vogels

Zoals gebruikelijk verschenen er ook in 2020 vijf nummers van ons ledentijdschrift Vogels, in een oplage van zo'n 150.000. Het daadwerkelijke bereik is groter, omdat meer dan de helft van de leden het blad doorgeeft. Nog steeds is Vogels een belangrijk communicatiemiddel met onze leden en achterban. Meer dan 80 procent van de lezers leest er meer dan een half uur in per editie. Via Vogels worden zij geïnformeerd over onze activiteiten en prioriteiten en wordt men bediend met achtergrondartikelen en mooie vogelverhalen. De inzet van hoogwaardige foto's speelt daarbij steeds een belangrijke rol en krijgt de hoogste waardering (8,9) op een totale waardering van 8,4. Ook dit jaar vonden er via Vogels weer meerdere succesvolle fondswervingen plaats. En het tijdschrift speelt een essentiële rol bij de verkoop van producten via de vaste winkelpagina's.

Website

In 2020 zagen we een enorme stijging van het aantal bezoekers van onze website vogelbescherming.nl: met 60 procent naar 4,3 miljoen (incl. Beleef de Lente: ruim 6 miljoen). Vanaf maart is duidelijk een stijgende lijn te zien die samenvalt met de eerste coronalockdown. In april ontdekten veel mensen hoe leuk en leerzaam het is om onze online vogelcursussen te volgen. In drie maanden tijd meldden zich meer dan 70.000 mensen aan. Het genieten van vogels dichtbij huis werd ineens belangrijker. Veel aandacht was er dus ook voor tuinvogels in de online vogelgids, de tuinvogelcursus, nestkasten en informatie over wat men zelf kan doen voor vogels in de tuin.

Dat mensen het ook belangrijk vinden dat vogels beschermd worden, zagen we aan de tienduizenden mensen die via de website een petitie tekenden om een vliegveld in Lissabon tegen te houden dat een bedreiging vormt voor een internationaal belangrijk vogelgebied. Via de web-enquête zien we dat bezoekers heel positief zijn over de website en de content die we aanbieden. De klanttevredenheid is hoog. Wel willen sommige bezoekers nog meer foto's, video's en quizen. Veel genoemde redenen voor een bezoek aan de website zijn: vogelcursussen, recente politieke ontwikkelingen, de webshop, werkstukken en het zelf maken en ophangen van vogelhuisjes. Het mobiel gebruik is in een jaar tijd met 5 procent gestegen. Het ontwikkelen voor mobiel is een belangrijk speerpunt voor komende jaren. Het aantal nieuwe bezoekers via sociale media is met 17 procent gestegen. De website is daarmee nog steeds en ook in toemende mate een zeer belangrijk eigen communicatiekanaal met al onze doelgroepen.

Nieuwsbrieven

Voor verschillende doelgroepen heeft Vogelbescherming verschillende digitale nieuwsbrieven. De algemene nieuwsbrief Vogels Digitaal wordt in verschillende profielen verzonden, aansluitend bij hoe ontvangers van vogels genieten: dichtbij huis, tijdens een wandeling/fietstocht of er speciaal voor op uit trekken. Vogels Digitaal had per 1 januari 2020 185.000 ontvangers.

Titel	Oplage	Rond 1 januari 2021
Vogels Digitaal	220.500	januari-editie
Red de Boerenlandvogels	26.000	december-editie
Beleef de Lente	33.000	laatste editie 2020
Seizoensnieuwsbrief	26.000	december-editie
Tuinvogeltelling	105.000	editie 9 januari
MijnVogeltuin*	73.600	editie december 2020

*) 73.600 is het netto aantal ontvangers. De abonnees die ook Vogels Digitaal ontvangen, krijgen hun linkje naar nieuwe tips via Vogels Digitaal. Ze ontvangen dus niet de aparte nieuwsbrief van MijnVogeltuin. Het aantal abonnees inclusief mensen die Vogels Digitaal ontvangen, ligt daarmee rond de 120.000.

Sociale media

Via sociale media leggen we contact met mensen die zijn geïnteresseerd in vogels, vogels beschermen of Vogelbescherming. Dat zijn leden en niet-leden, 'lichtgroen' of inhoudelijk ingevoerd. Platforms en accounts hebben hun eigen onderscheidende karakter. We hebben ervoor gekozen niet op elk (nieuw) platform

actief te zijn, want daarvoor ontbreekt het aan capaciteit.

De prioriteit ligt voor Vogelbescherming bij Facebook, waar we diverse pagina's hebben (algemeen, voor echte vogelaars en 'in de klas') en bij Twitter waar we vanuit 2 accounts actief zijn: Algemeen en Beleef de Lente. Op maandelijks basis weten we zo honderdduizenden mensen te bereiken met een mix van berichten: van heel laagdrempelig tot heel inhoudelijk. Op deze platforms zien we ons bereik alleen nog maar toemen en weten we ook het bezoek aan onze website te vergroten.

In 2019 hebben we besloten door veranderingen in het algoritme van Facebook en het daarmee gepaarde gaande verminderd bereik via dat platform ook actief te worden op Instagram. Al snel stonden we op plek 9 van 250 goede doelen in Nederland als het gaat om het aantal volgers. In 2020 zette de groei door, maar ontstond er ook wat stagnatie in de groei en uitbouw van het account door onder meer een hack van de pagina als gevolg van een phishing-mail. Ondanks razendsnel handelen nadat de hack was ontdekt, duurde het meer dan een maand voordat Facebook (het merk achter Instagram) het account aan ons kon teruggeven, nadat het op zwart was gegaan. Met de komst van een sociale media-redacteur in 2021 kan Vogelbescherming stapsgewijs meer aandacht gaan schenken aan LinkedIn, YouTube en Instagram.

Aantal volgers per account

Facebook (VogelbeschermingNederland)

136.000 (2019: 120.000)

Facebook Vogels Plus

6.000 (2019: 5.000)

Twitter

35.000 (2019: 30.000)

Twitter Beleef de Lente

14.000

Instagram

35.000 (2019: 19.000)

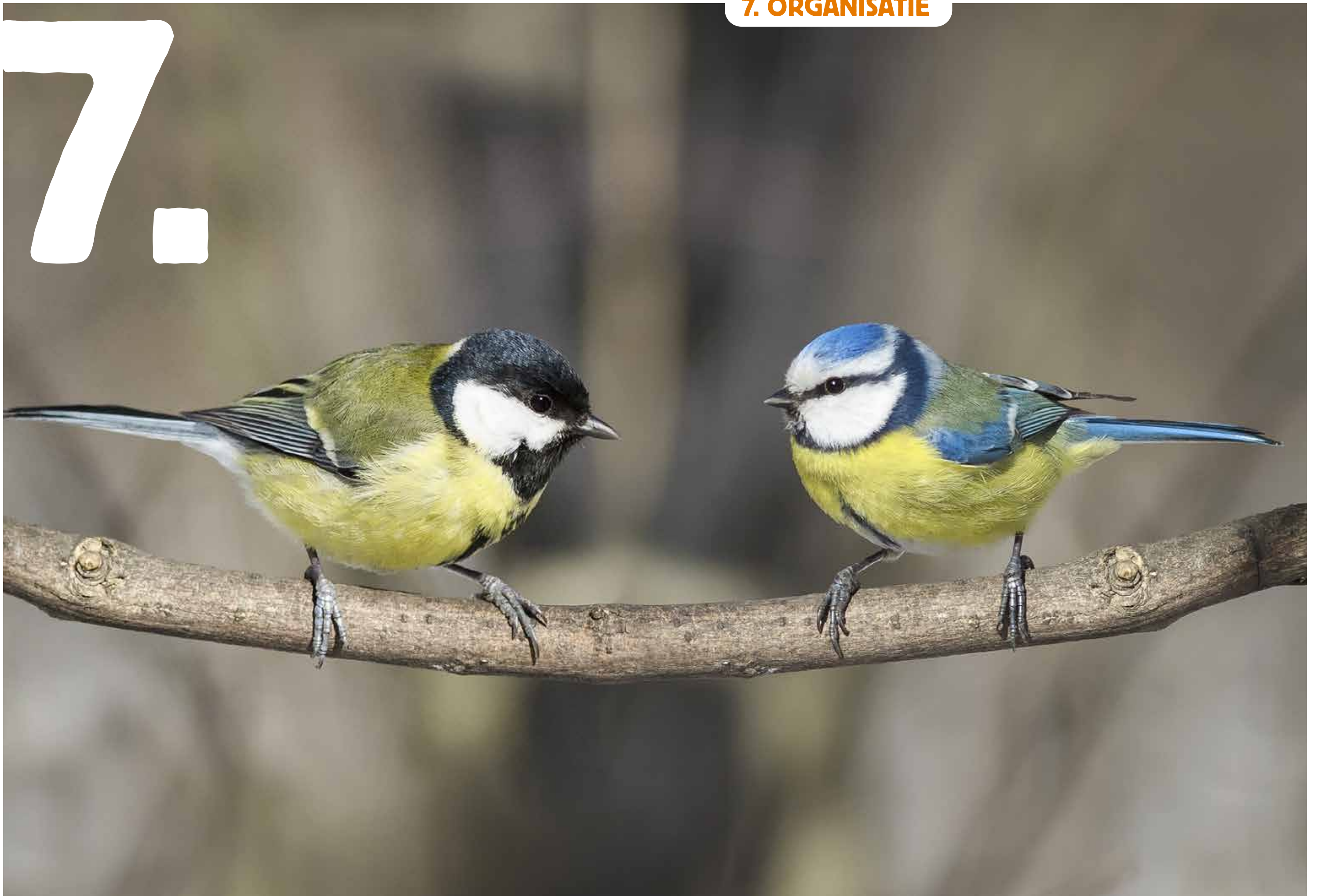
6.5.6 Servicecentrum

Vragen

Het Servicecentrum van Vogelbescherming handelt alle vogel- en verenigingsvragen af en zorgt voor een goede administratie van lidmaatschappen en giften. En geeft voorlichting. Het aantal 'vogelvragen' dat telefonisch of per e-mail binnenkomt is ten opzichte van 2019 gelijk gebleven. We verwerkten tijdens het verslagjaar dagelijks ongeveer 120 vragen. De diversiteit is enorm, variërend van vragen over tuininrichting, welke vogel er op een foto staat, tot juridische vragen over de bescherming van vogels. Kattenpredatie en de eikenprocessierups hielden de vragenstellers bezig. Vragen via sociale media zijn hierin niet meegenomen. De Ledenadministratie heeft in 2020 weer hard gewerkt om lidmaatschappen foutloos te administreren en de wensen van onze leden met betrekking tot betaalwijzen vast te leggen.

Klachten

Het Servicecentrum zorgt ook voor de afhandeling van klachten. In 2020 ontvingen we 106 klachten volgens onze klachtenmonitor, wat minder is dan het jaar ervoor. Zoals gewoonlijk waren die zeer divers van aard, variërend van keuzes in ons beschermingswerk, de toon van onze communicatie, het feit dat we vragen om een extra bijdrage tot grote maatschappelijke vraagstukken als klimaat en stikstof en de standpunten van Vogelbescherming hierin. 17 Klachten waren aanleiding om het lidmaatschap op te zeggen.

7.

7. ORGANISATIE

7.1 Vereniging

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, meestal ingekort tot Vogelbescherming Nederland of alleen Vogelbescherming, werd opgericht op 1 januari 1899 en zetelt in Zeist. Vogelbescherming heeft een ANBI-status en is een door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) erkende organisatie. Het CBF beoordeelt het bestuur en beleid van goededoelenorganisaties, hoe zij geld werven en besteden en daarover verantwoording afleggen. Jaarlijks vindt deze toetsing plaats aan de hand van een zelftoets, en eens in de drie jaar vindt een uitgebreide hertoetsing plaats. In 2019 heeft de uitgebreide hertoetsing plaatsgevonden met een positief resultaat. Daarnaast is Vogelbescherming lid van de branchevereniging voor goede doelen: Goede Doelen Nederland.

Vogelbescherming legt in haar Jaarverslag financiële- en beleidsverantwoording af, waarbij zij rekening houdt met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland, de Richtlijn Jaarverslaglegging 650 voor fondsenwervende instellingen (RJ650) en de richtlijnen van het CBF, waarin principes van de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen opgenomen zijn.

Scheiding tussen bestuur, uitvoering en toezicht

Om de verantwoordelijkheid van het besturen en het toezichthouden goed te scheiden, werkt Vogelbescherming volgens een Raad van Toezichtmodel. Het besturen van de Vereniging ligt in handen van het Bestuur (directeur-bestuurder), waarbij voor een aantal in de statuten vastgelegde onderwerpen voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig is. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de organisatie. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht een adviserende functie. Een Auditcommissie, bestaande uit drie leden van de Raad van Toezicht, adviseert de Raad van Toezicht over de jaarrekening, begroting, risicobeheersing, het beleggingsbeleid en belangrijke kapitaalinvesteringen van de Vereniging. De Raad van Toezicht en het Bestuur leggen verantwoording af aan de Ledenraad.

Belangenverstrengeling

Er zijn in 2020 geen meldingen geweest van belangenverstrengeling bij de Bestuurder, noch van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van Bestuurder, toezichthouders en/of externe accountants speelden of spelen die van materiële betekenis zijn voor Vogelbe-

scherming en/of desbetreffende Bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant. In 2020 waren er twee financiële transacties die vooraf zijn onderzocht en waarvan de conclusie is dat er geen sprake is van tegenstrijdige belangen:

1. Bestuur/Vereniging - Raad van Toezicht-lid: toekenning van een geldelijke bijdrage van 14.000 euro aan de Stichting Onderzoek Scholekster (Raad van Toezicht-lid maakt deel uit van het bestuur van de stichting).
2. Bestuur/Vereniging - medewerker: toekenning door Vogelbescherming van een geldelijke bijdrage van 25.000 euro aan de Stichting Rijke Weide Vogel-fonds (medewerker maakt deel uit van het bestuur van de stichting).

De projectvoorstellen die aan beide donaties ten grondslag liggen, voldoen aan de uitgangspunten van het SMP. Van de besteding van de gelden wordt verantwoording gevraagd waarbij de controller van de vereniging toetst op de rechtmatige besteding en hierover adviseert aan het bestuur.

7.2 Bestuur

7.2.1 Bestuur en Managementteam

Het Bestuur van Vogelbescherming wordt gevormd door de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder heeft de algemene leiding over de Vereniging en vertegenwoordigt de Vereniging. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering daarvan en laat zich hierin bijstaan door het Managementteam (MT), bestaande uit de afdelingshoofden Bedrijfsvoering, Bescherming en Communicatie. Het Bestuur en MT bespreken drie tot vier keer per maand de inhoudelijke, strategische, organisatorische en operationele onderwerpen. Dit overleg wordt voorgezeten door de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder vervult binnen het werkveld van de Vereniging één onbezoldigde nevenfunctie (zie onder). Verder is hij uiterst terughoudend hierin ter vermindering van belangenverstrengeling. Hij vertegenwoordigt Vogelbescherming naar politiek en bestuurders, in overleg en onderhandelingsituaties met overheden en maatschappelijke organisaties. De directeur-bestuurder wordt beloond volgens het bezoldigingsbesluit zoals dat door de Raad van Toezicht is vastgesteld. Dit bezoldigingsbesluit volgt de richtlijn van Goede Doelen Nederland. De feitelijke weergave is

opgenomen in de Jaarrekening volgens richtlijnen van het CBF. Vogelbescherming kent geen vaste onkostenvergoeding. Onkosten worden vergoed op basis van gemaakte kosten, voor zover deze vallen onder de diverse regelingen (regeling reis- en verblijfkosten dienststreizen, regeling telefoonkosten, regeling studiekosten en faciliteiten per functiegroep).

7.2.2 Samenstelling Bestuur en Managementteam per 31 december 2020

Bestuur

Directeur-bestuurder

De heer A.J.M. Wouters

Nevenfunctie(s): Bestuurslid van de Stichting Waterlandse Weiden

Managementteam

Hoofd afdeling Bedrijfsvoering

De heer G. van der Laan

Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Bescherming

Mevrouw M. Tentij

Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Communicatie

De heer B. Gorter

Nevenfunctie(s): Adviseur Cortex Communicatie & Marketing advies

7.3 Raad van Toezicht

7.3.1 Inleiding en werkwijze

De Raad van Toezicht telde in 2020 negen onbezoldigde leden. Leden van de Raad van Toezicht worden op voordracht van de Raad van Toezicht door de Ledenraad benoemd voor een periode van vier jaar. Aansluitend kunnen zij voor een tweede termijn van vier jaar benoemd worden. Voorafgaand aan een voordracht tot herbenoeming vindt een evaluatiegesprek plaats met de voorzitter. De leden van de Raad van Toezicht zijn lid van Vogelbescherming en dienen de doelstelling van de Vereniging te onderschrijven. De Raad van Toezicht kent een reguliere vergadercyclus van zes bijeenkomsten per jaar. Daarnaast kunnen 'buitengewone' vergaderingen rond een thema of problematiek ingelast worden. In 2020 heeft in mei een extra digitale vergadering plaatsgevonden, rondom het thema ICT. In het kader van continue educatie van de Raad van Toezicht vindt jaarlijks een themabijeenkomst plaats.

Dit jaar stond het werken met de Theory of Change in de schijnwerpers (zie hoofdstuk 5). De vergaderingen van de Raad van Toezicht worden voorgezeten door de voorzitter van de Raad van Toezicht, door de vicevoorzitter of door een Raad van Toezicht-lid dat door de vergadering alleen voor die vergadering wordt aangewezen. De vergaderingen worden door de directeur-bestuurder bijgewoond. Voorafgaand aan de vergadering vindt een korte bespreking zonder de directeur-bestuurder plaats. In verband met de coronamaatregelen is er ook digitaal vergaderd, met inachtneming van de daarvoor geldende wettelijke bepalingen.

7.3.2 Verslag van de Raad van Toezicht

Bestuursverslag en jaarrekening 2019

Het Bestuursverslag en de jaarrekening over 2019 zijn goedgekeurd. De Ledenraad stelt de jaarrekening vast. Het Bestuur stelt het Bestuursverslag vast.

Jaarplan en begroting 2021

Het Jaarplan 2021 (gebaseerd op het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025) is goedgekeurd.

Managementrapportages

De periodieke managementrapportages op het gebied van financiën, personeel en bedrijfsvoering werden besproken.

Risicomanagement

Het risicodossier en de daarvan afgeleide risicorapportage en heatmaps zijn besproken. Dit geeft inzicht in de effectiviteit van de risicobeheersingsmaatregelen.

Ondernemingsraad

Conform art. 24 WOR (Wet op de ondernemingsraden) vindt jaarlijks overleg plaats tussen de Ondernemingsraad van Vogelbescherming en een delegatie van de Raad van Toezicht, waarbij de Ondernemingsraad (OR) spreekt over belangrijke ontwikkelingen binnen de Vereniging en dan vooral de onderwerpen die het personeel aangaan. Dit gesprek vindt plaats in aanwezigheid van de directeur-bestuurder. Het gesprek is bedoeld om de Raad van Toezicht inzicht te geven in wat er leeft bij medewerkers en voor de OR om eventuele zorgen die bij medewerkers leven met de Raad van Toezicht te delen. Ook kan de Raad van Toezicht de OR adviseren over vraagstukken van algemene aard. In 2020 is naast de algemene gang van zaken aandacht besteed aan het MVO-beleid (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen), het loopbaan-

beleid binnen de Vereniging en aan het proces rondom de opvolging van de directeur-bestuurder.

Zelfevaluatie Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht evalueert jaarlijks het eigen functioneren. Dit jaar heeft een uitgebreide evaluatie plaatsgevonden onder leiding van een externe partij. De opvolging van de bevindingen hiervan zal in 2021 verder uitgewerkt worden.

Successie Raad van Toezicht

In 2020 waren er vier vacatures te vervullen. Eind 2019 is mevrouw Tilders tussentijds teruggetreden. In mei zijn de heren Bikker en Kievit teruggetreden na het volmaken van twee termijnen van vier jaar, en in december is de heer Scheffers teruggetreden aan het einde van de eerste termijn van vier jaar. De heer Herkemij Westerman is in december toegetreden en heeft de voorzittershamer van de heer Scheffers overgenomen. De Ledenraad heeft in februari mevrouw Wolfs, mevrouw Lemstra en de heren Nieuwstraten en Herkemij Westerman benoemd. De benoeming voor mevrouw Wolfs is in februari ingegaan, voor mevrouw Lemstra en de heer Nieuwstraten in mei, en voor de heer Herkemij Westerman in december.

Actuele zaken, stand van zaken van projecten, en presentaties

De Raad van Toezicht wordt in de vergaderingen op de hoogte gebracht van actuele zaken en de stand van zaken van projecten. Naast deze onderwerpen heeft de Raad van Toezicht presentaties gekregen door medewerkers over Public Affairs, Basiskwaliteit Natuur en het Natuurwinstplan.

Terugkoppeling Auditcommissie

Viermaal per jaar vindt een korte terugkoppeling van de bevindingen door de Auditcommissie aan de Raad van Toezicht plaats. Daarnaast ontvangen de Raadsleden de notulen van de Auditcommissie.

Beoordeling directeur-bestuurder

Jaarlijks voeren de voorzitter en de vicevoorzitter van de Raad van Toezicht een beoordelingsgesprek met de directeur-bestuurder. Hierin wordt teruggekeken naar het beleid van dat jaar en wordt de doelstelling voor het nieuwe jaar besproken. De verhouding tussen Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder bij Vogelbescherming kenmerkt zich door openheid en een constructieve samenwerking. De directeur-bestuurder voorziet de Raad van Toezicht van voldoende informatie om zijn toezichthoudende taak goed te kunnen uitvoeren, geeft

de Raad van Toezicht toelichting op de verschillende processen en nodigt deze uit mee te denken en te adviseren.

Opvolging directeur-bestuurder

Eind 2021 zal de huidige directeur-bestuurder Vogelbescherming met pensioen gaan. Om tijdig een geschikte opvolger te vinden, is in september de selectiecommissie, bestaande uit een delegatie van de Raad van Toezicht en de Ledenraad, gestart met het wervingsproces. In december is het functieprofiel voor de directeur-bestuurder door de Raad van Toezicht vastgesteld. De Raad van Toezicht is verheugd te kunnen melden dat Floris van Hest per 1 september 2021 in dienst zal treden om, na een inwerkperiode, de nieuwe directeur-bestuurder te worden.

Andere onderwerpen die in 2020 aan de orde zijn geweest:

- Continuïteitsreserve
- Contributieverhoging 2020
- Salarisindexering 2021
- Managementletter
- Grondaankoop Holwerd aan Zee
- Positionering Vogelbescherming
- Mosselconvenant
- Boeren van Amstel
- Wij & Wadvogels
- Aandachtsvelden Raad van Toezicht
- ICT
- Tone of voice
- Impact corona
- Noordzeeakkoord
- Winkelprocedures

7.3.3 Functies en nevenfuncties per 31 december 2020

Voorzitter

De heer M.J. Herkemij Westerman

Benoemd: december 2020 - Herkiesbaar: december 2024

Functie: CEO EICHHOLTZ Groep

Nevenfuncties:

- Senior Advisor - Metyis / YGroup - Strategy Consultants;
- Lid RvC - United Dutch Breweries
- Lid RvA - Jack Links Corporation

Overige leden

De heer J.F. Brands (lid Auditcommissie)

Benoemd: januari 2019 – Herkiesbaar: januari 2023

Functie: GM Retail/ Voorzitter MT Jacobs Douwe

Egberts Nederland

Nevenfuncties:

- Voorzitter Koffie & Thee Nederland
- Bestuurslid Federatie Nederlandse Levensmiddelen-industrie (FNLI)
- Voorzitter Stichting Levensmiddelenhuis
- Bestuurslid Stichting Onderzoek Scholekster

De heer C.E. Dijkers (voorzitter Auditcommissie)

Benoemd: mei 2013 – Herkozen: mei 2017 – Aftredend: mei 2021

Functie: Manager Governance Risk & Compliance, Menzis

Nevenfuncties:

- Penningmeester Stichting Stedenband Veenendaal-Olomouc

De heer B. Eickhout

Benoemd: januari 2019 – Herkiesbaar: januari 2023

Functie: Lid Europees Parlement

Nevenfuncties:

- Lid Programmaraad Rathenau Instituut
- Lid Radboud Alumniboord

De heer E.A.W. Ernens (vicevoorzitter)

Benoemd: mei 2013 – Herkozen: mei 2017 – Aftredend: mei 2021

Functie: Business Director, SABA Dinxperlo

Nevenfuncties:

- Docent sales en marketing ISBW en DOC
- Lid Onderwijsadviesraad CE deeltijd Hogeschool van Amsterdam
- Assessor EVC-trajecten Hogeschool van Amsterdam
- Gecommitteerde Hogeschool van Amsterdam

Mevrouw P. Ket

Benoemd: juni 2018 – Herkiesbaar: juni 2022

Functie: Hoofd afdeling Natuur en Landschap van Vereniging Natuurmonumenten

Nevenfuncties: geen

Mevrouw J.D. Lemstra (lid Auditcommissie)

Benoemd: mei 2020 – Herkiesbaar: mei 2024

Functie: Transformation Lead

Nevenfuncties:

- Mentor in het mentorship programma van de Swedish Chamber of Commerce en bij Cartier's Women's Initiative

De heer E.W. Nieuwstraten

Benoemd: mei 2020 – Herkiesbaar: mei 2024

Functie: Beleidsadviseur Natuur en Water, Provincie

Noord-Brabant

Nevenfuncties:

- Voorzitter Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
- Freelance Reisleader bij BirdingBreaks

Mevrouw W. Wolfs

Benoemd: februari 2020 – Herkiesbaar: februari 2024

Functie: Managing Partner Wolfs Company

Nevenfuncties:

- Lid van Bestuur van de stichting Bonaire Wild Bird Rehab
- Voorzitter Bestuur Werkveldadvies voor de Master Environment & Resource Management van de Vrije Universiteit, Instituut voor Milieuvraagstukken

7.3.4 Auditcommissie

De Raad van Toezicht kent als vaste commissie de Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en rapporteert aan de gehele raad. De heer Dijkers vervulde in het verslagjaar de voorzittersfunctie, de andere twee leden zijn mevrouw Lemstra en de heer Brands. De Auditcommissie is belast met het toezichthouden op de financiële gang van zaken binnen de Vereniging in het algemeen. En verder met de toetsing van de werking van de administratieve organisatie en alle daarin besloten maatregelen van interne controle.

Daarnaast besteedt de Auditcommissie aandacht aan de risicobeheersing en het opvolgen van actuele ontwikkelingen in de regelgeving. Tevens spreekt de Auditcommissie met de directeur-bestuurder over het beleggingsbeleid van de vereniging.

De Auditcommissie vergadert eens per kwartaal, maar kan indien gewenst ook tussentijds een vergadering beleggen. In 2020 heeft een extra vergadering plaatsgevonden over het thema ICT. De vergaderingen worden bijgewoond door de directeur-bestuurder en het hoofd Bedrijfsvoering.

7.3.5 Onderwerpen Auditcommissie

Jaarrekening 2019 en accountantsverslag 2019 (in aanwezigheid van de accountant)

De Auditcommissie besprak de jaarrekening met de directeur-bestuurder en het hoofd Bedrijfsvoering. Het accountantsverslag over 2019 is uitgebreid besproken met de accountant. De accountant heeft geen nieuwe

bevindingen geconstateerd. Wel staat er nog een aantal eerdere bevindingen open, hier wordt aan gewerkt door de organisatie.

Afstemming met de Kascontrolecommissie

De Auditcommissie heeft contact onderhouden met de Kascontrolecommissie van de Ledenraad om wederzijdse bevindingen en inzichten te bespreken.

Jaarplan en begroting 2021

De Auditcommissie heeft het jaarplan en de daaruit volgende begroting 2021 beoordeeld en heeft de Raad van Toezicht geadviseerd het jaarplan en de begroting goed te keuren.

Risicodossier

De Auditcommissie bespreekt jaarlijks de risicobereidheid van de organisatie met de directeur-bestuurder. Daarnaast wordt halfjaarlijks gezien of de diverse risico's, zowel van financiële als van operationele aard, zich nog binnen die tolerantiegrenzen bevinden.

Beleggingsplan

In elke vergadering van de Auditcommissie wordt de stand van zaken rondom beleggingen besproken, waarbij de Auditcommissie een adviserende rol heeft aan de directeur-bestuurder. Verder wordt elk kwartaal het portefeuilleoverzicht besproken. De directeur-bestuurder laat zich bijstaan door twee beleggingsexperts uit het ledenbestand van Vogelbescherming. De directeur-bestuurder heeft voor 2021 een nieuw beleggingsplan opgesteld.

Managementletter, opvolging bevindingen accountant en controleaanpak jaarrekening 2019 (in aanwezigheid van accountant)

De managementletter is door de accountant toegelicht, en is uitvoerig besproken. Terugkijkend naar de aandachtspunten wordt geconstateerd dat een aantal punten nog opvolging behoeft. Hiervoor wordt een actieplan opgesteld, op voordracht van de Raad van Toezicht. Naast deze punten heeft de accountant geen nieuwe aandachtspunten geconstateerd.

Toezichtthema's

In 2020 is speciale aandacht besteed aan de volgende toezichtthema's: ICT, winkelprocedures en een robuuste reserve. Deze thema's zijn in iedere vergadering gemonitord, waarbij de meeste aandacht is uitgegaan naar ICT en winkelprocedures. Er is in verschillende mate vooruitgang geboekt, maar beide thema's behoeven nog verdere afronding. Daarnaast is tijdens elke vergadering aandacht besteed aan de stand van

zaken rondom ontwikkelingen binnen de afdeling bedrijfsvoering. Voor 2021 zijn de thema's ICT en winkelprocedures benoemd. Het thema 'robuuste reserves' is naar tevredenheid afgerond.

Zelfevaluatie Auditcommissie

Eind 2020 heeft de Auditcommissie een zelfevaluatie gehouden. Daarbij zijn ook de terugkoppelingen vanuit de directeur-bestuurder en de organisatie meegenomen. De belangrijkste vaststelling is dat de Auditcommissie naar tevredenheid functioneert. De samenwerking tussen de Auditcommissie en de organisatie wordt als open, positief kritisch en plezierig ervaren.

Rapportages Financiën en Personeel

Aan de hand van deze periodieke rapportages wordt inzicht gegeven in de actuele stand van zaken.

7.4 Ledenraad

7.4.1 Werkwijze

De Ledenraad vertegenwoordigt de leden. De Ledenraad bestaat uit minimaal 35 en maximaal 40 leden. De Ledenraad controleert het beleid van het Bestuur en de Raad van Toezicht. De Ledenraad benoemt de nieuwe leden van de Raad van Toezicht op voordracht van de Raad van Toezicht. De Ledenraad bepaalt mede het beleid van de Vereniging. Dat gebeurt door vaststelling van het vijfjaarlijkse Strategisch Meerjarenplan (SMP). Lidmaatschap van de Ledenraad is onbezoldigd.

In 2020 waren er dertien vacatures: vijf in verband met reglementair terugtrekkende leden vanwege het volmaken van de tweede termijn, en acht leden waren herkiesbaar voor een tweede termijn. Deelname aan de Ledenraad is voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid om eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar herkozen te worden. Ledenraadsleden worden door de leden van Vogelbescherming gekozen. Dit kan digitaal of schriftelijk gedaan worden. De vacatures worden vervuld op basis van het hoogste aantal stemmen. Kandidaten die te weinig stemmen hebben gekregen, wordt gevraagd of zij in portefeuille gehouden mogen worden voor het vervullen van eventueel tussentijds ontstane vacatures. Alle vacatures zijn vervuld.

De Ledenraad kent een vergadercyclus van vier vergaderingen per jaar. De directeur-bestuurder is bij alle vergaderingen aanwezig. De leden van de Raad van Toezicht worden bij twee vergaderingen uitgenodigd, waarbij de Ledenraad en Raad van Toezicht met elkaar van gedachten kunnen wisselen en de Raad van

Toezicht toelichting kan geven over bepaalde genomen besluiten. In verband met de COVID-19-maatregelen hebben twee vergaderingen (mei en november) digitaal plaatsgevonden, met inachtneming van de daarvoor geldende wettelijke bepalingen.

7.4.2 Verslag Ledenraad in 2020

Jaarrekening 2019

De Ledenraad heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld. Vervolgens heeft de Ledenraad het Bestuur en de Raad van Toezicht decharge verleend voor het gevoerde beleid, respectievelijk toezicht over 2019.

Bestuursverslag 2019

Aan de hand van het Bestuursverslag 2019 heeft de Ledenraad het gevoerde beleid van 2019 besproken.

Jaarplan en begroting 2021

Bespreking van en advisering aan Bestuur en Raad van Toezicht met betrekking tot het jaarplan en begroting over 2021 heeft plaatsgevonden.

Voortgangsrapportages

De Ledenraad wordt periodiek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen binnen de Vereniging.

Actueel

De Ledenraad kreeg bij elke vergadering een overzicht van actuele beleidskeuzes.

Presentaties door het bureau

Tijdens de verschillende vergaderingen wordt de Ledenraad bijgepraat over onderwerpen waar Vogelbescherming zich mee bezighoudt, door middel van presentaties. Dit jaar zijn er presentaties gegeven over Basiskwaliteit Natuur en Wij & Wadvogels.

Verkiezing vicevoorzitter Ledenraad

De Ledenraad kiest uit zijn midden zelf een voorzitter en een vicevoorzitter. De zittingstermijn is vastgesteld op twee jaar. In de vergadering van november is de heer Rohde gekozen als vicevoorzitter voor een termijn van twee jaar.

Andere onderwerpen die in 2020 aan de orde zijn geweest:

- Terugkoppeling Ledenraadscommissies
- Benoeming leden Raad van Toezicht
- Evaluatie PolderPracht Terschelling
- Mosselconvenant
- Terugkoppeling zelfevaluatie Raad van Toezicht

- Contributieverhoging 2020
- Selectieprocedure directeur-bestuurder
- Achterbanraadpleging mosselvisserij
- Strategie BirdLife International
- Tone of Voice
- Standpunten op de website

7.4.3 Ledenraadsleden

Eind 2020 bedroeg het aantal ledenraadsleden 40. Een overzicht van de ledenraadsleden per 31 december 2020:

Commissie Bescherming Nationaal

- De heer K.J. Katsman (2020 gekozen tweede termijn) – voorzitter commissie
- De heer R.P.H. Beijaert
- De heer M.J.W. Bosch (2020 gekozen eerste termijn)
- De heer T. Burger
- Mevrouw L.J. van Leeuwen (2020 gekozen tweede termijn)
- De heer W.F.H. van Lint
- De heer J.H. Mooij
- Mevrouw K.T. Prak
- Mevrouw J. Schuyf
- Mevrouw L.C. Snippe (2020 gekozen eerste termijn)

Commissie Bescherming Internationaal

- De heer A.H. Dorresteyn - voorzitter commissie
- De heer J.A. van den Anel
- Mevrouw V.J.M. Bastiaans
- De heer T.D. de Boer
- De heer R. Eman - voorzitter Ledenraad
- De heer B.D. Everwijn (2020 gekozen eerste termijn)
- Mevrouw G.A. van der Lee (2020 gekozen eerste termijn)
- De heer P.R. Leyenaar (2020 gekozen tweede termijn)
- De heer P.A. Schaap
- Mevrouw A.C.W. Schering-Koster

Commissie Interne Organisatie

- De heer P.M. van Rooij – voorzitter a.i. commissie
- De heer E.C. Bouwmeester
- De heer H.A. Diephuis
- Mevrouw C. Hamburger (2020 gekozen eerste termijn)
- De heer R.P.M. Holtkamp
- Mevrouw A.E.S. Mogony
- Mevrouw A. Schouw (2020 gekozen eerste termijn)
- Mevrouw M. Verbeek (2020 gekozen eerste termijn)
- Mevrouw J.M.G.E. Vromans (2020 gekozen eerste termijn)
- Mevrouw N.H.C.A. de Wit

Commissie Communicatie

- De heer N.L.M. Gilissen – voorzitter commissie
- Mevrouw E.A. Aertse
- De heer E.P. Gille
- De heer J.M.G. Hermans
- De heer R.J. Kraan
- De heer M. Ligthart
- De heer W. Rohde – vicevoorzitter Ledenraad
- De heer J. Spits
- De heer A. van Sprang (2020 gekozen tweede termijn)
- De heer R. Tuinman (2020 gekozen eerste termijn)

7.4.4 Ledenraadscommissies

Er zijn vier ledenraadscommissies: Interne Organisatie, Communicatie, Bescherming Internationaal en Bescherming Nationaal. De commissies komen ten minste twee maal per jaar bijeen om de ledenraadsvergaderingen voor te bereiden. Daarnaast kunnen de commissies gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan de Ledenraad. Als een advies wordt overgenomen door de Ledenraad, wordt het vervolgens aangeboden aan het Bestuur.

Commissie Interne Organisatie

Taak: ondersteuning van de Ledenraad voor de dossiers verenigingsstructuur, organisatie van de Ledenraad (statuten en HR) en financiën. De commissie kent twee bijzondere commissies: de Kiescommissie (met daarin leden uit de gehele Ledenraad) en de Kascontrolecommissie.

Commissie Communicatie

Taak: ondersteuning van de Ledenraad voor de onderdelen marketing en communicatie, ledenwerving en fondswerving, beleid ten aanzien van jeugd en andere speciale doelgroepen. Een ‘bijzondere commissie’ onder de regie van de commissie Communicatie is de commissie Gouden Lepelaar. De voorgestelde ‘winnaar’ van de Gouden Lepelaar wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Bestuur.

Commissie Bescherming Internationaal

Taak: ondersteuning van de Ledenraad voor internationale dossiers, in het bijzonder voor de projecten over trekroutes waarvan Nederland deel uitmaakt. Het beleid van BirdLife International is hierbij een belangrijke leidraad.

Commissie Bescherming Nationaal

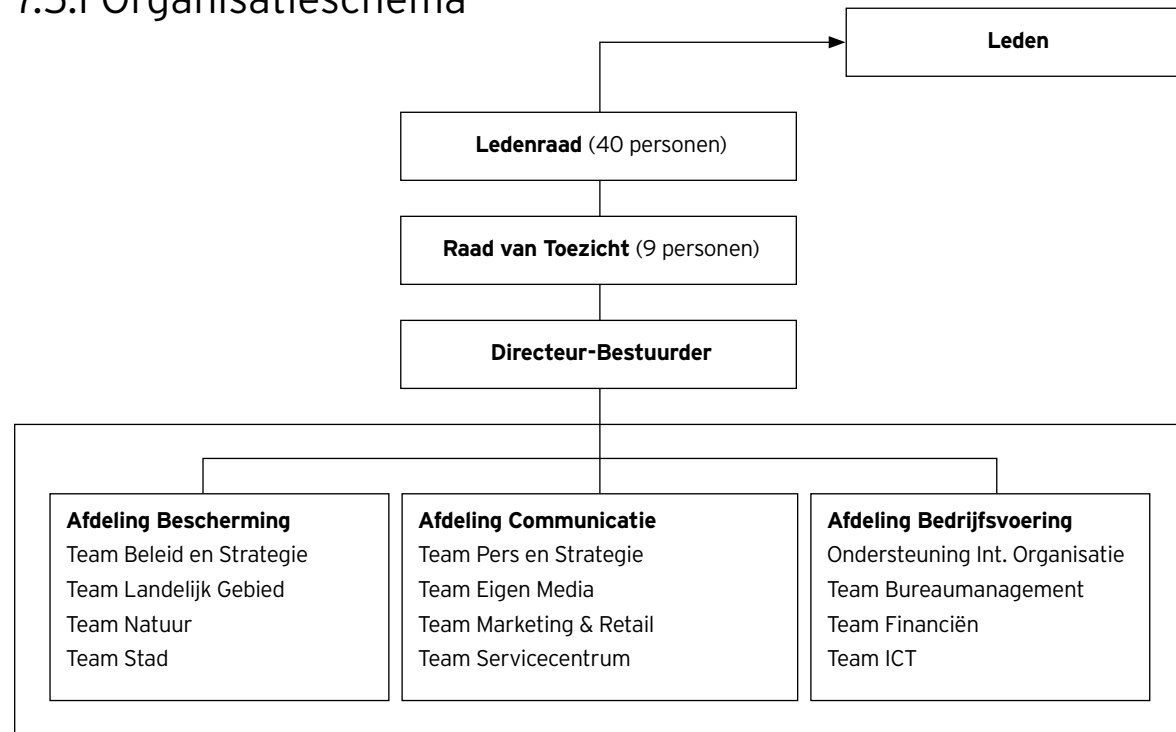
Taak: ondersteuning van de Ledenraad voor nationale dossiers, samenwerking met nationale beschermingspartners, wetenschappelijk onderzoek en Sovon.

7.4.5 Bijeenkomst met Ledenraad, Raad van Toezicht en Bestuur

Jaarlijks komen Ledenraad, Raad van Toezicht en Bestuur bijeen voor een informatieve bijeenkomst. Doel van deze bijeenkomsten is enerzijds de bevordering van informeel contact tussen de Ledenraadsleden, de Raad van Toezichtleden en de directeur-bestuurder onderling en anderzijds kennismaking met en verdieping in het werk van Vogelbescherming. In 2020 vond deze bijeenkomst in aangepaste vorm, wegens corona, plaats in Conferentiehotel Kontakt der Continenten en zonder de Raad van Toezicht. Het ochtenddeel werd ingevuld door de vergadering van de Ledenraad. De middag werd ingevuld met een excursie over de nabijgelegen voormalige Vliegbasis Soesterberg.

7.5 Bureau

7.5.1 Organisatieschema

7.5.2 Medewerkers

Op 31 december 2020 waren er 95 medewerkers in dienst bij Vogelbescherming. Daarvan waren er 76 in vaste dienst en 19 in tijdelijke dienst. 92 van de 95 medewerkers werken parttime. Op 31 december 2020 bedroeg het aantal FTE 73,8. In 2020 waren er 3 stagiair(e)s bij Vogelbescherming werkzaam en 5 WEP-vrijwilligers. Van de 95 medewerkers waren er op 31 december 2020 55 vrouw en 40 man. De gemiddelde leeftijd was in 2020 47,8 jaar.

Inzetbaarheidsbudget

In het kader van levensfasebewust personeelsbeleid is een inzetbaarheidsbudget ter beschikking gesteld aan alle medewerkers. Dit bestaat uit een tijddeel en een gelddeel. Het gelddeel is een netto vergoeding die wordt gefinancierd vanuit de werkkostenregeling en bedroeg in 2019 350 euro op basis van een fulltime dienstverband per medewerker.

(Strategisch) personeelsbeleid

In 2020 is met name ingezet op verzuimbeleid. Er was sprake van toenemend ziekteverzuim, met een belangrijk aandeel langdurig verzuim. Aan leidinggevenden werd een cursus ‘omgaan met verzuim’ gegeven en er werd een Sociaal Medisch Overleg ingesteld om leidinggevenden en bedrijfsarts in nauwer

contact te brengen. Inmiddels is er sprake van een neerwaartse trend.

Mede door de COVID-19-pandemie was de aandacht voor verzuim en oplopende werkstress in het verslagjaar sowieso een belangrijk punt van aandacht. Op allerlei manieren werd contact onderhouden met medewerkers, waarbij de leidinggevenden een prominente plaats kregen. In een in augustus 2020 gehouden enquête onder medewerkers werd veel waardering uitgesproken voor de snelheid waarmee vanaf de eerste lockdown zowel digitale als fysieke thuiswerkfaciliteiten werden aangeboden.

Door COVID-19, een personeelsswisseling bij HR en de verdere implementatie van de e-HRM-oplossing AFAS werd in het verslagjaar vooral aandacht besteed aan de HR-basis. We verwachten hiermee in de toekomst de vruchten te kunnen plukken van de basisadministratie en meer tijd voor kwalitatieve HR-zaken te hebben. Naast deze ‘basisstructuur’ zijn we erin geslaagd het in 2019 gestarte traject voor een nieuw functiegebouw af te ronden, arbeidsvoorwaarden aan te passen en af te stemmen op de Wet Arbeidsmarkt in Balans en de wet Wieg (Wet invoering extra geboorteverlof). Voor het partnerverlof is besloten dat we uit oogpunt van gelijkheid geen korting op het salaris toepassen. Een ander beleidsissue in 2020 was de vaststelling van een integriteitssysteem. We beschikken over de

volgende personele codes voor veiligheid en integriteit:

- Gedragscode privacy en informatieveiligheid
- Gedragscode integriteit
- Regeling Vertrouwenspersoon
- Klokkenluidersregeling
- Externe klachtencommissie

Zie verder vogelbescherming.nl/integriteitsbeleid.

In 2020 werkten we verder aan de invoering van adaptive management, een methode waarbij stapsgewijs naar een doel wordt gewerkt en waarbij we aanpassen in activiteiten doorvoeren bij gewijzigde omstandigheden. Voor 2021 staan de beleidsmatige onderdelen van het Strategisch Personeelsplan, zoals de kwalitatieve formatieplanning en het ontwikkelbeleid op de rol.

Initiatieven tot professionalisering en digitalisering

Met de uitvoering van het project e-HRM in 2019 konden vanaf 2020 twee ICT-oplossingen voor salarisverwerking en personeelsadministratie worden vervangen door een integraal e-HRM systeem, AFAS. Met de invoering hiervan worden administratieve taken van HR verlegd naar leidinggevende en medewerker, met tijdwinst voor iedereen. Hiernaast is er een begin gemaakt met de verbetering van de toegankelijkheid van HR-informatie voor medewerkers. Aan uitbreiding van de mogelijkheden van AFAS voor onder andere analyse-doeleinden en beheersing van de ICT-compliance werd in 2020 en wordt ook in 2021 gewerkt. Medio

2021 is de basis op orde en kan het strategisch beleid verder gestalte krijgen.

7.5.3 Privacy en informatieveiligheid

Via de per januari 2020 ingevoerde intranetsite is de informatie rondom privacy en informatieveiligheid beter toegankelijk gemaakt voor medewerkers. In het verslagjaar heeft Vogelbescherming geen meldingen van datalekken hoeven indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens. In dit jaar is extra aandacht besteed aan de toepassing van privacyregels bij door ons ingeschakelde telemarketingbureaus

7.5.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Vogelbescherming is al een aantal jaren bezig met verduurzaming, zowel op het gebied van personeel, gebouw als voorzieningen en gebruik van facilitaire middelen. In 2019 is door een groep medewerkers gesproken over mogelijkheden voor een verdere verbetering van duurzaamheid. Uit deze besprekingen zijn veel ideeën voortgekomen, zowel quick wins als langetermijnmogelijkheden. In eerste instantie zijn quick wins ingevoerd op het gebied van catering en mobiliteit, verdere verdieping vindt de komende jaren plaats langs de lijn van de aandachtsgebieden uit het Strategisch Meerjaren Plan, volgens het volgende schema:

	Binnen de organisatie	Buiten de organisatie
Vanuit social principes (MVO)	I Duurzaam HR-beleid waarbij het op alle gebieden gaat om gelijke behandeling (potentiële) medewerkers, duurzame inzetbaarheid, gezondheid, veiligheid, social return en duurzaam vrijwilligersbeleid. Waar mogelijk sturen op diversiteit.	II Leveranciersbeoordeling op sociale aspecten (bijvoorbeeld social return) en ketenverantwoordelijkheid bij productie in andere landen. Partnerbeoordeling op sociale aspecten.
Vanuit ecologische principes (DO)	III Vliegereizen, woon-/werk- en zakelijk verkeer, catering, afvalverwerking, gebruik van verbruiks- en gebruiksmiddelen, gebouw, communicatiemiddelen en verpakkingsmaterialen, CO ₂ neutraliteit.	IV Leveranciersbeoordeling op ecologische en milieu-/klimaataspecten. Partnerbeoordeling op ecologische aspecten.

Ook hier was er in het verslagjaar sprake van vertraging in activiteiten als gevolg van de pandemie. Aan het eind van 2020 is een kerngroep MVO in het leven geroepen. Aan de hand van een uitgebreide checklist worden keuzes gemaakt voor in toenemende mate circulair werken, bouwkundige aanpassingen en duurzame inzetbaarheid. Juist door de pandemie zien voorkeuren van medewerkers hoe en op welke manier ze graag willen werken er wezenlijk anders uit dan hiervoor. De door de medewerkers ingebrachte wensen worden meegewogen in een in 2021 op te stellen plan voor bouwkundige aanpassingen zowel ten gunste van het klimaat als ten gunste van het algemene welbevinden en werkklimaat van de medewerkers.

Ontwikkeling van medewerkers, gezondheid en duurzame inzetbaarheid staat al een aantal jaar centraal. Verder bieden we als Vogelbescherming ruimte aan stagiair(e)s van velerlei opleidingen om zich bij ons te bekwamen en hebben we werkervaringsplaatsen. Op die manier vergroten we de kansen op de arbeidsmarkt voor betrokkenen.

Ons inkoopbeleid kenmerkt zich door de inkoop van producten en diensten met een maximale duurzame waarde. Naast de prijs wordt de impact op mens en milieu meegewogen bij de aanschaf, net als de wijze waarop onze inkoop kan bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen van Vogelbescherming. Bij alle nieuwe contracten kijken we naar milieucriteria (bijvoorbeeld energiezuinige apparatuur, transportkosten, verpakingsmaterialen, schoonmaakmiddelen), dierenwelzijn en ‘social return’. In 2020 is een aanzet gemaakt voor een integrale checklist voor het in zee gaan met andere partijen. Hierbij worden MVO-aspecten ook meegenomen. De checklist is in het voorjaar van 2020 ingevoerd.

7.5.5 Risicobeheersing

Organisatie

Vogelbescherming beheert met behulp van een risico-instrument op gestructureerde wijze de belangrijkste risico's die de organisatie kunnen raken. Het

systeem van risicomanagement is van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder tot aan de operationele en ondersteunende afdelingen verankerd in de organisatie.

Met behulp van het risico-instrument kan Vogelbescherming beter anticiperen op mogelijke risico's door het tijdig nemen van effectieve beheersmaatregelen waarmee we de continuïteit van de organisatie waarborgen. Door al in een vroeg stadium na te denken over mogelijke risico's kunnen we ervoor zorgen dat het geen risico's worden, of kunnen we eventuele ernstige gevolgen ervan beperken. Het dossier wordt steeds actueel gehouden. Actuele zaken zoals informatiebeveiliging, privacybescherming en grote projectrisico's worden tijdig in het risicodossier verwerkt.

Risicodossier

Het risicodossier is opgebouwd volgens het ‘impact = kans * effect-uitgangspunt’. Het bevat alle geïnventariseerde risico's en bestaat uit de volgende componenten:

- oorzaak en gevolg risicofactoren
- omschrijving risico
- risicocategorie (financieel, kwaliteit/reputatie, organisatie, continuïteit, personeel)
- kans
- effect
- impact
- tolerantie (mate van acceptatie)
- huidige (preventieve) maatregelen
- aanvullende maatregelen.

Op basis van het risicodossier worden de risico's gevisualiseerd in zogeheten heatmaps. In deze heatmaps is in één oogopslag te zien waar de potentiële risico's zitten en waar de verschuivingen zich bevinden ten opzichte van de voorgaande periode. Voor een goededoelenorganisatie is de impact van een probleem rondom reputatie altijd hoog. Daarom is voor de risicocategorie kwaliteit/reputatie de tolerantiedrempel standaard laag. Voor de andere categorieën is die meestal beperkt.

Voornaamste risico's

Strategische risico's/kwaliteit/reputatie

Voornaamste risico's Imagoschade als gevolg van een incident. Dit kan van alles zijn, van een meningsverschil over een nalatenschap, interne fraude, ondeugdelijke wetenschappelijke onderbouwing, tot een vertrouwensbreuk tussen Raad van Toezicht en Bestuur. Het is niet altijd mogelijk om deze incidenten te voorkomen, daarom is het goed om naast preventieve maatregelen er ook voor te zorgen dat adequaat opgetreden kan worden in geval van een incident. De verwachte impact van imagoschade voor goededoelenorganisaties is zeer groot en de risicobereidheid op dit gebied van imagoschade is dan ook laag.	Getroffen maatregelen • Zorgvuldige selectie externe partijen aan de hand van vastgestelde criteria. • Richtlijn Fraude. • Interne beheersing op orde. • Relevante verzekeringen afgesloten. • Zorgvuldig personeelsbeleid. • Goed contact met stakeholders. • Goede afstemming met notaris en nabestaanden. • Bevoegdheden verschillende interne organen goed vastgelegd in statuten en reglementen. • Actueel draaiboek crisisteam op orde.
--	--

Operationele risico's / continuïteit

Voornaamste risico's Dit betreft omstandigheden waardoor de continuïteit van de organisatie in gevaar kan komen. Hierbij valt te denken aan het afbranden van het kantoorpand, maar ook aan problemen met het relatiebeheersysteem of een crash van de ledendatabase. De te verwachten impact hiervan op de continuïteit van de organisatie varieert van gemiddeld tot zeer groot (crash ledendatabase). De risicobereidheid is beperkt.	Getroffen maatregelen • Actuele back-up op verschillende fysieke locaties. • Periodieke restoreprocedures. • Periodieke brandweeroefeningen. • Jaarlijkse brandweerinspectie. • Mogelijkheid tot thuiswerken. • Contract voor support en onderhoud relatiebeheersysteem. • Contractuele afspraken over back-up en recovery database. • Wekelijkse vulnerability scans. • Calamiteitentest uitgevoerd. • Jaarlijkse pen & hacktest.
--	---

Financiële risico's

Voornaamste risico's Wegvallen van grote bron van inkomsten, zoals de Nationale Postcode Loterij, grote terugloop in leden, of minder inkomsten uit nalatenschappen dan in de begroting is opgenomen. De impact die dit met zich mee kan brengen varieert van gemiddeld tot zeer groot. De mate van beïnvloeding varieert. De risicobereidheid is beperkt.	Getroffen maatregelen • Goed contact onderhouden met leden en andere stakeholders. • Conservatief begrotingsbeleid: niet toegezegde inkomsten uit subsidies worden niet begroot, voor periodieke baten als nalatenschappen wordt begroot op ervaringscijfers • Begroting monitoren met tussentijdse rapportages, waardoor tussentijdse bijsturing mogelijk is. • Bij tekort inzet continuïteitsreserve en adequaat vermogens- en beleggingsbeleid. • Up-to-date financiële administratie ten aanzien van opbrengsten en verplichtingen.
--	--

Compliance-risico's

Voornaamste risico's Niet voldoen aan wet- en regelgeving. Het gaat om privacywetgeving, specifieke regelgeving voor een goede doelenorganisatie (ANBI, CBF-erkenning-regeling), algemene fiscale, personele regelgeving.	Getroffen maatregelen - Bewustzijn bij medewerkers en management voor reageren op externe ontwikkelingen op het gebied van compliance. - Continue scholing medewerkers op de verschillende wetgevingsgebieden. - Actualiteiten: afronding uitvoeringsplan invoering privacy en informatieveiligheid. - Uitvoeringsplan fiscale compliance. - Voortdurend monitoren bevindingen accountant op het gebied van interne beheersing.
---	--

Vooraf de compliance-risico's op het gebied van privacy, informatieveiligheid en integriteit krijgen steeds meer aandacht. Zie hierover elders in dit verslag.

De inhoudelijke rol voor het actueel houden is toebedeeld aan de controller en de verenigingssecretaris. Deze adviseren de directeur-bestuurder / MT gevraagd en ongevraagd over de gevolgen van bepaalde besluiten of actuele risico's die zich aandienen.

Proces van risicomanagement

Het risico-dossier wordt tweemaal per jaar en indien nodig vaker besproken in het MT. Daaruit volgen indien nodig maatregelen en wordt er bekeken of er nieuwe risico's voor de organisatie aan het dossier moeten worden toegevoegd. De Auditcommissie van de Raad van Toezicht bespreekt het risicodossier jaarlijks met de directeur-bestuurder en wordt meteen op de hoogte gebracht als zich tussentijds nieuwe en grote risico's voordoen. De Auditcommissie deelt de bevindingen vervolgens met de gehele Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft als toezichthouder hierin een controlerende en adviserende functie. Naast de halfjaarlijkse beoordeling gebeurt het volgende:

- Bij elk bestuursbesluit wordt vastgesteld wat de mogelijke risico's zijn die hieraan verbonden zijn. Als er sprake is van risico's voor de hele organisatie worden deze in het risico-instrument opgenomen.
- Er is een issuerapportage ingevoerd, waarbij nieuwe omstandigheden die zich voordoen, direct beoordeeld worden. Dit wordt vastgelegd in het risicodossier.

De volgende algemene beheersinstrumenten met betrekking tot risicobeheersing en interne controle zijn operationeel:

- Periodieke financiële rapportages (4-maands)
- Periodieke voortgangsrapportage (4-maands)
- Procuratieregeling voor het aangaan van betalingen en verplichtingen
- Periodieke bespreking van bevindingen naar aanleiding van de rapportages van de Auditcommissie
- Aandacht voor opvolgen aanbevelingen accountant op management- en bestuursniveau
- Gedragscodex Goede Doelen Nederland
- Strategisch Meerjaren Plan
- Alle projectplannen bevatten een risicoparaagraaf
- AO is in aanzet beschreven (Handboek AO/IB)
- Richtlijn Fraude
- Risicodossier

In 2019 heeft een marktonderzoek plaatsgevonden naar een ICT-oplossing die kan ondersteunen bij compliance en risicomanagement. In het verslagjaar is nog geen besluit genomen over de aanschaf hiervan. Om een integraal risicomanagement en beheersingssysteem goed in te richten en ook daadwerkelijk operationeel en actueel te houden is dit zeer gewenst. In 2020 is als eerste aanzet begonnen met een ICT-oplossing voor procesbeheersing. Door te beginnen met procesmanagement komen rollen van functionarissen scherper in beeld. Hiermee is ook beter te duiden welke medewerker voor de beheersing van welk risico verantwoordelijk is. De oplossing voor procesbeheer kan geïntegreerd worden met een veel gebruikte ICT-oplossing voor risicomanagement.

De coronacrisis (COVID-19)

De coronacrisis heeft impact op alle onderdelen van de wereldwijde samenleving en dus ook op Vogelbescherming:

- Baten van particulieren kunnen afnemen omdat de vrij te besteden inkomens afnemen, waardoor de geefbereidheid minder wordt. In het voorjaar van 2020 waren er geen aanwijzingen dat zich dit al snel voor zou gaan doen. Integendeel, de belangstelling voor vogels en natuur nam sterk toe, zoals elders in het Bestuursverslag is toegelicht. De belangstelling leidde ook tot hogere ledenaantallen en hogere inkomsten uit particuliere donaties en contributies. In het voorjaar van 2020 werd nog ingeschat dat er een economische malaise zat aan te komen met een reëel risico van afnemende middelen. Gezien de stabilisering en zelfs groei van de economie, mede dankzij financiële injecties van overheden is het komende jaar geen verdere afname van de baten te verwachten, maar in onze reservepositie en formatiebeheersing houden we vooralsnog rekening met een mogelijk snelle negatieve ontwikkeling. Een daling van 10 tot 20 procent ligt tussen de 750.000 euro en 1.500.000 euro.
- Baten van overheden, overheid gefinancierde organisaties en Nationale Postcode Loterij kunnen eveneens op termijn gaan afnemen. Ook hier geldt dat voor 2021 geen grote risico's worden voorzien. Teruglopende baten kunnen voor enige tijd goed opgevangen worden, zodat er voldoende ruimte en tijd is om bij te sturen in de toekomstige begrotingen.
- Aan de hand van periodieke projectbeoordelingen wordt bekeken in hoeverre zich deze situaties zullen voordoen en wat de financiële gevolgen zullen zijn. Een grotere zorg is dat het vergroten van de impact van Vogelbescherming conform de SMP-doelen in gevaar komt. Aan het SMP 2020-2025 is ook een batengroeistrategie verbonden. Door ook in 2021 te blijven investeren in fondsenwervingsacties verwachten we ook nu nog groei te realiseren, zij het mogelijk trager dan in de meerjarenbegroting wordt voorzien. Het maken van keuzes binnen de SMP-doelen zal dan ook steeds nadrukkelijk op de bestuursagenda blijven staan.

7.5.6 Ondernemingsraad

- De Ondernemingsraad (OR) kwam in 2020 vijf keer (online) bijeen met de directeur-bestuurder, waarvan viermaal voor een Overlegvergadering en eenmaal voor een informeel gesprek. Ook heeft de

- OR met de Raad van Toezicht gesproken. De OR heeft verder diverse interne beraden gehad in kleinere en grotere gezelschappen.
- Het beleid in verband met de invoering van de WAB (Wet arbeidsmarkt in balans) is besproken.
 - De gedragscode integriteit is besproken.
 - Gesproken is over de diverse duurzame initiatieven binnen Vogelbescherming en hoe we dit kunnen formaliseren in een nieuw MVO-beleidsstuk.
 - De (secundaire) arbeidsvoorwaarden zijn op enkele punten aangepast en voldoen nu weer aan actuele wet- en regelgeving.

7.6 Beloning Directie en Raad van Toezicht

Vogelbescherming streeft naar een zo hoog en goed mogelijke besteding van de ontvangen middelen uit contributies, donaties en alle andere baten aan de primaire doelstellingen:

- Bescherming van vogels en hun leefgebied
- Activeren van de samenleving t.b.v. vogels en natuurbescherming.

Van elke euro die wordt ontvangen besteden we 80 tot 90 cent aan deze doelen. Het resterende deel wordt uitgegeven aan fondsenwerving en administratie- en beheerkosten. We werken er voortdurend aan zo efficiënt mogelijk te werken om het aandeel van onze middelen die we besteden aan de primaire doelen zo hoog mogelijk te houden. De beloning van de directeur-bestuurder valt onder de administratie- en beheerkosten, net als de beloning van alle organisatie-ondersteunende functies. De directeur-bestuurder is naast zijn managementrol degene die onderhandelt tot en met ministers aan toe over de belangen van bescherming van vogels.

Door een goede marktconforme beloning aan te bieden kunnen we een directeur-bestuurder aanstellen die over de kwaliteit beschikt de organisatie goed te kunnen besturen en in staat is de ruim 90 medewerkers van onze organisatie mee te nemen in het bereiken van impact bij de bescherming van vogels en hun leefgebied.

De beloning van de directeur-bestuurder wordt door de Raad van Toezicht jaarlijks vastgesteld. Hierbij houdt de RvT zich aan de afspraken die landelijk gelden voor organisaties met een CBF-erkenning (zie hierna). Zie hiervoor de GDN-regels beloning bestuurder.

Vogelbescherming is een erkend goed doel. Dat betekent dat door het Centraal Bureau Fondsenwerving

(www.cbf.nl) ook jaarlijks getoetst wordt of de beloning van de bestuurder binnen de gemaakte afspraken valt. De berekening van de beloning wordt in het externe jaarverslag gepubliceerd zodat leden en andere belanghebbenden de hoogte van de beloning kunnen zien.

Uitgangspunt bij de landelijke regels is dat de beloning in verhouding moet staan met de zwaarte van de functie en de complexiteit van de organisatie. Volgens deze regels is het maximale bruto-salaris voor de directeur-bestuurder bij een organisatie met de omvang van Vogelbescherming 141.765 euro per jaar. Het bruto jaarsalaris ad 123.200 euro van de directeur-bestuurder van Vogelbescherming blijft onder deze maximumnorm. De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in het najaar van 2020. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Raad van Toezicht de regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties van Goede Doelen Nederland (www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Vogelbescherming Nederland vond plaats door de RvT in de vergadering van december 2020. Dit leidde tot een BSD-score van 485 punten, aan deze score is het hier bovengenoemde maximaal jaarinkomen van 141.765 euro verbonden. Het maximale jaarinkomen 2020 inclusief de belaste vergoedingen en bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen, en overige beloningen op termijn bedroegen voor de directeur-bestuurder van Vogelbescherming in totaal 140.971 euro. Dit bedrag blijft binnen het in de regeling opgenomen maximumbedrag van 201.000 euro voor het jaar 2020.

De belaste vergoedingen en bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten.

De leden van de Raad van Toezicht en de Ledenraad werken op vrijwilligersbasis en ontvangen geen bezoldiging, behalve een vergoeding (binnen de fiscale regels) voor het reizen van en naar bijeenkomsten.

7.7 Financieel beleid

Algemeen

Het operationele resultaat in 2020 is 2,7 euro miljoen positief. Dit is 5,7 miljoen euro beter dan was begroot: er was, voor inzet van bestemmingsreserves en -fondsen, een negatief resultaat begroot van 2,9 miljoen euro. Dit verschil is te verklaren door:

- Hogere baten van totaal 5,0 miljoen euro, veroorzaakt door:
 - baten particulieren 4,0 miljoen euro, veroorzaakt door gestegen baten van contributies en donaties ad 0,4 miljoen euro en van nalatenschappen ad 3,6 miljoen euro. Met name de hogere baten van nalatenschappen droegen bij aan de forse stijging van deze post.
 - (verwerkte) opbrengsten van projectsubsidies (1,2 miljoen euro).
 - hogere opbrengsten van bedrijven en overige organisaties (0,2 miljoen euro),
 - lagere opbrengsten als tegenprestatie van leveringen en diensten (0,4 miljoen euro).
- Lagere lasten van totaal 0,5 miljoen euro, veroorzaakt door achterblijvende uitgaven bij beschermingsprojecten, gecorrigeerd voor hogere lasten op het gebied van activering samenleving en beheer en administratie.
- Hogere financiële baten en lasten, voornamelijk als gevolg van beleggingsresultaten (0,072 miljoen euro). Dit is met name veroorzaakt door een positief koersresultaat, waarmee ook de negatieve effecten van de door de banken ingevoerde negatieve rente werden afgedekt.

In zowel de baten als de lasten is een bedrag van 2,7 miljoen euro voor de aanschaf van agrarische grond opgenomen. Uit het uitgavenpatroon blijkt duidelijk dat met name beschermingsprojecten achterbleven in de geplande uitvoering. De sterke groei van ledenaantallen, effecten van campagnes en de aanschaf en implementatie van een Customer Data Platform leidden in het verslagjaar tot hogere wervingskosten en kosten van administratie en beheer. Juist door de tijdelijke activiteitendip als gevolg van de pandemie ontstond er in het verslagjaar de mogelijkheid om verbeteracties voor de ondersteunende organisatie en fondsenwerving te starten. Dit zal nog doorzetten in 2021, waarna we verwachten dat in het verslagjaar 2021 de uitgaven ten behoeve van beschermingsactiviteiten en activiteiten in het kader van activering van de samenleving zullen toenemen tegenover stabiliserende en organisatie-uitgaven.

Voor de resultaatverdeling, zie paragraaf 2.2 van de jaarrekening.

Investeringsen

Er hebben in 2020 investeringen plaatsgevonden in immateriële vaste activa (softwareontwikkeling voor het CDP). Sinds 2018 worden ICT-investeringen waarvan de economische levensduur gezien de snelle ontwikkelingen op dit gebied niet vastgesteld kan worden voorzichtigheidshalve zoveel mogelijk ten laste van de exploitatie genomen. Alleen investeringen met een zekere economische levensduur worden nog geactiveerd.

Materiële investeringen in 2020 betroffen met name de vervanging van werkplekvoorzieningen. Hier was weliswaar sprake van extra uitgaven door het treffen van voorzieningen voor thuiswerken, maar de uitgaven voor hardware en meubilair voor het kantoor waren juist weer lager. Door de voorgenomen cloudverhuizing in 2021 zullen investeringen voor hardware en software in de toekomst verder gaan afnemen en meer in exploitatie-uitgaven voor licenties en beheer overgaan.

Liquiditeit en solvabiliteit

Vogelbescherming beschikt over een gezonde liquiditeitspositie (zie 2.5.6 van de jaarrekening) en is voldoende solvabel (solvabiliteit is graadmeter voor de vermogenspositie). De current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden) is 1,9. Een current ratio hoger dan 1,5 wordt als gezond beschouwd. De solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen) is 0,55 (factor hoger dan 0,5 wat als gezond wordt beschouwd). Bij de laatste geldt wel dat deze vertekent als gevolg van het grote aandeel van bestemmingsfondsen, dat de komende jaren uitgegeven zal worden aan door derden bepaalde bestemmingen.

Zoals uit de balans blijkt beschikt Vogelbescherming ultimo 2020 over 26,8 miljoen euro aan liquide middelen. Van een groot deel van deze uitgaven is door derden bepaald waar deze de komende jaren aan uitgegeven moeten worden:

- 5,7 miljoen euro ligt vast in bestemmingsfondsen
- 14,1 miljoen euro is vooruitontvangen van financiers, te besteden aan specifieke projecten. Een groot aandeel hierin is het project Holwerd aan Zee met 11,5 miljoen euro.

Per saldo is er sprake van vrije liquide middelen ten bedrage van 7,0 miljoen euro. Een bedrag van deze omvang is nodig om de continuïteit van onze organisatie te borgen en flexibel in te kunnen spelen op het meefinancieren van projecten en ontplooiën van

activiteiten die niet of niet geheel door derden worden gefinancierd. Dit bedrag geeft ons de mogelijkheid om wendbaar te zijn en op actuele gebeurtenissen in te spelen.

Besteed aan de doelstelling

In totaal is 82 procent van de lasten besteed aan de doelstelling. Dit is hoger dan in 2019 (78 procent). Deze stijging is met name het gevolg van hogere baten als gevolg van de hiervoor genoemde meevallers op de nalatenschappen.

Besteed aan fondsenwerving

In totaal bedraagt het 'percentage kosten fondsenwerving' 9,7 procent van de totale baten uit fondsenwerving. Ondanks dat de tot 2017 door het Centraal Bureau Fondsenwerving gehanteerde norm van 25 procent maximale kosten is afgeschaft, blijft Vogelbescherming de kosten in verband met fondsenwerving nauwgezet volgen. In paragraaf 2.7.9 van de jaarrekening wordt de besteding nader toegelicht. Fondsenwervende acties gaan altijd samen met het verstrekken van voorlichting over de desbetreffende fondsenwerving. De kosten voor ledenwerving en -binding beogen grotere betrokkenheid bij de missie van Vogelbescherming. De kosten voor fondsenwervende acties, ledenwerving en -binding worden voor 75 procent toegerekend aan de kosten eigen fondsenwerving. Via mailingacties aan de leden worden de fondsen geworven. Aan de besteding ligt een projectplan ten grondslag en de binnenkomende gelden worden in een bestemmingsfonds opgenomen. Het beleid is erop gericht de besteding binnen drie jaar na het jaar van ontvangst te hebben afgerond. De opbouw van de bestemmingsfondsen is te vinden in paragraaf 2.5.7 van de jaarrekening.

Besteed aan beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie bedragen 8,4 procent van de totale lasten, wat 1,2 procent lager is dan in 2019. Ten opzichte van 2019 is het absolute bedrag met 266.000 euro toegenomen. Het aandeel kosten beheer en administratie betreft voor het merendeel vaste kosten, waarbij in 2020 extra inhuur heeft plaatsgevonden voor de uitvoering van de dagelijkse taken. Een andere reden van de stijging is de terughoudendheid bij het activeren van ICT-kosten. Wanneer in 2023 de afschrijvingen in verband met de in 2018 gedane ICT-investeringen in het CRM-systeem aflopen, zullen de kosten van administratie en beheer weer kunnen stabiliseren.

Omvang en functie van reserves en fondsen

Voor de opbouw van de reserves en fondsen, zie paragraaf 2.5.7 van de Jaarrekening.

Beleggingsbeleid

Een specificatie van de belegde gelden is te vinden in paragraaf 2.5.3 van de Jaarrekening. De opbouw van de liquide middelen is te vinden in paragraaf 2.5.6 van de Jaarrekening.

Een beperkt deel van de beschikbare liquide middelen is aangemerkt als 'belegbaar vermogen'. Beleggen vindt plaats in aandelenfondsen. De keuze van onze beleggingsportefeuille wordt grotendeels bepaald door het begrip 'verantwoord'. We volgen hierin de Goede Doelen Nederland-richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen. Vogelbescherming hanteert een zeer voorzichtig beleid. Voorop staan duurzaamheid, integriteit en risicospreiding. Ultimo 2018 is een beleggingsstatuut vastgesteld, waarin de beleggings spelregels gedetailleerd zijn vastgelegd.

7.8 Jaarplan en Begroting 2021

Het Jaarplan en de bijbehorende begroting 2021 zijn begin 2021 vastgesteld en vormen de leidraad voor de uitvoering van activiteiten en daaraan verbonden uitgaven in 2021. De begroting is opgenomen als bijlage van de jaarrekening 2020. Het verwachte eindresultaat voor inzet van de reserves is 3,8 miljoen euro negatief. Dit resultaat komt geheel ten laste van de bestemmingsfondsen en de bestemmingsreserves.

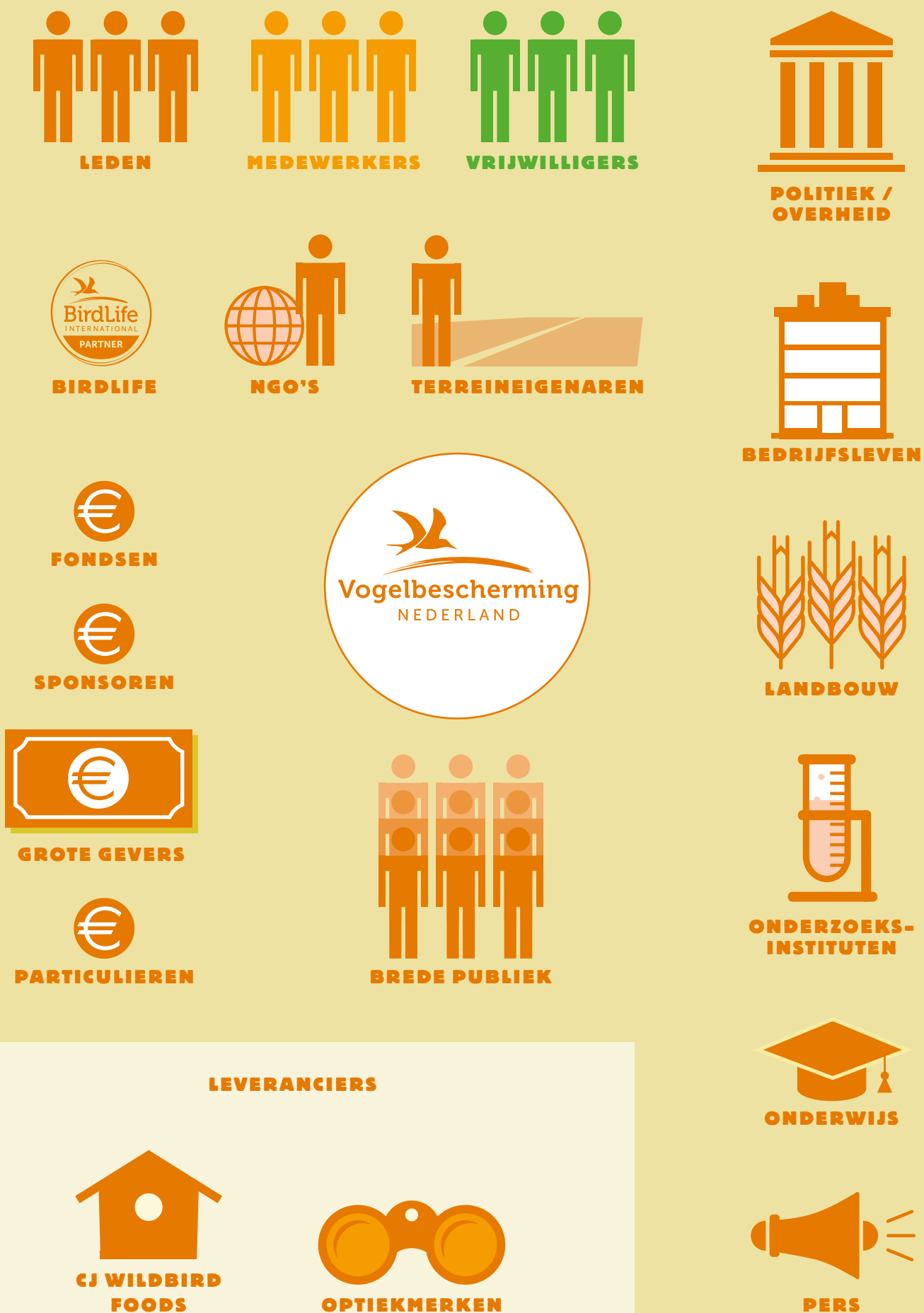
De personeelsbezetting voor 2021 is geraamd op een hoger niveau dan 2020: 76,3 fte tegen 72,7 fte in 2020. Voor de bepaling van de maximale formatie wordt de interne sturingsnorm 'aandeel lasten van vast personeel op de ongelabelde baten' van 50 procent gehanteerd. In 2021 is dit aandeel 47 procent (2020 = 49 procent) op basis van de begrote vaste salariskosten van 4.959.000 euro (2020 = 5.011.000 euro) en de begrote ongelabelde baten van 10.571.000 euro (2020 = 10.193.636 euro). Structurele toename van vaste personeelslasten is alleen mogelijk als nieuwe vaste middelen zich aandienen.

8.

8. COMMUNICATIE MET DE BELANGHEBBENDEN

8. COMMUNICATIE MET DE BELANGHEBBENDEN

Achterban

Dankzij de leden kan Vogelbescherming onafhankelijk en met gezag opereren. Alle leden die dat willen ontvangen het magazine Vogels (oplage 151.000), waarin Vogelbescherming resultaten meldt van beschermingsactiviteiten en we tegelijk kennis aanbieden die tot bewondering van en verwondering over vogels kan leiden. Het ledenblad wordt goed gewaardeerd (8,4). De leden volgen ons ook via sociale media en ze hebben abonnementen op onze digitale nieuwsbrieven.

De vele vrijwilligers van Vogelbescherming krijgen aanvullende informatie via een extranet met daarop nieuwsberichten. Het is ook een medium waarop kennis wordt uitgewisseld. Daarnaast is er veel 1-op-1 contact tussen de contactpersoon bij Vogelbescherming en individuele vrijwilligers. Vrijwilligersgroepen hebben ook onderling veel contact. Daarnaast is er een jaarlijkse dag voor alle vrijwilligers waarbij iedereen elkaar kan ontmoeten; in 2020 kon die helaas niet doorgaan en hebben we ons moeten beperken tot een boodschap via een webvideo. Vogelwerkgroepen ontvangen tweewekelijks een e-mail met relevante berichten.

Medewerkers krijgen naast intranet, e-mail, afdelings- en teamoverleggen én 1-op-1-contacten informatie vanuit de organisatie - lief en leed - tijdens de tweewekelijkse informele bijeenkomsten op het binnenpleintje van het gebouw. Tijdens het verslagjaar werden dergelijke momenten digitaal georganiseerd.

Professionals

Met vele groepen professionals heeft Vogelbescherming contact. Onze rol daarbij is vaak die van kennisinstituut, maar evenzeer die van pleitbezorger. Professionals kunnen zowel medestanders zijn als het gaat om het nastreven van een wereld met een rijke verscheidenheid aan natuur en vogels als tegenstanders. Soms is de medestander op een ander moment een tegenstander en vice versa. Onze inzet is altijd partijen te verbinden op basis van goed onderbouwde kennis.

Kennis bieden we aan op alle niveaus, van door ons geëntameerd wetenschappelijk onderzoek naar lacunes in de kennis over vogels en hun bescherming, tot aan

zeer laagdrempelige informatie. En alles wat daar-tussen zit. In 2020 hebben we bijvoorbeeld voor professionals in het stedelijk gebied onze website over natuurinclusief bouwen verder gevuld. En hebben we via het platform LessonUp docenten in het primair en voortgezet onderwijs voorzien van digitale lessen over vogels.

Met overheden en politiek bestuur communiceren we vaak in 1-op-1 verband, vaak vanuit onze rol als pleitbezorger voor vogels en natuur. Met goed onderbouwde kennis proberen we beleidskeuzes te beïnvloeden. Op andere momenten worden we uitgenodigd om onze expertise of als vertegenwoordiger van de natuur. Zo hebben we in 2020 een belangrijke rol gespeeld bij de onderhandelingen over een Noordzeeakkoord en hebben we contact gehad met partijen in het Europe-parlement om ervoor te zorgen dat het nieuwe landbouwbeleid natuurvriendelijk zou worden. Dat lukte niet. Wel lukte het om steun te verwerven voor een voorgestelde biodiversiteitsstrategie. Ook die werd aangenomen door het EU-Parlement, al staat die haaks op het landbouwbeleid.

Soms is Vogelbescherming gedwongen om de welwillende communicatie in te ruilen voor andere middelen zoals via gerechtelijke procedures, bijvoorbeeld rondom het afschot van ganzen en smienten, of het mobiliseren van publieke steun via vrije publiciteit.

Vogelbescherming informeert de pers over resultaten, misstanden, manieren om laagdrempelig bij te dragen aan vogels beschermen en over mogelijkheden om van vogels te genieten. Vogelbescherming weet daarbij steeds vaker in te spelen op de belangstelling van de regionale pers. We benaderen de pers via persberichten (al dan niet met (bewegend) beeld), het online medium Nature Today, 1-op-1 contacten en soms een persex-cursie.

Financiers

Vogelbescherming is een onafhankelijke organisatie. Daarvoor zorgt de financiële steun van particulieren. Daarnaast ontvangen we van een breed scala aan partijen financiering. Een belangrijke partij hierin is de Nationale Postcode Loterij die ons jaarlijks steunt met 1,8 miljoen euro, steeds voor een periode van vijf jaar. Deze financiers informeren we op maat, op de manier zoals zij dat wensen. In sommige gevallen gaat het om

een gedetailleerde verslaglegging en tussenrapportages van projecten, in andere gevallen om rapportages op hoofdlijnen. Indien mogelijk laten we 'in het veld' zien welke maatregelen zijn genomen.

Brede publiek

Vogelbescherming wil een breed publiek informeren over vogels en natuur en waar mogelijk ook motiveren om mee te doen met beschermen op een manier die het meest aansprekend wordt gevonden. Hoe mensen mee willen doen verschilt sterk. Voor sommigen betekent dat een bedrag overmaken, anderen zetten hun vrije tijd in, of kopen vogelvriendelijke producten en richten hun tuin of balkon vogelvriendelijk in. We richten ons op het brede publiek via een breed palet aan communicatiemiddelen, zoals campagnes, evenementen en acties en sociale media. Naast onze eigen communicatiemiddelen zijn we voor een groot deel afhankelijk van in hoeverre redacties onze materialen overnemen.

Leveranciers

Vogelbescherming werkt met een reeks bedrijven samen om vogels en hun leefgebieden te kunnen beschermen. Bijzonder is de relatie van Vogelbescherming met CJ WildBird Foods. De vogelproducten die dit bedrijf op de markt brengt met het logo van Vogelbescherming brengen bij duizenden mensen vogelplezier, zorgen voor vogelvriendelijke tuinen en balkons en bovendien voor een grotere zichtbaarheid van Vogelbescherming. Communicatie met de bedrijven waarmee we samenwerken vormt altijd maatwerk.

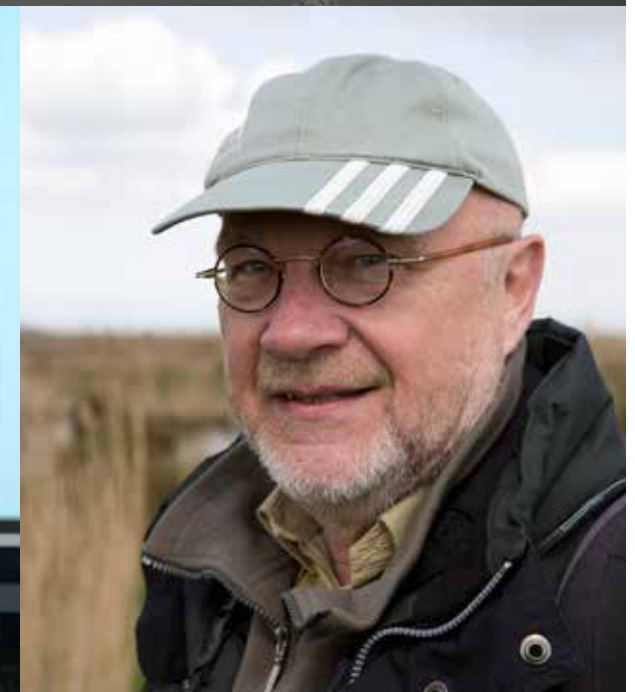
Samenwerkingspartners

Vogelbescherming verbindt partijen en maakt deel uit van vele samenwerkingsverbanden. Dat is een strategische keuze. We kunnen het niet alleen. Samenwerken doen we om kennislacunes te vullen, voorbeeldprojecten uit te voeren en om op voldoende schaalgrootte veranderingen te bewerkstelligen voor vogels en natuur.

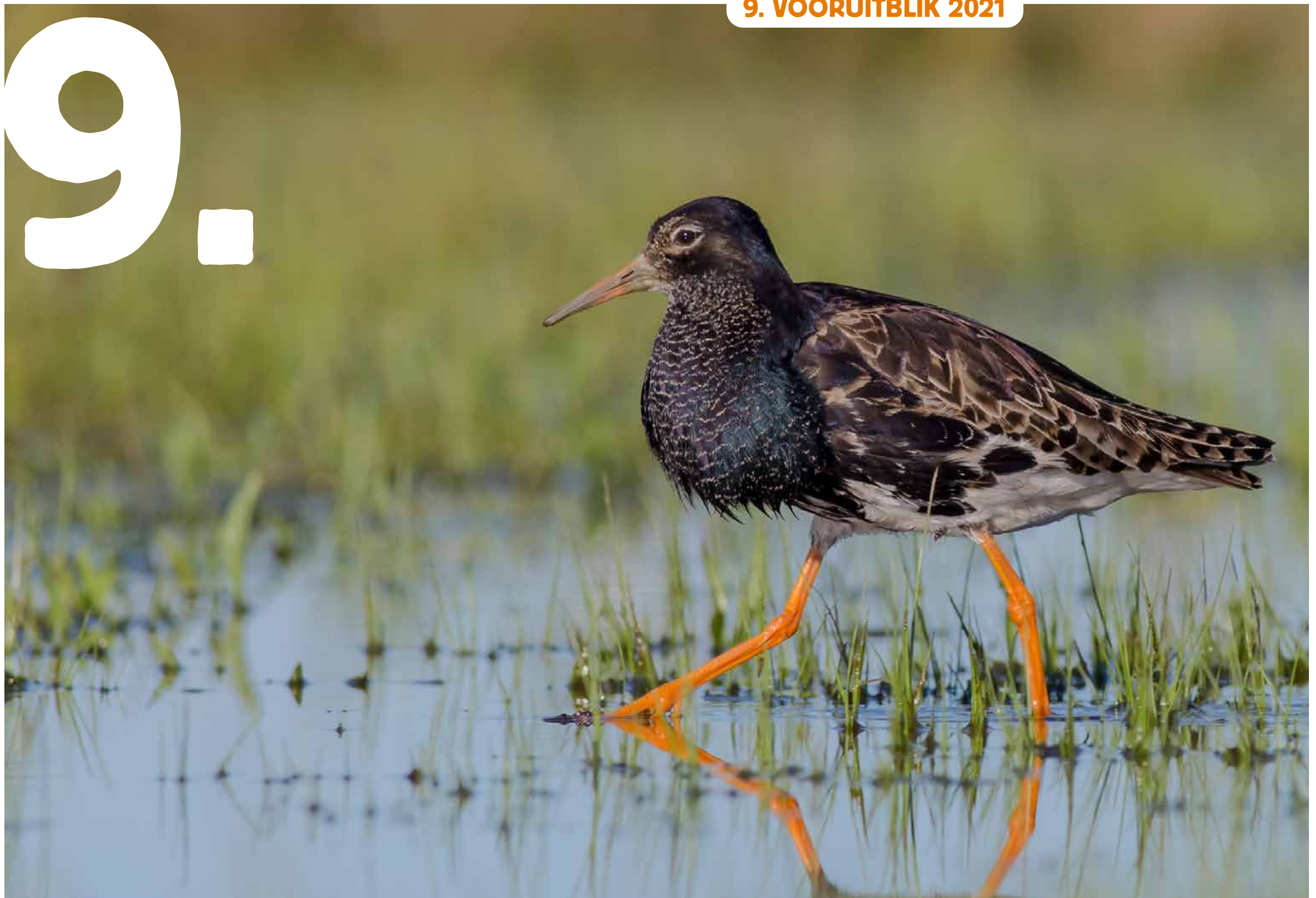
Samenwerken doen we in de eerste plaats met onze 120 Partners via het BirdLife-netwerk. Dat betreft dan vooral de partijen die betrokken zijn bij de Waddenzee en andere vogelbeschermers langs de trekroute van vogels die ook Nederland passeren. Daarnaast werken we vaak samen met terreinbeheerders en andere groene organisaties om voorbeeldprojecten te realiseren en samen druk uit te kunnen oefenen.

Maar Vogelbescherming is er ook op gebrand om nieuwe samenwerkingen aan te gaan met bedrijven en organisaties waarbij dat misschien minder voor de hand

ligt, zoals boerenbedrijven, bouwbedrijven, overheden of bijvoorbeeld ontwikkelaars zoals Vesteda en Ballast Nedam Development. In het drukke Nederland is dat onvermijdelijk. Communicatie met deze partijen gaat veelal via persoonlijke contacten en onderlinge bijeenkomsten.

9.

9. VOORUITBLIK 2021

Een beknopte samenvatting van ons Strategisch Meerjarenplan 2020-2025 leest u via de website van Vogelbescherming, vogelbescherming.nl/overons. Hier vindt u een aantal concrete activiteiten waarmee Vogelbescherming in 2021 stappen zet naar de gewenste veranderingen.

Gevolgen pandemie

Ook 2021 zal voor Nederland (en de wereld) voor een groot deel in het teken staan van de coronapandemie en alle onzekerheden die daarbij horen. Ons directe beschermingswerk laat zich lastiger organiseren, maar we verwachten er geen grote achterstanden door op te lopen, net zo min als onze werkzaamheden op het gebied van belangenbehartiging, juridische zaken en kennisontwikkeling. Hoe de aanhoudende pandemie in Nederland uitpakt voor vogels is nog niet te zeggen. Die gegevens zullen pas over enkele jaren duidelijk zijn. Gaan we zo snel als mogelijk weer terug naar de consumptiemaatschappij of zetten we door de coronacrisis een knop om? In landen zonder economische buffer zou de impact groot kunnen zijn, als natuurregels overboord worden gezet in het streven naar snel economisch herstel. Diverse signalen wijzen daarop. Ook het ineensinken van de natuurtoerisme kan grote gevolgen hebben. Enerzijds positief omdat natuur gebaat is bij rust, anderzijds negatief omdat zonder inkomsten uit natuurtoerisme er veelal geen reden is om de natuur te beschermen. Ook hier is een eindafrekening nog lang niet te maken. Via BirdLife houdt Vogelbescherming ook komend jaar een vinger aan de pols.

Voor marketing, fondswerving en communicatie verwachten we een zelfde gespleten beeld als in 2020: veel aandacht voor onze online activiteiten en steun voor de natuur, maar verminderde mogelijkheden om activiteiten te organiseren waarbij persoonlijk contact belangrijk is, wat onder meer een aderlating is voor ons excursie- en vrijwilligersprogramma.

Landelijk gebied

Linksom of rechtsom, vogels van het boerenland staan in 2021 in het middelpunt van ons werk. Gezien de desastreuze toestand van de biodiversiteit op het platteland zal Vogelbescherming met nog meer urgentie benadrukken dat het erop of eronder is. Naast het ontwikkelen van kennis, het vertalen daarvan naar de praktijk en het realiseren van voorbeeldprojecten ligt in 2021 de nadruk op het vasthouden van het

politieke momentum dat ontstond na de presentatie van het Aanvalsplan Grutto door Pieter Winsemius en onder andere Vogelbescherming. Van groot belang is ook te onderzoeken waar in Nederland mogelijkheden liggen om het nieuwe Europese landbouwbeleid zo natuurvriendelijk mogelijk in te voeren, ondanks dat de nadruk daarin ligt op intensieve landbouw. Het succes van deze inspanningen zal in hoge mate worden bepaald door de verkiezingsuitslag. Belangrijk wordt verder het doorontwikkelen van onze inspanningen op het gebied van nieuwe verdienmodellen. Alleen als boeren een goedlopend bedrijf kunnen runnen is er ruimte voor de noodzakelijke natuurmaatregelen. Verder gaan we in 2021 het brede publiek informeren over welke zuivel wel goed is voor weidevogels en welke niet. En adviseren we over grondaankopen in kerngebieden. Akkervogels hebben ook onze onverminderde aandacht via onder meer het langjarige PARTRIDGE-project waarmee we willen aantonen dat het mogelijk is biodiversiteit op het platteland terug te brengen en bijvoorbeeld ook via het project rondom slaperdijken in Groningen, waarbij struwelen oude landschapselementen weer benadrukken en vogels kunnen profiteren. Ook blijven we aandacht houden voor de benarde positie van de zomertortel. De vragen hoe en waar we het beste de speciale voedselveldjes voor deze soort in nood kunnen aanleggen, staan daarbij centraal.

Natuurgebieden

Dynamiek en geleidelijke overgangen, die twee begrippen staan centraal in het werk voor onze natte natuur, ook in 2021. In het IJsselmeergebied zetten we onze inspanningen voort, gericht op geleidelijke overgangen tussen de harde kustlijn en het achterland. Rondom het Haringvliet blijven we pleiten voor meer 'gekier'. De sluizen moeten vaker open staan. In overleg met veel partijen probeert Vogelbescherming dat te helpen realiseren. Heel belangrijk in 2021 zal de natuurvriendelijke energietransitie zijn waar Vogelbescherming zich hard voor maakt. Geen windmolenparken en zonneweides in natuurgebieden of bijvoorbeeld kerngebieden voor weidevogels. Op basis van onze inspanningen verschijnt er een kanskaart over waar wél duurzame energieontwikkeling mogelijk is, zonder de natuur (te veel) aan te tasten. Vogelbescherming maakt zich verder sterk voor de verdere uitvoering van Holwerd aan Zee, een plan voor een daadwerkelijke dijkdoorbraak en het realiseren van

een getijdenmeer bij Holwerd. Vogelbescherming zal zich onder meer inzetten om een belangrijk deel van de nog ontbrekende financiering te verwerven. In de Waddenzee gaan we in 2021 door met het realiseren van nieuwe gebieden waar vogels kunnen rusten en broeden en de bewustwording van recreanten: genieten zonder te verstoren.

Een aandachtspunt blijft in 2021 de visserij. Veel visserij pakt desastreus uit omdat voedsel van vogels wordt weggevisst en ecosystemen worden vernietigd. Daarnaast zijn vogels het slachtoffer van netten waarin ze verstrikt raken en verdrinken. We zetten in op het propageren van een visserij die ecologisch duurzaam is, waarbij niet te veel vis wordt gevangen, en op innovatieve vismethoden waarbij minder slachtoffers vallen. Daarnaast vindt Vogelbescherming het van belang dat er geen visserij plaatsvindt in gebieden die voor vogels van belang zijn voor zowel voedsel als rustplaats. Er zijn de laatste jaren belangrijke stappen gezet in Noordzee, Waddenzee en IJsselmeer, maar de aandacht kan nooit verslappen.

Waterveiligheidsmaatregelen gaan nu nog vaak ten koste van de ruimte en kwaliteit van leefgebieden voor vogels. Vogelbescherming zet zich in 2021 ook in om te bereiken dat waterveiligheidsmaatregelen meer ruimte geven aan natuurlijke dynamiek. Overgangen tussen zoet en zout water zijn daarbij essentieel. Daarvoor werken we mee aan overheidsprogramma's, maar zullen we ook lobbyen bij alle betrokken partijen. Langs de kust gaan we verder met beschermen van strandbroeders en tapuiten en in het binnenland krijgen soorten als grote karekiet en zwarte stern extra aandacht. Zonder deze soortmaatregelen dreigen deze vogels ernstig achterop te raken.

Tuin en stad

Alle tuinen bij elkaar vormen een groot natuurgebied. Veel mensen zetten zich in om dat ook natuurvriendelijk te beheren. Maar er is nog veel werk aan de winkel. Schuttingen, tegels en gifgebruik zijn nog altijd heel gewoon.

Eerder heeft Vogelbescherming een innovatieve website ontwikkeld waarmee mensen op een laagdrempelige wijze adviezen krijgen over hoe zij hun tuin vogelvriendelijk kunnen maken, na het ingeven van hun postcode. We gaan ook in 2021 verder met het promoten van dit succesvolle product. Zo geven we het vogelvriendelijk tuinieren een nieuwe impuls.

In de stad wordt het vogelvriendelijk bouwen, na de successen van de afgelopen jaren, verder gestimuleerd met als oogmerk dat het de standaardmanier van werken wordt. Steeds meer gemeenten en bouwbedrijven haken aan bij ons gedachtegoed. In dat kader

gaan we de Toolbox Natuurinclusief Bouwen in 2021 verder doorontwikkelen en zetten we ook via lobby in op een natuurinclusief stedelijk gebied; des te belangrijker gezien de bouwopgave waar Nederland voor staat.

Internationaal

Zwaartepunt van ons internationale werk blijft het beschermen van de flyway waar vogels uit ons deel van de wereld gebruik van maken. Dat doen we altijd met de Partners van BirdLife International. Veel van ons werk gaat in 2021 over ecologisch herstel van het landschap in de Sahel. Het gaat om het herstel van een rijk landschap, waar ook de plaatselijke bevolking van profiteert. Vogelbescherming en BirdLife lopen voorop met die aanpak van natuurherstel in combinatie met de verbetering van de sociaaleconomische positie van de lokale bevolking en klimaatadaptatie en -mitigatie. Daarnaast blijven we bezig met aanjagen van de organisatieontwikkeling van BirdLife Partners langs de vogeltrekroute waar ook Nederland aan ligt.

In 2021 verstevigen we onze relatie met de Portugese BirdLife Partner, SPEA, die via gerechtelijke stappen de Portugese regering probeert te weerhouden van de bouw van een nieuw vliegveld in de Taag-monding. Die plek vormt het belangrijkste 'wetland' van Portugal. Een meerderheid van de 'Nederlandse' grutto's maakt er een tussenstop op weg van broedgebied naar winterverblijf en vice versa.

Activeren samenleving

Mensen kennis laten maken met vogels en natuur is een eerste stap waarvoor Vogelbescherming zich ook weer sterk maakt in 2021. Mensen zullen zich vooral inzetten voor vogels en natuur als er sprake is van een persoonlijke betrokkenheid bij het onderwerp, als ze een positieve waarde voor mensen hebben. Met campagnes als Beleef de Lente en de Nationale Vogelweek en een reeks aan communicatiemiddelen bereiken we grote groepen mensen. Komend jaar verwachten we opnieuw wind in de zeilen te hebben, omdat velen aan huis zijn gekluisterd en meer aandacht voor hun directe omgeving hebben. Belangrijk voor de vereniging wordt om deze mensen ook voor langere tijd aan ons te binden.

Vogelbescherming wil een breed publiek niet alleen informeren maar ook activeren. Zodat ze bijvoorbeeld hun tuin vogelvriendelijk inrichten of de eigen gemeente oproepen tot vogelvriendelijker beheer en bescherming. Belangrijk onderdeel van deze aanpak vormt het over het voetlicht brengen van de urgentie van de problemen waarmee vogels en natuur geconfronteerd worden. Zowel direct als in samenhang met

andere grote maatschappelijke vraagstukken.

Vogelbescherming stelt in 2021 biodiversiteit daarvoor in belangrijke mate centraal. Zowel richting een breder publiek, maar ook bij een samenwerking voortkomend uit het Deltaplan Biodiversiteit waarvan Vogelbescherming partner is. Samen met provincies, het Rijk, boeren- en natuurorganisaties gaat Vogelbescherming voorbeeldprojecten helpen uitvoeren om in de nabijheid van natuurgebieden een andere - meer natuurvriendelijke - landbouw te bedrijven. Verder maakt Vogelbescherming in 2021 het begrip Basiskwaliteit Natuur bekender bij o.a. gemeenten via een groot congres in april en een uitgave ('Vogels in hun domein'). Zo bieden we deze partijen concrete handvatten om biodiversiteit op lokaal niveau te herstellen.

JAARREKENING 2020 VOGELBESCHERMING NEDERLAND

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels
Statutaire zetel: Zeist (Nederland)
KvK nr.: 40530150
RSIN nr.: 002611077

1. Kengetallen en kerncijfers

Vanaf het boekjaar 2017 volgt de indeling van de jaarrekening de gewijzigde richtlijn nummer 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ650). De kengetallen voor het jaar 2016 zijn in verband met de stelselwijziging van de RJ650 in totaal opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal leden en donateurs	149.868	141.038	141.888	142.383	140.887
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:					
- aantal	8.830	-850	-495	1.496	736
- %	6,3%	-0,6%	-0,3%	1,1%	0,5%
Baten					
Baten van particulieren	11.502	8.237	9.748	6.465	
Baten van bedrijven	632	474	484	335	
Baten van loterijorganisaties	6.292	3.638	3.183	3.377	
Baten van subsidies van overheden	1.919	627	1.292	1.069	
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	9	-	7	8	
Baten van andere organisaties zonder winststreven	125	351	257	258	
Som van de geworven baten	20.479	13.327	14.971	11.512	
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	506	1.140	852	950	
Overige baten	25	34	62	34	
Totaal	21.010	14.501	15.885	12.496	16.177
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:	45%	-9%	27%	-23%	44%
Af: overige baten	25	34	62	34	47
Baten exclusief overige baten	20.985	14.467	15.823	12.462	16.130
Lasten					
Besteed aan doelstelling	14.994	10.424	10.701	9.220	10.853
Kosten eigen fondsenwerving (€):					
- fondsenwerving	1.810	1.607	1.561	1.419	1.435
- kostprijs artikelen bestemd voor de doelstelling	229	478	523	500	308
Totaal	2.039	2.085	2.084	1.919	1.743
Kosten eigen fondsenwerving (%):					
- fondsenwerving	8,6%	11,1%	9,8%	11,4%	8,9%
- kosten verkoop artikelen bestemd voor de doelstelling (winkelverkoop)	1,1%	3,3%	3,3%	4,0%	1,9%
Totaal	9,7%	14,4%	13,1%	15,4%	10,8%
Kosten beheer en administratie:					
- bedrag	1.545	1.279	1.120	997	904
Kosten in % van de totale lasten	8,4%	9,6%	8,4%	8,6%	6,9%
Resultaat (totale baten minus totale lasten)	2.731	1.411	2.401	922	3.073
Totaal activa	39.310	39.069	20.240	19.446	16.421
Current ratio	1,9	1,6	3,3	2,6	2,4
Factor continuïteitsreserve	0,74	0,74	0,70	0,70	0,70

2. Jaarrekening 2020

2.1 Balans per 31 december

Na resultaatbestemming (bedragen in €)

		31 december 2020	31 december 2019
ACTIVA			
Vaste activa:			
Immateriële vaste activa	2.5.1	654.486	665.001
Materiële vaste activa	2.5.2	4.073.691	4.299.342
Financiële vaste activa	2.5.3	1.635.051	1.549.695
		6.363.228	6.514.038
Viottende activa:			
Voorraden	2.5.4	410.880	371.273
Vorderingen en overlopende activa	2.5.5	5.734.801	3.257.714
- kortlopende vorderingen			
Liquide middelen*	2.5.6	26.801.478	28.925.801
		32.947.159	32.554.788
Totaal activa		39.310.387	39.068.826
PASSIVA			
Reserves en fondsen	2.5.7		
Reserves		6.721.871	6.721.871
- continuïteitsreserve			
Sub.:		6.721.871	6.721.871
Bestemmingsreserves:			
Financiering activa doelstelling		410.979	371.371
Financiering activa bedrijfsvoering		4.728.173	4.964.340
Versterking campagne		14.589	122.400
Versterking uitvoering Strategisch Meerjarenplan (SMP)		107.306	407.906
Versterking bijzondere beschermingsprojecten		190.000	-
Versterking bedrijfsvoering		150.000	-
Bestemmingsreserve voorbereiding SMP 2020-2025		3.723.982	1.057.196
Sub.:		9.325.029	6.923.213
Fondsen		5.704.684	5.375.972
- bestemmingsfondsen			
Totaal reserves en fondsen		21.751.584	19.021.056
Voorzieningen	2.5.8	137.122	31.315
Schulden	2.5.9		
- kortlopende schulden		17.421.682	20.016.455
Totaal passiva		39.310.387	39.068.826

*De hoge liquiditeitspositie is vooral het gevolg van een toekenning van de Nationale Postcode Loterij ad € 15 miljoen in 2019 voor het project Holwerd aan Zee. De liquiditeit van dit project is per balansdatum € 11,5 miljoen.

2.2 Staat van baten en lasten

(bedragen in €)

		Werkelijk 2020	Begroting 2020	Werkelijk 2019
Baten				
Baten van particulieren (contributie en donaties)	2.7.1	6.155.239	5.780.000	5.711.468
Baten van particulieren (nalatenschappen)	2.7.1	5.347.339	1.700.000	2.525.045
Baten van bedrijven	2.7.2	632.322	495.000	473.985
Baten van loterijorganisaties	2.7.3	6.291.833	2.041.367	3.637.957
Baten van subsidies van overheden	2.7.4	1.918.664	4.954.572	627.195
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	2.7.5	9.185	-	-
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.7.6	124.575	42.323	351.046
Som van de geworven baten		20.479.157	15.013.262	13.326.696
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	2.7.7	505.678	913.636	1.139.692
Overige baten	2.7.8	25.317	40.000	34.172
Som van de baten		21.010.152	15.966.898	14.500.560
Lasten				
Besteed aan doelstellingen:	2.7.9			
Bescherming		11.656.936		7.546.428
Activeren van de samenleving		3.336.700		2.877.794
Totaal besteed aan doelstelling		14.993.636		10.424.222
Wervingskosten	2.7.10	1.809.697		1.606.847
Kosten beheer en administratie	2.7.11	1.545.030		1.278.797
Som van de lasten		18.348.363	18.895.793	13.309.866
Saldo voor financiële baten en lasten		2.661.789	-2.928.895	1.190.694
Saldo financiële baten en lasten		68.739	-3.000	219.997
Saldo van baten en lasten		2.730.528	-2.931.895	1.410.691
Besteed aan doelstelling in % van de lasten	norm: 80%	82%		78%
Bestemming saldo				
Toevoeging/onttrekking aan:				
- continuïteitsreserve		-	-	470.618
- bestemmingsreserves		2.401.816	-1.331.650	-652.742
- bestemmingsfondsen		328.712	-1.600.245	1.592.815
Totaal		2.730.528	-2.931.895	1.410.691

* Het percentage besteed aan de doelstelling is exclusief overige baten.

2.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen in €)

	2020	2019
Resultaat	2.730.528	1.410.691
Correctieposten:		
- afschrijvingen	537.452	521.898
- mutatie voorzieningen	105.807	-3.061
- koersresultaat effecten	-66.153	-218.652
	577.106	300.185
Mutaties werkkapitaal:		
- voorraden	-39.607	31.110
- vorderingen	-2.477.087	1.023.256
- schulden	-2.594.773	15.466.406
	-5.111.467	16.520.772
Kasstroom uit operationele activiteiten:	-1.803.833	18.231.648
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
- investeringen in immateriële activa	-211.845	-17.777
- investeringen in materiële activa*	-89.442	-156.600
- investeringen in financiële activa	-28.372	-76.338
	-329.659	-250.715
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
- verstrekte langlopende leningen	-56.151	112.879
- ontvangen aflossingen	65.320	80.320
	9.169	193.199
Mutatie liquide middelen	-2.124.323	18.174.132
Saldo liquide middelen per 1 januari	28.925.801	10.751.669
Saldo liquide middelen per 31 december	26.801.478	28.925.801
Kasstroom	-2.124.323	18.174.132

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Het kasstroomoverzicht staat ook bekend als de staat van herkomst en bestedingen. Afname van een activa-post (bijvoorbeeld voorraden) is een herkomst, toename van een activapost (bijvoorbeeld vorderingen en investeringen in activa) is een besteding. Afname van een passivapost is een besteding (bijvoorbeeld schulden).

*In het kader van het project Holwerd aan Zee is in het boekjaar grond aangekocht voor 2,7 miljoen euro. Deze is direct afgewaardeerd naar 0 euro omdat het natuurgrond betreft zonder economische waarde.

2.4 Toelichting jaarrekening

2.4.1 Inrichting jaarrekening

De jaarrekening van Vogelbescherming Nederland is opgesteld conform RJ650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Aan Vogelbescherming Nederland is het CBF-keurmerk verleend, bij de laatste hertoetsing is het keurmerk verlengd tot en met 31 december 2025.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn beleidsneutraal afgestemd op de RJ650.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

De waarderingsgrondslagen worden hieronder toegelicht. De bedragen in dit jaarverslag luiden in euro's.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Het afschrijvingspercentage bedraagt 20%.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Verkregen natuurgebieden in het kader van de doelstelling worden gewaardeerd op 0 euro. De afschrijvingspercentages zijn:

Grond	0%
Gebouwen	3,33%
Winkelinrichting verbonden met het gebouw	10,00%
Inventaris en inrichting	20,00%
Automatiseringsapparatuur	33,33%

Financiële vaste activa

Effecten

De beleggingen worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeverschillen worden verantwoord in de staat van baten en lasten. Dividenden worden verantwoord in het boekjaar waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Leningen

De leningen alsmede de overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraden

De waardering van de voorraden vindt plaats tegen historische verkrijgingsprijzen waarbij het principe van first in first out wordt gehanteerd. Hierbij wordt (administratief) verondersteld dat wat het eerst aangekocht wordt, ook het eerst verkocht wordt.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan geheel ter vrije beschikking. Voor mutaties wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht. De liquiditeitspositie kan als gevolg van door derden toegekende en vooraf betaalde projectmiddelen in een boekjaar buitenproportioneel stijgen.

Nalatenschappen

De baten uit nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang ervan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen op nalatenschappen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet eerder als baten zijn

verantwoord. Nalatenschappen met een bepaalde bestemming binnen de doelstelling zijn toegevoegd aan een betreffend bestemmingsfonds.

De waardering van de nalatenschappen vindt plaats op basis van de akte van verdeling. Hierbij gelden de volgende waarderingspercentages, deze zijn in 2018 herzien.

- banksaldi: 100%;

- onroerend goed: 100% van de WOZ-waarde;

- effecten: 70%.

Bij vruchtgebruik: 100% van de liquide middelen of WOZ-waarde als de eindsom gegarandeerd is.

In overeenstemming met RJ640.208 worden de opbrengsten uit nalatenschappen verantwoord op het moment dat er een betrouwbare schatting gemaakt kan worden. Bij nalatenschappen waarin onroerend goed en/of effecten zijn opgenomen, kunnen er grotere schattingsverschillen optreden tussen de werkelijke opbrengsten en de geschatte opbrengsten. Dit als gevolg van de tijd tussen balansdatum en moment van afwikkelen van de nalatenschap en de marktontwikkelingen.

Overige activa en passiva

Voor zover hiervoor niet anders is aangegeven, worden activa en passiva gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs. Hierbij wordt op vorderingen en voorraden, indien dit noodzakelijk is, een voorziening in mindering gebracht.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten. De huidige situatie met betrekking tot het coronavirus leidt niet tot een bedreiging van het voortbestaan van de organisatie.

2.4.3 Grondslagen staat van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen van de resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; kosten zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten in natura

De baten in natura worden gewaardeerd op reële waarde, voorzover deze betrouwbaar vastgesteld kunnen worden. Baten in natura die in de goededoelenbranche normaal zijn, worden niet meegenomen in de baten.

Baten en lasten projecten

De verwerking van baten uit subsidie behorende bij projecten vindt in principe plaats in het jaar waarin de baten zijn toegezegd. Echter de baten uit subsidies voor projecten met een looptijd van langer dan 1 jaar worden verantwoord op het moment dat er kosten tegenover staan.

Kosten worden in principe onderbouwd met inkoopfacturen, geregistreerde werkuren en indien van toepassing met declaraties van projectpartners. In voorkomende gevallen is de mate van realisatie afhankelijk van het behalen van gedefinieerde mijlpalen in projecten via besluitvorming van stuurgroepen. De nog niet bestede projectgelden worden op de balans gepassiveerd.

Baten uit donaties voor projecten worden in het jaar van ontvangst verantwoord en aan het betreffende bestemmingsfonds toegerekend.

Subsidies en donaties

Indien een subsidie of donatie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden overeenkomstig de gestelde voorwaarden, wordt de bate verantwoord naar rato van de geboekte kosten of geboekte verplichtingen. Indien een subsidie of donatie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, wordt de bate verantwoord in het jaar van toekenning.

Bestedingen

De kosten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben.

Vogelbescherming Nederland kent verschillende meerjarenprogramma's en financiert meerjarige projecten. De

verplichtingen uit hoofde van toezeggingen worden verantwoord in het jaar waarop de toezegging betrekking heeft. Een toekenning voor een meerjarenproject wordt gesplitst in jaarlijkse bedragen die ten laste komen van het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft. De reeds toegezegde bijdragen, die nog niet als last zijn verantwoord, worden toegelicht bij de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

2.4.4 Verbonden partijen

De Stichting Bettie Wiegman Fonds is een verbonden partij van Vogelbescherming Nederland, aangezien twee medewerkers van de Vogelbescherming Nederland lid zijn van het bestuur van de stichting. In 2020 heeft Vogelbescherming Nederland een donatie van het Bettie Wiegman Fonds van 9.185 euro ontvangen. De Stichting Bettie Wiegman Fonds heeft ten doel het stimuleren van onderzoek naar en bescherming van in Nederland, en met name in Noord-Nederland en in het Waddengebied, voorkomende vogels, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen, die met het voorstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2020

	2020	2019
2.5.1 Immateriële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	665.001	878.221
Investeringsen	211.844	17.776
Afschrijvingen	-222.359	-230.996
Boekwaarde per 31 december	654.486	665.001
Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december	2.235.694	2.023.850
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	1.581.208	1.358.849
Boekwaarde per 31 december	654.486	665.001
De boekwaarde van de immateriële vaste activa bestaat uit de volgende categorieën:		
Software (CRM-pakket) in gebruik	511.377	598.369
Software (CRM-pakket) in ontwikkeling	138.612	17.776
Websitekosten (in ontwikkeling)	4.497	48.856
	654.486	665.001
2.5.2 Materiële vaste activa		
a. Pand Boulevard 12		
Boekwaarde per 1 januari	3.900.002	4.039.327
Investeringsen	26.909	-
Afschrijvingen	137.992	139.325
Boekwaarde per 31 december	3.788.919	3.900.002
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	5.631.870	5.604.960
Cumulatieve afschrijvingen	1.842.951	1.704.958
Boekwaarde per 31 december	3.788.919	3.900.002
b. Overige materiële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	399.340	394.317
Investeringsen	62.533	156.600
Afschrijvingen	177.101	151.577
Boekwaarde per 31 december	284.772	399.340
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	1.992.296	1.929.763
Cumulatieve afschrijvingen	1.707.524	1.530.423
Boekwaarde per 31 december	284.772	399.340
Totaal materiële vaste activa	4.073.691	4.299.342
Totaal immateriële en materiële activa	4.728.177	4.964.343

De WOZ-waarde van het pand Boulevard 12 te Zeist is per 1 januari 2020 € 2.243.000. Deze waarde is onveranderd ten opzichte van 1 januari 2019. In het kader van het project Holwerd aan Zee is in het boekjaar grond aangekocht voor 2,7 miljoen euro. Deze is direct afgewaardeerd naar 0 euro omdat het natuurgrond betreft zonder economische waarde. Verder is er een natuurgebied in Westzaan in eigendom van Vogelbescherming, deze grond is gewaardeerd op 0 euro.

2.5.3 Financiële vaste activa

Effecten
Het vermogensbeheer is ondergebracht bij F. van Lanschot Bankiers. Deze externe vermogensbeheerder heeft een adviserende functie. Het verloop van de financiële vaste activa in het boekjaar 2020 is als volgt:

<i>Aandelenfondsen</i>	2020	2019
Stand per 1 januari	563.542	1.050.810
Aankopen	78.373	-
Verkopen	-	-705.918
Waardeverandering van beleggingen	66.153	218.650
Stand per 31 december	708.068	563.542
Specificatie aandelenfondsen:		
ASN milieu- en waterfonds	227.431	160.339
Robeco SAM Quant Sustainable Global Equities	192.529	157.975
VANG SRI Europe Stock IDX FD I ACC	186.054	159.422
Kempen SUST Europe SC FD BN DIV	102.054	85.806
Totaal	708.068	563.542
<i>Lening u/g (in het kader van de doelstelling)</i>	Leningen u/g	Leningen u/g
Stand per 1 januari	986.153	397.094
Mutaties	-59.170	589.059
Stand per 31 december	926.983	986.153

Specificatie van de leningen u/g per 31-12-2020

Lening aan	Kaasmakerij 'De Terschel- linger' I	Kaasmakerij 'De Terschel- linger' II	Schapen- boerderij 'De Zeekraal'	Boerderij Spanjer	Stichting 'Ooievaars- dorp Liesvelt'	Boeren van Amstel	Totaal
Jaar verstrekking lening	2014	2019	2016	2019	2019	2020	
Looptijd t/m	2029	2035	2029	2030	2022	geen afspraken	
Aflossingvorm	lineair	lineair	lineair	lineair	lineair	geen afspraken	
Zekerheden	geen	geen	geen	geen	geen	geen	
Achtergestelde lening	nee	nee	nee	ja	nee	nee	
Rentepercentage	0%	0%	0%	0%	2%	0%	
Hoofdsom	484.000	600.000	120.000	19.029	100.000	50.000	1.373.029
Aflossing t/m 2020	200.597	-	46.629	-	65.000	-	312.226
Aflossing 2021	32.280	40.000	8.040	3.500	-	-	83.820
Voorziening	-	-	-	-	-	50.000	50.000
Pro resto hoofdsom	251.123	560.000	65.331	15.529	35.000	-	926.983

Als onderdeel van het project PolderPracht zijn er in de periode voor dit verslagjaar renteloze leningen verstrekt aan een biologische kaasmakerij en aan twee biologische boerderijen op Terschelling. Verder was er uit andere middelen een lening verstrekt aan een natuurbeschermingsorganisatie in Liesvelt. In het verslagjaar is er een nieuwe lening verstrekt in het kader van het Weidevogelprogramma. Dit betreft een lening ad € 50.000 aan de samenwerking Boeren van Amstel. Bij de lopende leningen zijn er geen zekerheden gesteld. De verwachte aflossingen in het komende boekjaar zijn onder de kortlopende vorderingen verantwoord. De terugbetaling aan Vogelbescherming Nederland van de lening aan de samenwerking Boeren van Amstel is onzeker, voor dit bedrag is er een voorziening opgenomen. Verder is er een garantstelling afgegeven aan het Nationaal Groenfonds voor de Stichting Boeren van Amstel ad € 100.000. Voor deze garantstelling is in het boekjaar een voorziening ad € 100.000 opgenomen.

2.5.4 Voorraden

De post heeft betrekking op artikelen die in de winkel worden verkocht.

	2020	2019
Optiek	357.903	309.893
Overige voorraden	52.977	61.380
Totaal voorraden	410.880	371.273

Gezien de ouderdom en de staat waarin de voorraad van de winkel verkeert, is het niet noodzakelijk om een voorziening voor incourantheid te treffen.

2.5.5 Vorderingen en overlopende activa

	2020	2019
Te ontvangen uit nalatenschappen (*1)	4.303.927	1.666.692
Te ontvangen subsidies en donaties (*2)	947.050	938.176
Te ontvangen van debiteuren	234.703	416.863
Te ontvangen rente spaarrekeningen 4e kwartaal	-29.476	970
Nog te factureren bedragen	-1.286	355
Lening u/g Kaasmakerij de Terschellinger v.o.f. < 1 jaar	32.280	32.280
Lening u/g Schapenboerderij de Zeekraal < 1 jaar	8.040	8.040
Lening u/g Kaasmakerij Terschelling II <1jaar	40.000	40.000
Lening u/g Potstal Spanjer <1jaar	3.500	3.500
Overige vorderingen	196.063	150.838
Totaal kortlopende vorderingen	5.734.801	3.257.714

(*1) De vorderingen uit nalatenschappen zijn als volgt opgebouwd:

Aantallen 2020	2020	2019
Stand per 1 januari	52	1.666.692
Nieuw in boekjaar	54	5.182.250
Afgewikkeld in boekjaar	50	-2.545.015

Stand per 31 december	56	4.303.927	1.666.692
-----------------------	----	-----------	-----------

(*2) Specificatie te ontvangen subsidies en donaties	2020	2019
--	------	------

Subsidiënt of donateur / project:		
Waddenfonds / Wadvogels van Allure	194.216	284.930
Louise van de Velde Stichting / Weidevogelnetwerk	-	12.451
Europese Unie / LIFE IP C3-3 Zuid-Westelijke Delta	60.192	60.192
Provincie Zeeland / LIFE IP C3-3 Zuid-Westelijke Delta	20.336	20.336
Europese Unie / Interreg Partridge	12.029	16.162
Ministerie van LNV / Spisula	-	5.751
Provincie Overijssel / Toolbox natuurinclusief bouwen in Overijssel	-	12.862
RVO / Toolbox natuurinclusief bouwen, pilot landelijk	-	12.414
Europese Unie / CAP-Agri III Greener Future for young farmers	-	28.871
Prins Bernhard Cultuurfonds / Greener future for young farmers	10.000	10.000
Anonieme stichting B / Greener future for young farmers	-	19.360
Europese Unie / LIFE -IP C3-5 Flyway	-	33.945
Ministerie van LNV / LIFE -IP C3-5 Flyway	-	22.630
Waddenfonds / Pilot Natuurijke Slaperdijken Groningen	156.654	21.931
Provincie Groningen / Pilot Natuurijke Slaperdijken Groningen	15.877	2.086
GoogleGrant / Pilot Natuurijke Slaperdijken Groningen	5.513	-
Bettie Wiegman Fonds / Pilot Natuurijke Slaperdijken Groningen	4.826	-
Waddenfonds / Wij & Wadvogels	21.655	21.655
De noordelijke Provincies / Wij & Wadvogels	8.203	8.203
Prins Bernhard Cultuurfonds / Jaar van de Huiszwaluw	-	35.000
Prins Bernhard Cultuurfonds / De grote Karekiet	15.000	15.000
Prins Bernhard Cultuurfonds / Het Paapje bedreigde broedvogels	28.000	-
Prins Bernhard Cultuurfonds / Grrrutto-grutto educatie	25.000	-
Stichting Trekpaard / De Zwarte Stern	5.000	-
Otterfonds / Insectenonderzoek Partridge extention	21.000	-
Fonds 1999 / Nog meer vogels in de klas	10.500	-
Provincie Noord Brabant / Vogels en Vleermuizen in de B5	92.520	-
Europese Unie / LIFE IP All4Biodiversity	5.404	-
Zeeuws Landschap / Satellietezender Zomertortel	1.500	-
Provincie Drenthe / Het Paapje bedreigde broedvogels	1.161	-
Provincie Groningen / Het Paapje bedreigde broedvogels	2.321	-
Sovon / Het Paapje bedreigde broedvogels	928	-
RVO / Verstandig vissen	3.004	-
Bettie Wiegman Fonds / Het Jaar van de wilde eend	4.359	-
Diverse vorderingen op projectfinanciering	1.317	627

Anoniem fonds A / Interreg Partridge	-	144.038
Anoniem fonds A / Kennis zaaien voor de patrijs	144.038	73.299
Anonieme stichting C / De grote karekiet	14.887	14.887
Anoniem fonds D / De toekomst voor de tapuit	6.000	6.000
Anonieme stichting E / De zwarte stern	8.352	8.352
Anoniem fonds F / Inrichting Onnerpolder	42.333	42.333
Anonieme stichting G / Marker Wadden	-	4.861
Anonieme stichting I / 'Grrrutto'-grutto educatie	4.925	-
	947.050	938.176

2.5.6 Liquide middelen

	2020	2019
Rekening courant diverse banken	191.483	446.141
Kasgelden	1.980	3.123
Kasstortingen	-	11.000
Geld PIN onderweg	-	3.143
Triodos Bank rekening courant	79.437	48.604
ING spaarrekening	1.006.474	1.006.813
Van Lanschot spaarrekening	3.315.036	4.902.204
ABN AMRO spaarrekeningen	22.205.666	22.499.709
ABN AMRO rekening courant Living on the Edge	1.402	5.064
	<u>26.801.478</u>	<u>28.925.801</u>

Hieronder zijn opgenomen de direct opeisbare gelden bij bankinstellingen. Er zijn geen bankgaranties afgegeven of ontvangen. Er zijn geen rekening courant-faciliteiten bij de banken.

2.5.7 Reserves en fondsen

De continuïteitsreserve is bedoeld voor het opvangen van risico's die het voortbestaan van Vogelbescherming Nederland in gevaar kunnen brengen. Deze mag op basis van de Richtlijn Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland (GDN) maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie bedragen.

De continuïteitsreserve dient gebaseerd te zijn op een analyse van specifieke risico's.

De Raad van Toezicht van Vogelbescherming Nederland hanteert als norm een continuïteitsreserve van minimaal 0,7.

De continuïteitsreserve bedraagt ultimo 2020 € 6.721.871. Dit is afgerond 0,74 maal de jaarlast van de werkorganisatie die wordt bepaald aan de hand van de Richtlijn Financieel Beheer van GDN. Hiermee kunnen de vaste uitvoeringskosten gedurende 9 maanden gedekt worden. Naast de continuïteitsreserve zijn er nog andere bestemmingsreserves opgenomen, waaronder de bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering van € 4.728.173 en de bestemmingsreserve uitvoering SMP 2020-2025 van € 3.723.982.

Bestemmingsreserves door het bestuur bepaald

De mutaties in de bestemmingsreserves kunnen als volgt worden toegelicht:

	2020	2019
Continuïteitsreserve:		
Stand per 1 januari	6.721.871	6.251.253
Mutatie boekjaar	-	470.618
Stand per 31 december	<u>6.721.871</u>	<u>6.721.871</u>
Bestemmingsreserve financiering activa doelstelling		
Stand per 1 januari	371.371	402.383
Mutatie boekjaar	39.608	-31.012
Stand per 31 december	<u>410.979</u>	<u>371.371</u>
Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering		
Stand per 1 januari	4.964.340	5.311.863
Mutatie boekjaar	-236.167	-347.523
Stand per 31 december	<u>4.728.173</u>	<u>4.964.340</u>
Bestemmingsreserve versterking Campagne		
Stand per 1 januari	122.400	277.952
Mutatie boekjaar	-107.811	-155.552
Stand per 31 december	<u>14.589</u>	<u>122.400</u>

Bestemmingsreserve versterking uitvoering SMP		
Stand per 1 januari	407.906	600.000
Mutatie boekjaar	-300.600	-192.094
Stand per 31 december	<u>107.306</u>	<u>407.906</u>
Bestemmingsreserve versterking bijzondere beschermingsprojecten uit 'Giften voor Vogels'		
Stand per 1 januari	-	-
Mutatie boekjaar	190.000	-
Stand per 31 december	<u>190.000</u>	<u>-</u>
Bestemmingsreserve versterking bedrijfsvoering		
Stand per 1 januari	-	200.000
Mutatie boekjaar	150.000	-200.000
Stand per 31 december	<u>150.000</u>	<u>0</u>
Bestemmingsreserve voorbereiding SMP 2020-2025		
Stand per 1 januari	1.057.196	783.757
Mutatie boekjaar	2.666.786	273.439
Stand per 31 december	<u>3.723.982</u>	<u>1.057.196</u>

Bestemmingsreserve financiering activa doelstelling

De bestemmingsreserve activa doelstelling wordt direct gebruikt voor de realisatie van de doelstelling. De grootte is gelijk aan de boekwaarde. De bestemmingsreserve activa doelstelling heeft betrekking op de voorraden.

Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering

De bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering wordt gevormd voor bedragen die aangewend zijn om immateriële en materiële vaste activa in het kader van de bedrijfsvoering te financieren. Het bedrag van de bestemmingsreserve is gelijk aan de boekwaarde van de materiële en immateriële activa.

Bestemmingsreserves

Middels de bestemmingsreserves kunnen de meerjarenplannen op een hoger niveau worden uitgevoerd. Naast intensivering van de beschermingsdoelen zijn middelen vrij gemaakt voor de innovaties op het gebied van marketing, communicatie en bedrijfsvoering.

Bestemmingsfondsen

Onder bestemmingsfondsen zijn middelen opgenomen, waarvan de doelstelling door derden is bepaald. Het beleid van Vogelbescherming Nederland is erop gericht om de bestemmingsfondsen binnen 3 jaar te besteden. Door de coronacrisis zijn de bestedingen van de bestemmingsfondsen lager geweest dan gepland. De samenstelling van het saldo van de bestemmingsfondsen ultimo boekjaar is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	5.375.972	3.783.158
Bij: giften en donaties	1.779.665	2.832.893
Af: bestedingen	1.450.953	1.240.079
Stand per 31 december	<u>5.704.684</u>	<u>5.375.972</u>

Specificatie van de bestemmingsfondsen

	Saldo 01-01-2020	Toevoeging	Uitgaven	Saldo 31-12-2020
Flyways - Veiligheid voor beide Grutto's	10.280	-	6.623	3.657
Fonds Schouwen-Duiveland	101.797	-	16.301	85.496
Nationale Postcode Loterij				
Waddeneilanden (voorm. PolderPracht)	1.045.686	-	25.537	1.020.149
Stern Groep N.V. Fonds	84.012	40.000	55.133	68.879
Kustvogels / Tapuit	25.937	-	-	25.937
Moerasvogels	2.184	-	-	2.184
Akkervogelparadijs Schouwen-Duiveland	66.889	-	7.822	59.067
PARTRIDGE Zeeland	64.713	-	30.002	34.711
Jaar van de Kievit 2016	14.794	-	14.794	-
Jeugdeducatie Beleef de Lente Junior	1.996	-	1.996	-
Living on the Edge II	3.280	9.835	-	13.115
Flyway (fonds van periodieke schenkingen)	19.259	185.933	46.893	158.299
Weidevogels, speciale acties	21.044	3.750		24.794
Birdlife Preventing Extinctions Actie Arjan Dwarshuis	-	300	300	-
Grote karekiet 2017	57.063	188.682	55.626	190.119
Illegale jacht 2017	144.171	5.723	62.500	87.394
Doeldonaties Grondspoor	8.200	-	-	8.200
Doel-donateur Juridische Zaken	9.000	1.369	7.031	3.338
Doelnalatenschap weidevogels	26.000	-	-	26.000
Weidevogels 2017	183.324	28.568	77.187	134.705
BirdsBeesBusiness (NPL/Cordaid [voorheen ICCO])	989.010	-	467.847	521.163
Rode Lijst	94.103	29.283	36.455	86.931
Vogelvide afdracht Monier	4.450	1.721	-	6.171
Elke meter telt, actie 2018	39.179	14.064	48.143	5.100
Strandplevier	67.747	62.587	26.261	104.073
Educatie en Huismus op School	7.515	40.425	1.800	46.140
Broedgebieden Rottemeren	23.200	5.000	-	28.200
Kustvogels West-Afrika	117.835	1.874	35.937	83.772
PARTRIDGE Extension	144.038	22.500	24.791	141.747
Stadsvogels	12.584	50.333	47.040	15.877
Zomertortel 2019	149.659	19.324	21.258	147.725
Wij en Wadvogels Hoogwatervluchtplaats 2019	82.186	3.660	19.419	66.427
Zangvogels Indonesië 2019	67.595	19.455	3.502	83.548
Greener Future Fonds	29.360	-	29.360	-
Leefgebied Weidevogels (nalatenschap 2019)	300.000	-	32	299.968
Zwarte Stern 2019	28.352	-	22.574	5.778
Inrichting Onnerpolder	42.333	-	42.333	-
Akkervogels 2019	15.000	15.000	-	30.000
Lobby Beleid & Strategie	5.000	5.000	-	10.000
Beleef de Lente	-	12.774	12.774	-
Rijke Weide Vogelfonds (donatie van de NPL)	-	1.000.000	29.095	970.905
Grote gevers I	-	2.600	-	2.600
Grote gevers II	-	9.905	-	9.905
Subtotaal	4.108.775	1.779.665	1.276.366	4.612.074
Bijzondere bestemmingsfondsen				
Meer IJsselmeer (donatie van de NPL)	1.267.197	-	174.587	1.092.610
Totaal	5.375.972	1.779.665	1.450.953	5.704.684

2.5.8 Voorzieningen

Voorziening jubileumuitkering

Werknemers van Vogelbescherming Nederland hebben gedurende hun dienstverband recht op een aantal jubileumuitkeringen. Bij het vaststellen van de voorziening wordt rekening gehouden met de volgende elementen:

- de personeelsleden waarop de regeling van toepassing is;
- de geschatte kans dat personeel in aanmerking komt voor de uitkering;
- de leeftijden, de salarissen en de levenskansen van de in de berekening betrokken personeelsleden;
- de hoogte van de uitkeringen;
- een rentevoet van 2% voor de berekening van de contante waarde.

	2020	2019
Stand per 1 januari	31.315	34.376
Bij: dotatie	5.807	-
	37.122	34.376
Af: onttrekking	-	3.061
Stand per 31 december	37.122	31.315

Voorziening garantstellingen

Het betreft hier een garantstelling die Vogelbescherming Nederland verstrekt heeft aan het Nationaal Groenfonds als zekerheid voor een lening aan de samenwerking Boeren van Amstel. De terugbetaling van de lening aan Nationaal Groenfonds is onzeker, de garantstelling is in het boekjaar volledig voorzien.

	2020	2019
Stand per 1 januari	-	-
Bij: dotatie	100.000	-
Af: onttrekking	-	-
Stand per 31 december	100.000	-

2.5.9 Schulden

	2020	2019
Te betalen aan crediteuren	733.274	955.756
Te betalen loonbelasting en sociale lasten	4.794	146.817
Te betalen omzetbelasting	190.333	155.042
Te betalen pensioenpremie	62.600	47.100
Vooruitontvangen subsidies en donaties*	532.780	434.495
Vooruitontvangen bijdrage WNF (NPL) inzake Haringvliet	317.866	325.095
Vooruitontvangen subsidie Waddenfonds inzake Wij & Wadvogels	1.781.922	1.500.000
Te betalen medewerkers	275.188	249.084
Te ontvangen facturen van projectuitvoerders	216.754	312.724
Vooruit ontvangen contributies van leden	1.004.106	823.034
Te ontvangen facturen van accountant	30.129	30.130
Vooruitontvangen bijdrage Postcodeloterij inzake Holwerd aan Zee	11.467.082	14.955.219
Overige kortlopende schulden	804.854	81.959
Totaal kortlopende schulden	17.421.682	20.016.455
*Specificaties vooruitontvangen subsidies en donaties:	2020	2019
Waddenfonds: Rust voor vogels - Ruimte voor mensen	227.817	262.036
Provincie Zeeland (Life IP)	-27.162	1.728
Diverse subsidies en donaties	332.125	170.731
	532.780	434.495

2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

2.6.1 Periodieke giften

Op basis van overeenkomsten voor periodieke giften met particulieren heeft Vogelbescherming Nederland ultimo 2020 voorwaarde-lijke rechten verworven van € 718.634. De verworven voorwaardelijke rechten hebben betrekking op de periode 2021 tot en met 2025. Ultimo 2019 waren deze voorwaardelijke rechten € 778.516 voor de periode 2020 tot en met 2024.

2.6.2 Nalatenschappen belast met vruchtgebruik

Vogelbescherming Nederland is per 31 december 2020 erfgenaam van 5 nalatenschappen belast met vruchtgebruik. De waarde van de nalatenschappen belast met vruchtgebruik is gelijk aan 2019 en bedraagt € 132.000.

Er is hier sprake van bloot eigendom. Bij vruchtgebruik wordt niet gewaardeerd als de vruchtgebruiker mag interen, vervreemden of beleggen.

Waardering of verwerking vindt pas plaats als het vruchtgebruik is geëindigd.

Er bestaat per balansdatum een vordering uit voorgaande jaren op een nalatenschap die niet in de balans is opgenomen, omdat de omvang niet betrouwbaar kan worden ingeschat. De initiële omvang van de nalatenschap bedroeg ca. € 3.000.000. Bij de notaris is daarvan momenteel ca. € 700.000 bekend. Vogelbescherming Nederland deelt hierin mee voor een derde deel.

2.6.3 Reguliere bijdrage Nationale Postcode Loterij (NPL)

Vogelbescherming Nederland heeft een contractueel voorwaardelijk recht verworven voor een jaarlijkse donatie van € 1.800.000. De bijdrage van de NPL wordt na afloop van het verslagjaar uitbetaald. De huidige toezegging loopt t/m het jaar 2025.

2.6.4 Niet uit de balans blijkende verplichtingen uit meerjarige contracten

In het verslagjaar zijn contracten met partijen gesloten die een meerjarige looptijd hebben. De kosten die uit hoofde van deze contracten te verwachten zijn, worden in de jaarplanningen van de komende jaren opgenomen en begroot in het betreffende boekjaar.

Contractuele verplichtingen in het boekjaar:	
2021	548.060
2022	115.023
Totaal	663.083

2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

2.7.1 Baten van particulieren

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Nalatenschappen	5.347.339	2.525.045
Contributies	5.188.188	4.983.172
Donaties en giften	967.051	728.296
Eigen loterijen en prijsvragen	-	-
Overige baten van particulieren	-	-
Totaal baten van particulieren	11.502.578	8.236.513

In 2020 is € 5.188.188 aan contributie van leden ontvangen.

Het aantal leden per 31 december 2020 bedraagt 149.868 (ultimo 2019: 141.038).

Bij de nalatenschappen in 2020 is sprake van een sterke toename, onder andere door één zeer grote nalatenschap.

2.7.2 Baten van bedrijven

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Baten van Bedrijven	632.322	473.985
Totaal baten van bedrijven	632.322	473.985

2.7.3 Baten van loterijorganisaties

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Nationale Postcode Loterij		
- reguliere bijdrage	1.800.000	1.800.000
- project BirdsBeesBusiness	-	1.038.491
- project Polderpracht	-	486.596
- project Haringvliet Recreatie	-	263.337
- project Holwerd aan Zee	3.488.137	44.781
- project Rijke Weide Vogelfonds	1.000.000	-
Vriendenloterij	3.696	4.752
Totaal baten van loterijorganisaties	6.291.833	3.637.957

Deze post bestaat met name uit de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij (NPL).

Voor de periode 2021 tot en met 2025 is een overeenkomst afgesloten, waarin bepaald is dat Vogelbescherming Nederland als beneficiënt zal delen in de opbrengst van de loterij. De reguliere bijdrage van de Nationale Postcode Loterij wordt als bate verantwoord in het jaar waarin deze bijdrage wordt ontvangen.

In maart 2019 kende de NPL de droomfondsaanvraag toe aan Vogelbescherming Nederland en de Waddenvereniging voor een bedrag van € 15.000.000 i.v.m. het project Holwerd aan Zee. Vogelbescherming Nederland is penvoerder. Dit project heeft een looptijd van vier jaar. De ontvangst is geboekt onder de vooruitontvangen bedragen. De in het boekjaar gemaakte kosten worden hier als baten verantwoord.

2.7.4 Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Waddenfonds (overheidsfonds)	836.714	183.347
Ministerie van Economische Zaken	205.815	27.435
Europese Unie, Directie Agri	229.031	128.928
Provincies en Gemeentes	641.886	275.071
Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO)	5.218	12.414
Totaal baten van subsidies van overheden	1.918.664	627.195

Waddenfonds. Hoofdfinancier van:

Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen. Looptijd t/m 31.12.2022

Wadvogels van Allure. Looptijd t/m 30.04.2020

Pilot Natuurrijke Slaperdijken. Toegekend in 2019. Looptijd t/m 28.02.2023

Wij & Wadvogels. Toegekend in 2019. Looptijd t/m 31.12.2022

Europese Unie. Hoofdfinancier van:

Project Partridge. In 2019 is de verlenging toegekend, waardoor de looptijd is gewijzigd: t/m 30-6-2023

Project LIFE IP ZW-Delta. Looptijd t/m 30-9-2022

Project Greener future for Young farmers (CAP AGRI). Looptijd t/m 31-5-2020

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Medefinancier van:
Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31.12.2022

Europese Unie. Medefinancier van:
Project Partridge. Looptijd t/m 31-10-2020
Project LIFE IP ZW-Delta. Looptijd t/m 30-9-2022

Provincie Noord-Brabant. Hoofdfinancier van:
Project Vogels en Vleermuizen in de B5. Looptijd t/m 31-3-2022
Project Heel Brabant bouwt natuurinclusief. Looptijd t/m 31-12-2020

Provincie Noord Holland. Medefinancier van:
Project Wadvogels van Allure. Looptijd t/m 30-04-2020
Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31.12.2022

Provincie Zuid Holland. Medefinancier van:
Deelproject Landschapstafel binnen Recreatie Haringvliet. Looptijd t/m 31-12-2022

Provincie Zeeland. Medefinancier van:
Project LIFE IP Zuidwestelijke Delta. Looptijd t/m 30-09-2022

Provincie Friesland. Medefinancier van:
Project Wadvogels van Allure. Looptijd t/m 30-04-2020

Provincie Groningen. Medefinancier van:
Pilot Natuurrijke Slaperdijken. Looptijd t/m 28-02-2023
Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31-12-2022

Gemeente Goeree-Overflakkee. Medefinancier van:
Haringvliet uit de Hoogte. Looptijd t/m 31-12-2023

2.7.5 Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Bettie Wiegman Fonds	9.185	-
Totaal baten van verbonden organisaties zonder winststreven	9.185	-

2.7.6 Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
<i>Prins Bernhard Cultuurfonds</i>		
-project Het Paapje bedreigde broedvogels	28.000	-
-project Grrrutto-grutto	25.000	15.000
-project Stadsvogelconferentie Nijmegen	-	2.500
-project Greener future for Farmers (CAP III)	-	11.291
<i>Anoniem fonds D</i>		
-project Kustvogel Tapuit	-	6.000
-project Jaar van de huiszwaluw	-	2.507
<i>Anonieme stichting C</i>		
-project Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	-	27.733
-project Reddingsplan Grote Karekiet	-	14.887
<i>Stichting Sportvisserij Nederland</i>		
-project Recreatie Haringvliet	-	6.500
<i>Natuurmonumenten</i>		
-project Recreatie Haringvliet	-	6.500
<i>Wereld Natuur Fonds</i>		
-project Haringvliet	2.439	5.225
<i>Bird Life International</i>		
-project Zenderonderzoek zomertortel	-	9.990
<i>Anonieme stichting E</i>		
-project Zwarte stern	-	8.352
<i>Anoniem fonds H</i>		
-project Huismus op school (terugbetaling)	-	-8.419
<i>Anonieme stichting B</i>		
-project Onnerpolder	-	-
-Greener Future Fonds	-	19.360
<i>Anoniem Fonds A</i>		
-project Kennis zaaien voor de patrijs	-	-
-project Partridge Extention	-	144.038
<i>Dinamo Fonds</i>		
-project Tapuit	-	-
-project Zwarte stern	-	15.000
<i>Staatsbosbeheer</i>		
-project Recreatie Haringvliet	-	6.500
<i>Stichting ARK</i>		
- project Recreatie Haringvliet	-	6.500
<i>Stichting Trekpaerd</i>		
- project Zwarte Stern	-	5.000
<i>Anonieme stichting G</i>		
- project Marker Wadden	-	4.861
<i>Anoniem fonds F</i>		
- De grote karekiet	-	6.200
<i>Anonieme stichting I</i>		
- project Grrrutto-grutto	4.925	-
<i>Stichting Bouwstenen voor Dierenbescherming</i>		
- Vogels en vleermuizen in Zwolle	-	4.000
<i>Fonds 1999</i>		
- Nog meer vogels in de klas	10.500	-
<i>Het Otterfonds</i>		
- project Partridge Extention	21.000	-
<i>Greenpeace fonds</i>		
- project interviews lijsttrekkers	2.500	-
<i>GoogleGrant</i>		
- project Natuurlijke Slaperdijken Groningen	5.513	-
<i>Stichting TeuntjeAnna</i>		
- vrij te besteden	1.000	-
<i>Diverse organisaties voor</i>		
- project juridisch onderzoek 'Aanvullingsbesluit'	-	8.500
- project Benchmarks provinciale uitvoering	-	4.000
- communicatieinzet Haringvliet	15.000	-
<i>Diverse projectpartners voor</i>		
-project Wij & Wadvogels	8.698	-
Diverse opbrengsten	-	19.021
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	124.575	351.046

2.7.7 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	2020	2019
Netto-omzet winkel	848.575	1.689.332
Kostprijs winkel	-618.928	-1.211.211
Opbrengst verkoop artikelen bestemd voor doelstelling	229.647	478.121
Opbrengst verhuur huisvesting	46.648	52.521
Opbrengst verkoop grond en vastgoed	0	300.000
Diverse opbrengsten	229.383	309.050
Totaal baten als tegenprestatie	505.678	1.139.692

2.7.8 Overige baten

	2020	2019
Restitutie BTW	20.000	20.000
Diverse baten	5.317	14.172
Totaal overige baten	25.317	34.172

2.7.9 Bestedingen aan de doelstelling

Specificatie bestedingen:	2020	2019
Bescherming Algemeen	995.686	819.222
Bescherming Natuur	5.984.173	2.217.584
Bescherming Landelijk gebied	1.870.129	1.627.095
Bescherming Stad	1.334.859	1.420.448
Bescherming Internationaal	1.472.089	1.462.078
Activeren van de samenleving	3.336.700	2.877.794
Totaal	14.993.636	10.424.222

De bestedingen aan de doelstelling in het verslagjaar zijn 4,5 miljoen euro hoger dan die in 2019, vooral in het kader van de beschermingsprojecten Natuur. Voor het project Holwerd aan Zee is voor 2,7 miljoen euro natuurground aangekocht. Natuurground is zonder commerciële waarde en derhalve in de activa met 0 euro gewaardeerd.

2.7.10 Wervingskosten

Onder wervingskosten zijn alle kosten verantwoord die betrekking hebben op het verwerven van baten fondsenwerving.

Specificatie kosten fondsenwerving:	2020	2019
Eigen fondsenwerving	1.557.742	1.363.517
Subsidies	251.955	243.330
Totaal wervingskosten	1.809.697	1.606.847

	2020	2019
Geworven baten	20.479.157	13.326.696
Wervingskosten in percentage van gewonnen baten	8,8%	12,1%

In 2020 werd 8,8% van de gewonnen baten uitgegeven aan wervingskosten. Het lagere percentage tegenover 2019 wordt veroorzaakt door 7.152.000 euro hogere baten, terwijl de kosten fondsenwerving verhoudingsgewijs stabiel bleven tegenover 2019. De wervingskosten bestaan in 2020 voor 86% uit kosten voor eigen fondsenwerving. Dit komt neer op 7,6% van de gewonnen baten (2019: 10,2%). Dit percentage ligt ruimschoots onder de CBF-norm van 25%.

2.7.11 Kosten beheer en administratie

	2020	2019
Kosten beheer en administratie	1.545.030	1.278.797
Som der lasten	18.348.363	13.309.866
% beheer en administratie	8,4%	9,6%

De kosten voor beheer en administratie worden berekend volgens de aanbevelingen van Goede Doelen Nederland.

De kostenverdeelstaat is opgenomen in bijlage 3 en een toelichting op de gebruikte parameters in bijlage 1.

De norm voor de kosten beheer en administratie is door de directeur-bestuurder van Vogelbescherming Nederland vastgesteld op maximaal 10% van de som der lasten.

Personeelskosten

Specificatie van de personeelskosten:	2020	2019
Salarissen	4.653.478	4.387.115
Sociale lasten	731.930	734.877
Pensioenpremie	515.339	473.617
Overige personeelskosten	323.852	421.075
Totaal personeelskosten	6.224.599	6.016.683

In 2020 is er een salarisverhoging van 1,5% toegepast. De personeelskosten in totaal zijn in 2020 met € 207.916 gestegen. In 2019 was de stijging € 354.737.

2.7.12 Saldo financiële baten en lasten

	2020	2019	2018	2017
Rentebaten	1.639	531	4.427	50.884
Dividend	5.164	4.390	6.845	3.695
Gerealiseerde koersresultaten	-	-	-	-36.537
Ongerealiseerde koersresultaten	66.153	218.652	-109.099	49.557
Rentebaten en baten uit beleggingen	72.956	223.573	-97.827	67.599
Externe kosten beleggingen	4.217	3.576	4.179	5.560
Saldo financiële baten en lasten	68.739	219.997	-102.006	62.039

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij F. Van Lanschot Bankiers. De bank adviseert de directeur-bestuurder bij beleggingsbeslissingen, op basis van een beleggingsplan. Het ongerealiseerde koersresultaat wordt opgenomen in staat van baten en lasten.

Baten in natura:

In het boekjaar 2020 heeft Vogelbescherming Nederland geen directe baten in natura van materiële omvang ontvangen.

Branchebreed gebruikelijke kortingen, onder andere bij licenties, publicaties en drukwerk worden niet als baten in natura beschouwd, mede gezien de beperkte omvang. In het kader van de actie Kijkers voor Kijkers ontvangt Vogelbescherming Nederland gebruikte verrekijkers van particulieren om deze door te geven aan vrijwillige vogelwachters in partnerlanden, met name in Afrika. De verrekijkers hebben een beperkte economische waarde en zouden bij doorverkoop nauwelijks tot baten leiden. De kijkers kunnen vaak pas in gebruik genomen worden nadat deskundige vrijwilligers van Vogelbescherming Nederland deze gerepareerd hebben. De ideële waarde daarentegen is uiteraard heel groot.

Gebeurtenissen na balansdatum:

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier te melden zijn.

3. Overige informatie

Werknemers

Gedurende het boekjaar zijn op basis van fte's gemiddeld 72,5 (2019: 70,3) werknemers in dienst van de Vereniging.

Gemiddeld per afdeling:	2020	2019
Afdeling Communicatie	28,9	25,6
Afdeling Bescherming	28,3	28,7
Afdeling Bedrijfsvoering	14,3	15,0
Directie	1,0	1,0
	72,5	70,3

Bezoldiging Directeur-Bestuurder

Naam	A.J.M. Wouters
Functie	Directeur - Bestuurder
Dienstverband:	
- contract voor	onbepaalde tijd
- uren per week	40
- parttime percentage	100
- periode	01-01-2020 t/m 31-12-2020

Bezoldiging:	2020	2019
Jaarinkomen		
Bruto salaris	105.933	104.368
Vakantiegeld	8.475	8.523
Eindejaarsuitkering	8.792	8.843
Jubileumuitkering	0	2.174
Totaal bruto jaarinkomen	123.200	123.908
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	17.771	17.636
Totaal bezoldiging	140.971	141.544

Het bruto jaarinkomen ad € 123.200 van de Directeur-Bestuurder blijft onder de voor 2020 geldende maximumnorm van € 141.765 (categorie I o.b.v. BSD-score van 485 punten) van de regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties van Goede Doelen Nederland. De totale bezoldiging ad € 140.971 blijft onder het voor 2020 geldende maximum van € 201.000.

Vergoedingen Raad van Toezicht en Ledenraad

De leden van de Raad van Toezicht en de Ledenraad verrichten hun werkzaamheden belangeloos. Ook zijn aan hen geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. Wel kunnen de gemaakte reiskosten voor vergaderingen worden vergoed. In 2020 hebben geen uitbetalingen plaatsgevonden (vanwege online vergaderen) aan leden van Raad van Toezicht en Ledenraad.

4. Overige gegevens

4.1 Controleverklaring accountant

T: +31 (0)30 284 98 00
E: utrecht@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 4053, 3502 HB Utrecht
Van Deventerlaan 101, 3528 AG Utrecht
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de ledenraad en de raad van toezicht van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (“Vogelbescherming Nederland”)

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Vogelbescherming Nederland te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vogelbescherming Nederland op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende instellingen (RJ 650).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de winst-en-verliesrekening/ staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Vogelbescherming Nederland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens;
- ▶ bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 31 mei 2021

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

drs. J.S. Terlingen RA

Bijlage 1. Model voor kostentoerekening

Toerekening aan:			
	Beheer en Administratie	Realisatie Doelstelling	Fondsenwerving
Kostensoort:			
Bestuur en ledenraad	Bedrag per mw.		
Personeelskosten	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Huisvesting	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
ICT	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Afschrijving en financiële lasten	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Overige kosten, als drukwerk en kopieerkosten	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Directie	35%	49%	16%
Hoofd Bedrijfsvoering	40%	56%	4%
Bedrijfsondersteuning & HRM	50%	25%	25%
Financiën & Control	40%	45%	15%
Bureausecretariaat & Facilitaire zaken	31%	54%	15%
Hoofd Bescherming	0%	100%	0%
Beleid & Strategie	0%	100%	0%
Natuur	0%	100%	0%
Landelijk Gebied	0%	100%	0%
Stad	0%	100%	0%
Internationaal	0%	100%	0%
Hoofd Communicatie	0%	85%	15%
Strategische communicatie & campagnes	0%	95%	5%
Marketing	5%	45%	50%
Eigen Media	0%	100%	0%
Retail	0%	45%	55%
Servicecentrum	20%	70%	10%

Bijlage 2. Begroting 2021

INKOMSTEN	
<i>Baten van particulieren:</i>	
Contributies	5.500.000
Donaties	700.000
Nalatenschappen	1.700.000
Overige baten van particulieren	60.000
Totaal baten van particulieren	7.960.000
Baten van bedrijven	495.000
Baten van loterijorganisaties	1.944.000
Baten van subsidies van overheden	6.000.000
Baten van andere organisaties zonder winstoogmerk	250.000
Baten als tegenprestatie levering producten en diensten	871.540
Financiële baten en lasten	-128.000
Overige baten	30.000
TOTAAL INKOMSTEN	17.422.540
UITGAVEN	
<i>Out of pocket kosten:</i>	
Afdeling Bescherming	9.170.516
Afdeling Communicatie	3.435.500
Afdeling Bedrijfsvoering en Directie	1.995.711
Totaal out of pocket kosten	14.601.727
Kosten verkoop artikelen	105.000
Personeelskosten	6.546.068
TOTAAL UITGAVEN	21.252.795
EINDRESULTAAT	
<i>Resultaatverdeling:</i>	
Onttrekking aan bestemmingsfondsen	-1.941.257
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-1.638.998
Onttrekking aan fonds activa bedrijfsvoering	-250.000
EINDRESULTAAT	-3.830.255

De begroting 2021 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 19 december 2020.

Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2020

	Bescherming	Activeren van de samenleving	Kosten fondsen- werving	Kosten beheer en administratie	Totaal 2020	Totaal 2019
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	242.758	-	-	-	242.758	121.078
Salarissen en sociale lasten	3.393.270	993.385	538.774	459.978	5.385.408	5.121.992
Pensioenlasten	324.708	95.059	51.556	44.016	515.339	473.617
Overige personeelskosten	204.055	59.737	32.399	27.661	323.852	421.075
Advies- en controlekosten	563.654	165.011	89.495	76.407	894.567	1.195.328
Huisvestingskosten	102.615	30.041	16.293	13.910	162.859	164.963
Uitbesteed werk	4.278.550	1.247.733	676.722	577.752	6.780.758	634.514
Publiciteit en communicatie	725.143	212.287	115.136	98.297	1.150.863	1.117.784
Afschrijvingskosten	338.641	99.138	53.768	45.905	537.452	521.898
Kantoor en algemene kosten	1.483.543	434.310	235.553	201.103	2.354.508	3.537.617
Totale lasten	11.656.936	3.336.700	1.809.697	1.545.030	18.348.364	13.309.866

COLOFON

Zeist, 2021.

Dit is een uitgave van Vogelbescherming Nederland.

Online samenvatting Jaarverslag 2020
www.jaarverslagvogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12
3707 BM Zeist

Postbus 925
3700 AX Zeist
030-693 77 00
info@vogelbescherming.nl
www.vogelbescherming.nl

Giften

Sandra Peters, via info@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Nalaten

Jaap Hijmans, via info@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Sponsoring bedrijven

Ellen van Buuren, via info@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Periodiek schenken

via Ledenadministratie
info@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

FOTOVERANTWOORDING

Omslag *Spreeuw* (AGAMI - Daniele Occhiato)

Woord Vooraf *Fred Wouters* (André Brockbernd)

- 3** *Buizerd* (Shutterstock), *Grauwe gans* (Shutterstock), *Pimpelmees* (Gina Bouwman), *Grutto* (Hans Peeters), *Huismus*, *Grutto* (Shutterstock), *Koeien* (Fred van Diem), *Alk* (Shutterstock), *Slechtvalk* (Beleef de Lente), *Patrijs* (Shutterstock), *Papegaaiduiker* (Jelle de Jong), *Tapuit* (Jankees Schwiebbe), *Mosselvisserboot* (Kina)
- 4** *Koolmees*, *Veldleeuwerik*, *gierzwaluw* (Shutterstock), *Ontbossing* (Pixabay), *Windmolen* (Shutterstock), *Dagpauwoog* (Pixabay), *Nico de Haan/Camilla Dreef* (Vogelbescherming), *Grutto's* (Jelle de Jong), *Robert Kwak/Anton Stortelder* (Hans Peeters), *Bosuil* (Shutterstock), *Steenuil* (Shutterstock)
- 5** *Ruwan Aluvihare*, *Stef Oostindie*, *Merijn van Beusekom*, *Fred & Gerrie Oosterman* (Fred van Diem)
- 6** *Kievit* (Gerard Bos), *PolderPracht* (Anne-Lieke Struijk-Faber), *Boeren van Amstel* (Boeren van Amstel), *Grutto's* (Jouke Altenburg), *Zomertortel* (Hans Peeters), *jan-van-gent* (Pixabay), *Grote karekiet* (Jankees Schwiebbe), *Strandplevier*, *Scholekster*, *Waddenzee* (Shutterstock), *Zwarte stern* (Fred Bisschop), *Zeearend* (Jelle de Jong), *Wetlandwachten* (Joachim van der Valk), *Huismus*, *Natuurtuin*, *Roodborst*, *Kauw* (Shutterstock) *Elvira de Koning*, *Rien van der Steen* (Fred van Diem), *Boerenzwaluwen* (Lars Soerink), *Maisparkiet* (Chris-Jan van der Heijden), *Marokko* (Jaime Garcia Moreno), *Birds, Bees & Business* (BBB), *MijnVogelvinder* (Fred van Diem), *Nico de Haan/Camilla Dreef* (Vogelbescherming), *Winkel* (Ron Steemers)
- 7** *Koolmees/pimpelmees* (Shutterstock), *Pand* (Vogelbescherming, José van Doorn)
- 8** *Inbouneststeen* (Wouter van der Sar), *Vogels kijken* (Shutterstock), *Purperreiger* (Jan van der Winden), *Jan-Willem Zeilstra* (PolderPracht), *Steven de Bie* (Fred van Diem), *Boswachter* (Luc Hoogenstein), *Celine Roodhart* (Vogelbescherming), *Rien van der Steen* (Simone Best)
- 9** *Kemphaan* (Shutterstock), *Buizerd* (Henk Reuvekamp), *Spreeuw* (AGAMI - Marc Guyt)

